

ANUL XV NR. 46 (598) — 12 noiembrie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

cu angajamentele îndeplinite

Valoroase succese sînt obținute de către colective ale unor combinate, uzine și fabrici în îndeplinirea înainte de termen a angajamentelor anuale luate în întrecerea socialistă. Iată câteva:

La întreprinderile din regiunea Ploiești, angajamentele pe acest an au fost îndeplinite la toți indicatorii. Bilanțul arată că pînă la începutul lunii octombrie producția globală peste planul la zi se ridică la 152 milioane lei și 154 milioane lei la producția marfă vîndută și încasată. Aproape 96 la sută din sporul de producție s-a realizat prin creșterea productivității muncii. Beneficiile și economiile suplimentare întrec cu câteva zeci de milioane de lei totalul sumei înscrise în angajament. O serie de produse au fost livrate în plus economiei naționale: 25 000 tone benzine, uleiuri și motorine superioare, 16 000 de anvelope din cauciuc de toate tipurile, 33 000 tone de cărbune energetic, 5 500 tone ciment, însemnate cantități de geam tras, cherestea, produse chimice. Totodată au fost asimilate noi instalații de foraj la adîncimi pînă la 7 000 m și diverse agregate petroliere perfecționate. Au fost omologate produse noi ca anvelope auto fără cameră sau speciale pentru tractoare cu dublă tracțiune, uleiuri aditive pentru motoare diesel, benzine de avion etc.

Printre cele peste 30 de in-

treprinderi din regiunea Argeș care au îndeplinit angajamentele anuale de economii și beneficii se află uzina de aluminiu Slacina, uzinele sodice Govora, uzina de piese auto Colibași, fabrica de conserve Băiculești și întreprinderea forestieră din Băbeni. Realizările colectivelor acestor unități sînt rezultatul direct al numeroaselor măsuri luate pentru perfecționarea procesului muncii, reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale fără a dăuna calității produselor, precum și valorificării mai bune a rezervelor interne.

Extrăgînd circa 20 000 tone de cărbune cocsificabil peste plan de la începutul anului, minerii de la Lupeni și-au realizat angajamentele luate în întrecerea socialistă. O serie de noi metode de exploatare care au fost aplicate cu succes, mecanizarea largă a operațiilor de tăiere și transport a cărbunelui au determinat creșterea productivității medii pe post, cu 6 la sută față de prevederi, precum și reducerea cheltuielilor de producție. Economii suplimentare obținute se cifrează la peste 1 250 000 lei.

Aproape 3 000 tone de celuloză, 800 tone de hirtie, circa 5 milioane de saci au fost produse pînă acum în plus față de prevederi de către colectivul Combinatului de celuloză și hirtie de la Suceava.

C. TOTOIANU

pentru hrana ogoarelor

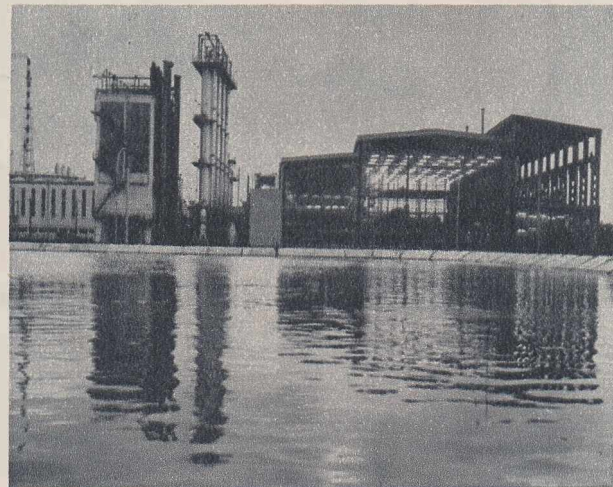
Combinatul de îngrășăminte azotoase din Tîrgu-Mureș este un obiectiv de mare însemnătate al cincinalului. Amintim, de pildă, că atunci cînd acest combinat va lucra cu toată capacitatea sa, producția pe țară de îngrășăminte azotoase se va tripla.

De curînd a intrat în producție încă un obiectiv din cadrul combinatului, ultimul prevăzut

pentru ecapa actuală: cea de-a doua coloană de sinteză a amoniacului, avînd o capacitate zilnică de 150 t produse.

Pentru următoarea etapă de dezvoltare a combinatului se prevede terminarea fabricilor de amoniac, de acid azotic și de azotat de amoniu.

În fotografie: aspect de la Combinatul de îngrășăminte azotoase din Tîrgu-Mureș.

îmbunătățirea navigației pe dunăre

Pentru a asigura navelor maritime comerciale adîncimea necesară unei navigații normale la intrarea pe canalul Sulina și pe Dunăre pînă la Brăila, pe traseu au fost executate importante lucrări de dragaj și regularizare a albiei. Numai în acest an, de pildă, a fost dragat, în punctele unde s-au semnalat aluviuni mari, un volum de

peste 1 400 000 mc de pămînt, iar canalul maritim a fost prelungit spre mare cu încă 200 m, pentru a se evita formarea unui prag în principala zonă de trecere a navelor.

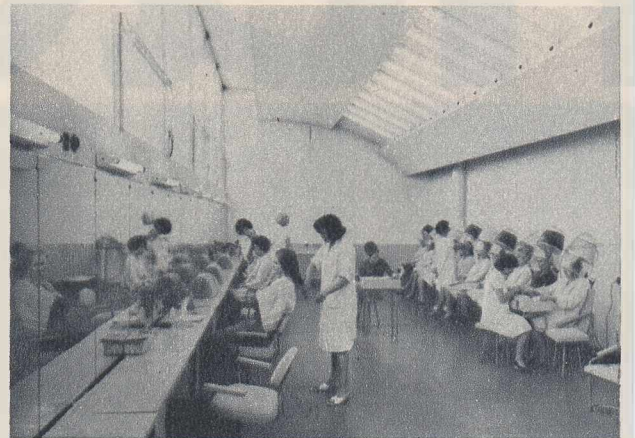
În același timp, flota Administrației Fluviale a Dunării de jos a crescut, prin dotarea ei cu o dragă autopropulsată cu cupe cu o capacitate de 400 mc pe

oră, construită la Șantierul naval din Oltenița, și două șalandre de 500 mc fiecare, pentru transportul pămîntului dislocat. În curs de livrare se află un remorcher spărgător de gheață, VOINICUL, construit tot la Oltenița.

În perspectiva actualului cincinal se prevede efectuarea unor lucrări de amenajare și ridicare hidrografică a celorlalte guri ale Dunării, în vederea intensificării traficului și de corectare a cursului actual al fluviului.

Ion MECA

tehnologie și... coafură

În frumosul cadru natural al pădurii Băneasa se înalță una dintre cele mai moderne unități ale industriei electronice din țară: întreprinderea de piese de radio și semiconductori. Aici se realizează 30 de tipuri de piese în diverse variante, totalizînd 200 de subtipuri, cablaje, imprimate, condensatoare etc. Unele din aceste piese au dimensiuni minuscule și sînt extrem de fragile și sensibile

la impurități, zgîrieturi etc.; un grăunte de praf sau un fir de păr, contactul cu o unghie nepilată sînt de ajuns pentru a le deteriora. Iată de ce tehnologia de fabricație a unor asemenea piese delicate prevede unele măsuri ce par oarecum insolite. Printre acestea — un salon de coafură și manechiură (așa cum se vede în fotografie), care asigură zilnic operatoarelor condițiile de igienă obligatorii.

preventoriul t.b.c. ilișua

În mijlocul satului Ilișua (reg. Cluj), pe dealul Năzaniei, se găsește Preventoriul T.B.C. de copii, creat în anii regimului nostru la conacul fostului moșier Hye. Castelul acesta a fost fondat în anul 1788 (la 5 ani după răscoala lui Horia). Preventoriul a luat ființă în anul 1952, cu un staționar de 40 de locuri, unde erau internați copiii din trei regiuni. Treptat, institutul s-a dezvoltat, dispunînd astăzi de 11 corpuri de clădiri și anexe reamenajate, staționar

prevăzut cu 110 locuri destinate copiilor din regiunea Cluj, cu o sală de mese în faianță, cu o bucătărie modernă, cu aparatul complet nou. Încadrat cu personal de specialitate și dispunînd de amenajări medicosanitare și pedagogice, preventoriul din Ilișua contribuie la apărarea sănătății copiilor din regiune. În timpul cît sînt internați, copiii din preventoriu li se asigură și continuitatea pregătirii școlare.

Maria SABĂU

de la eforie nord la eforie sud

Au început de curînd lucrările prin care linia ferată între cele două Eforii se deviază. Ea nu va mai trece peste podul care traversează acum șoseaua, ci, de la gara Eforie Nord, va fi îndreptată pe faleză lacului Techirghiol și nu a Mării Negre. Aceasta va permite ca plaja între cele două stațiuni să se extindă pînă la șosea și să se desființeze bariera de la intrarea

în Eforie Sud. Șoseaua va fi mutată în stînga căii ferate, va fi deci și ea deviată pe o lungime de peste 2 500 m. Acest drum important va avea o lățime de 14 m și va dispune de 4 benzi de circulație.

Lucrarea se va termina pînă la deschiderea sezonului pe litoral din vara anului 1967.

Constantin MOCANU

cea mai tînră combină

Pentru recoltarea și impachetarea stufului din Delta Dunării, de curînd s-a proiectat și construit la Complexul de industrializare a lemnului din Reghin o nouă combină autopropulsată.

Noul agregat construit la un înalt nivel de tehnicitate, care vine să mărească bogata gamă de produse cu care harnicul

colectiv de aici s-a făcut cunoscut în țară și peste hotare, fiind dotat cu motoare puternice, va avea față de combinatele folosite în prezent o productivitate dublă, iar prin dispozitivele asigurate de două flotoare, un grad înalt de accesibilitate.

N. AVRIGEANU

coperta noastră

Actrița Stela POPESCU de la Teatrul satiric-muzical «C. Tănase».

Fotografie de Hedy LÖFFLER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, ralonul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 83. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poli-grafic „Casa Științei”.

ce mai rămîne de făcut pe ogoare?

Luna noiembrie s-a anunțat din primele ei zile cu ploaie abundentă și chiar cu frig. Dar pe fertilele ogoare ale patriei munca membrilor cooperative agricole de producție și a muncitorilor din gospodăriile agricole de stat este încă în toi. Pentru a cunoaște cele mai noi aspecte ale acestei munci ne-am adresat tovarășului inginer Nicolae Stoica, director în Consiliul Superior al Agriculturii.

— Care este în prezent stadiul recoltărilor de toamnă?

— La porumb, procentul este de 92%. Regiunile Oltenia, Argeș, Galați, Iași, Suceava, Ploiești, Banat, București și Bacău au terminat cu succes recoltatul porumbului. Timpul nefavorabil a făcut ca regiunile Brașov, Cluj și Mureș-Autonomă Maghiară să mai rămînă în urmă. Sfecla a fost recoltată în proporție de 78% cartofii — 95% orezul numai 93% deși se putea realiza un procent mai ridicat. Trebuie să specificăm că regiunile București, Galați, Crișana au rămas în urmă cu treieratul orezului, întrucît nu au știut să intensifice lucrările atunci cînd timpul a fost pe deplin favorabil.

— Care sînt principalele preocupări agricole care trebuie să rămînă în atenția oamenilor muncii din agricultură în perioada care se anunță de acum înainte?

— Bineînțeles că, în afară de recolte, trebuie vorbit despre

însămînțări. În prezent ele au fost realizate în procent de 93% pe întreaga țară. În cadrul G.A.S. semănatul grîului a fost terminat în regiunile Argeș, Bacău, Dobrogea, Galați, Iași, Oltenia și București. Multe dintre C.A.P. din sudul țării se bucură de aceleași succese. Dar nu același lucru se poate spune despre cele din regiunile Cluj, Brașov și Crișana. În această perioadă trebuie pus accentul pe transportul recoltelor de pe cîmpuri, luîndu-se măsuri pentru mărirea capacității de transport. Unitățile care au rămas în urmă cu semănatul trebuie să realizeze într-un ritm mai alert acest obiectiv, întrucît timpul optim de însămînțare a principalelor culturi este deja depășit. În atenția agricultorilor trebuie să rămînă executarea arăturilor pentru însămînțările de primăvară, pe întreaga suprafață unde acestea se pot executa. Arăturile de toamnă trebuie să încorporeze și îngrășămintele chimice și organice necesare; de asemenea, pe solurile acide să fie administrate amendamente calcaroase.

Un alt obiectiv: desfundarea și efectuarea gropilor pentru plantațiile noi de vii și de pomi, precum și pregătirea adăposturilor pentru iarnă. Nu trebuie scăpată din vedere nici organizarea în bune condiții a cursurilor agrozootehnice de masă.

Interviu realizat de Vasile BORDEA

un nou utilaj românesc

Mecanizarea diverselor operații constituie și în industria forestieră un principal mijloc de sporire a productivității muncii. De aceea, Ministerul Economiei Forestiere ia măsuri pentru a asigura cu noi mașini și utilaje diversele procese de producție, începînd cu cel ce se desfășoară în adîncul pădurilor. Pe această linie se înscrie și noul utilaj românesc ce va fi pus încă în acest an la dispoziția diferitelor unități forestiere, încărcătorul cu brațe frontale I.B.F.-2 — Sibiu. Așa cum rezultă și din denumire, acest nou utilaj de

mare randament a fost executat într-una din întreprinderile sibiene și tot aici urmează a intra în cursul în producție de serie.

Încărcătorul cu brațe frontale I.B.F.-2 — Sibiu poate fi folosit la mai multe operații ca: încărcarea cu cupa, stivuire și a. Încărcătorul este dotat cu cinci viteză pentru mersul înainte și înapoi și un sistem hidraulic care acționează comenzile de lucru. Încărcătorul poate ridica 2 tone la o înălțime de 3,6 m.

Gh. B. RĂSCHIP

casa-muzeu anton pann

Cunoscută sub numele de «Casa Anton Pann», clădirea din Rîmnicu-Vilcea, în care a lucrat și a creat autorul «Poveștii vorbeii» între anii 1826 și 1828, devine casă-muzeu prin grija Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, îmbogățind astfel patrimoniul așezămintelor culturale ale țării noastre.

Planul restaurării, precum și cel al scenariului tematic de organizare interioară prevăd reconstituirea, în cele patru încăperi ale fostei locuințe a lui Anton Pann, a interioarelor vremii: un coridor de acces,

camera de locuit, biblioteca, camera de lucru și alta de ficcare zi, toate păstrînd caracterul epocii în care Anton Pann era cîntăreț bisericesc în orașul Rîmnicu-Vilcea.

Mobilier autentic, manuscrise, lucrări și tipărituri, împreună cu obiecte casnice personale ale creatorului popular, aduc casei atmosfere veridică a aceluși timp.

Noul așezămint va fi accesibil publicului la începutul anului viitor.

V. FIROIU

grafica publicitară

Galeriile de artă din strada Onești găzduiesc Expoziția de grafică publicitară la care participă cu lucrări un număr însemnat de artiști. Grafica publicitară este o componentă a vieții moderne care, pe lângă rolul său esențial de a informa și a convinge, educă în același timp gustul estetic sau, dimpotrivă, îl depreciază. Inaugurarea ne-a prilejuit o scurtă convorbire cu pictorul *Vincentiu Gri-gorescu*, președintele juriului.

— Cum apreciați afișul românesc?

— După o perioadă de întoarcere în anii 1957-1960, a urmat o stagnare. De aceea n-aș putea spune că afișul românesc este la înălțimea celorlalte arte. Trebuie totuși evidențiate câteva tendințe actuale în plastica afișului: evitarea schemei, a frazeologiei, înclinarea spre simplitatea expresiei, spre sinteze etc.

— Nu considerați că există o reticență a artistului față de acest gen de grafică?

— Da, o prejudecată... Afișul este socotit deseori o cenușăreasă a artei. Imaginați-vă că marii actori Talma sau Kean ar fi fost solicitați să facă cinema. Ar fi zîmbit condescendent și... În aceeași situație sîntem uneori în ce privește părerea unor artiști plastici despre afiș, cu toate că exemplele celebre nu lipsesc. Braque, Vallocon, Toulouse-Lautrec, Bonnard, ca să citez doar numai cîteva dintre marii artiști ai secolului, au practicat acest gen al artei și nu s-au înpăimîntat de efemer. Mijloacele de imprimare evoluînd, tiparul face azi adevărate minuni. Strada poate fi cea mai mare sală de expoziție visată de un artist vreodată.

— Întrebuițează oare creatorii toate mijloacele moderne?

— Mijloacele de exprimare, oricît de largi ar fi, grafica publicitară trebuie să fixeze o idee, să o pună în valoare, să o definească. Ochiul omului de pe stradă este solicitat de o multitudine de imagini care se succed într-un ritm rapid, specific secolului, de aceea grafica trebuie să capteze ochiul, să rețină atenția în aglomerația de forme și culori. Evident că toate cuceririle tehnicii pot fi puse în slujba acestui scop

de informare și captare a atenției, de la neon la culorile luminescente.

— Expoziția va prilejuri și acordarea unor distincții?

— Se va acorda un premiu al expoziției și cîteva premii pe diverse ramuri: pentru afiș, ambalaj, pagină de reclamă, program etc.

C.B.

Cochetul patinoar artificial Floreasca a reintrat în drepturile ce i le conferă apropiatul sezon alb.

Fotografie de S. STEINER

Anticipări pentru Anul nou la G.A.S. Medgidia.

vestitul cor din zagon

La Zagon, raionul Tg. Secuiesc, regiunea Brașov, se desfășoară azi, sîmbătă, și miine, duminică, festivitățile prilejuate de cea de-a 80-a aniversare a corului din localitate. Acest cor a devenit cunoscut în toată Transilvania datorită activității sale strîns legate de valorificarea folclorului local. Sub conducerea dirijorului Nagy Imre (inițiatorul înființării corului din Zagon), ansamblul coral, avînd în repertoriul său serenade, madrigaluri, suite corale și cîntece populare, a participat la mai multe concursuri pe țară, unde a obținut diferite premii.

Cele mai mari succese au fost reputate însă în anii construcției socialiste cînd, la diferite întreceri republicane organizate între formațiile de ar-

tiști amatori, corul s-a situat pe primele locuri. În repertoriul corului încă acum cîtece închinată partidului, muncii libere, păcii, și cîtece din noul folclor al poporului nostru.

La a 80-a aniversare a înființării sale, corul din Zagon va primi salutul corurilor cunoscute, fruntașe, din regiunea Brașov, și al reprezentanților formațiilor culturale din întreaga țară. Pe scena anume construită pe unul din frumoasele plaiuri împădurite ale comunei Zagon vor evolua cele mai bune formații și ansambluri corale. Pînă seara tîrziu Zagonul va răsuna de cîntecele artiștilor amatori care vor lua parte la serbările organizate cu acest prilej.

T. CATINCESCU

me-
men-
to

carte

● Virgil Brădeanu, care a publicat nu demult o carte despre *Drama istorică națională* (E.P.L.), este prezent din nou în librării cu o altă lucrare închinată lui C.I. Nottara (Editura «Meridian»). Bazată pe o informație amplă, cartea ne evocă multilateral marea personalitate a celebrului actor.

● A apărut în patru limbi străine (franceză, engleză, rusă, spaniolă), o remarcabilă schiță de geografie economică a României, însoțită de o introducere generală și un bogat material ilustrativ.

● Poetul Radu Bouréanu e prezent în librării cu un poem dramatic, *Satul fără dragoste*, apărut acum câteva zile la Editura pentru literatură.

● La aceeași editură semnalăm apariția a trei volume din scrierile lui Vasile Alecsandri: *Opere*, text ales și stabilit de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și G.C. Nicolescu; studiu introductiv, note și comentarii de G.C. Nicolescu.

● *Antologia scrisorilor* a lui G. Coșbuc e în librării. A fost editată de S. Demetrian, care semnează și o prefață și un corp de note.

● Nicolae Labiș e din nou în atenția editorilor. Un volum din opera sa, cu titlul simbolic *Albastru al ucis*, cum se numește una din poeziile cuprinse în această culegere, a apărut la Editura pentru literatură.

● Virgil Gheorghiu revine în atenția publicului cu un volum de *Poeme* (Editura pentru literatură). Celor mai tineri, care nu-l cunosc decât ca muzician (este membru al Filarmonicii «George Enescu»), Virgil Gheorghiu li se va releva acum și ca poet.

● Un volum de versuri — *Răsfringeri* — a scos recent Cezar Baltag. Este a treia carte a sa, consolidând un chip de poet demn de atenție.

● Să notăm și două cărți de proză, în speță nuvele. Este vorba de nuvelele lui Dumitru Radu Popescu, adunate sub titlul *Dor*, și de cele cuprinse în volumul lui George Băliță, intitulat *Conversând despre Ionescu* (ambele au apărut la Editura pentru literatură).

● Un «roman al unei aventuri», intitulat *Orga de bambus*, publică Pop Simion, iar Anton Breitenhofer semnează volumul *Orășul de pe Bîrzava* (în limba germană), ambele scoase la Editura pentru literatură.

cinema

● *Povestea prostiei mele*. Un film în care și regizorul (maghiarul Marton Kelti), și eroina principală par a ne face cu ochiul, antrenându-ne într-un joc spiritual, pe parcursul căruia satira scilicet prin toți porii. În rolul principal, al unei femei care, bineînțeles, nu este de loc prostă (titlul, ironic, vorbește singur), o acționează despre care, atunci cînd o vedem într-o tragedie, spunem: «excelentă tragedianță», iar atunci cînd o vedem într-o comedie, afirmăm: «excelentă artistă de comedie». Se numește Eva Ruttkay. În alte roluri: Lajos Basti, László Meszaros. O apariție scurtă dar plăcută are și actrița noastră Irina Petrescu.

● *Teriți-vă automobilul*. Inteligentă parodie a filmului polițist, cu toate puncturile sale, făcută însă nu de dragul comicalului; din spatele lui se trimesc ușoare dar precise săgeți critice. O compoziție

Eva Ruttkay

derutantă pentru spectatorul care a văzut «Noi zile dintr-un an» și «Hamlet» realizează Innokenti Smoktunovski, incontestabil unul dintre cei mai interesați actori contemporani. Regia aparține lui Eldar Riazonov.

● Filme care nu trebuie pierdute: *Cenușă* (regia Andrei Wajda, după romanul lui Ștefan Zeromski); *Umbrela strămoșilor uitați* (regia Serghei Paradjanov); *Cele patru zile ale orașului Napoli* (regia Nanny Loy); capodopera westernului *Diligenta* (John Ford) și un urmas recent al genului, *Warlock*, (Edward Dmytryk) într-o confruntare ce ne umple de nostalgie, de amintirea epocii de glorie a filmului american.

● *Magazinul de pe strada mare* — omul și responsabilitatea sa față de semenii, într-o răscolitoare creație a cineastilor cehi Jan Kadar și Elmar Klos, cu vestita veterană a teatrului evreiesc din Polonia, Ida Kaminska. Filmul a fost distins cu Premiul Oskar pentru cel mai bun film străin al anului 1965 (vezi și cronica în pagina 11).

● *Judecarea pisoiului Brnjo* — convenție deliberat instalată la începutul filmului (regie: Feodor Skubonja — Iugoslavia) stabilește un centru de interes, dar nefiind susținută cu destulă fantezie aduce în cele din urmă o undă de didacticism adresat deopotrivă celor mici — prin ochii cărora sînt văzute toate întâmplările — și celor mari.

● *Vox Maris* — o bineintenționată încercare de poem cinematografic, conceput pe exprimarea coregrafică (Magdalena Popa — Amato Chechulescu) a muzicii enscensice. Scenariu, regie, imagine: Lupu Gutman.

disc

● *Recitalul de arii din opere* al sopranei Magda Lanculescu, înregistrat pe discul de mare format (30 cm ECE-0235), cuprinde cele mai reprezentative aspecte ale multiplelor resurse de care dispune talentata artistă. De la piesele de pură coloratură pînă la genul liric propriu-zis, glasul Magdei Lanculescu se dovedește puternic, de o rară frumusețe a timbrului, stăpînind o înaltă tehnică, plină de siguranță, realizînd, la fiecare piesă interpretată, stilul respectiv. Astfel, cavatina Rosinei «Una voce poco fa» din *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, cu care de altfel a debutat și care continuă să fie și astăzi unul din succesele ei permanente, este realizată în cel mai autentic

stil rossinian, plin de volubilitate, agilitate a coloraturii și umor. De asemenea, aria Gildei «Caro nome» din *Rigoletto* primește o tentă de lirism puternic, specific perioadei melodramatice a lui Verdi. Iar în *Violeta* (Traviata, «Ah, forse e lui che l'anima») intensitatea dramatică crește pînă la culmile sentimentului de disperare, de ultim efort pentru ultima fărîmă de viață. În programul discului Magdei Lanculescu mai putem asculta: «Ou va la jeune hindoue» din *Lakmé* de Delibes sau «Si, mi chiamano Mimì», aria lui Mimì din *Boema* de Puccini.

● Dirijorii Mihai Brediceanu, Jean Bobescu, Egizio Massini în fruntea Orchestrei Teatrului de operă și balet și Mircea Cristescu la puitul Orchestrei simfonice a cinematografului asigură parcul orchestral competența și necontestată în muzica de operă, transmite întregului spectacol, pentru că așa poate fi considerat recitalul cuprins pe discul de față, muzicalitate, omogenitate și mai ales fiordul prezenței unei baghete de seară de premieră.

Avem mari cîntăreți români de operă, casa noastră de discuri a editat multe recitaluri înregistrate în interpretarea lor, așa că nu rămîne decît să propunem crearea unei colecții: «Mari interpreți români de muzică de operă». Și va fi primită cu entuziasm!

muzică

● Ciclul «*Tribuna tinerilor soliști*», inițiat de Radioteleviziune, prezintă săptămîna aceasta pe *Iszak Gabriela* din Brașov (Concertul în mi minor pentru vioară și orchestră de Mendelssohn-Bartholdy), *Ian Cașianis* (Concertul pentru flaut și orchestră de André Gretry) și *Dan Grigore* (Concertul nr. 1 în si bemol minor pentru pian și orchestră de P.I. Ceaikovski). Dirijor: *Ludovic Bacî*. Concertul va fi prezentat de profesorul Mircea Bîrsan — care se dedică de mulți ani educării tinerilor muzicieni — și va avea loc în 14 noiembrie, ora 20.00, la Studioul Radioteleviziunii.

● Venerabilul maestru *Antonin Ciolan*, care își desfășoară activitatea artistică la Cluj, reapare în Capitală la Filarmonica «George Enescu» într-un festival Beethoven. Solistul concertului va fi *Ștefan Ruha*, 12-13 noiembrie, Studiul de concerte al Radioteleviziunii, ora 20.00 și, respectiv, 11.00.

● O dată pe lună, Orchestra de studio a Radioteleviziunii susține un concert public. Joi seara (17 noiembrie, ora 20.00), sub conducerea lui *Constantin Bobescu*, programul va cuprinde fragmente din opera «*Oberon*» de Weber (Soliști: P. Ștefănescu-Goangă, Cornel Stavru, Ludovic Spiess, Elena Dima-Toroioman, Iulia Bucuiceanu, Dorothea Palade-Melinte). Concertul pentru orgă și orchestră de cameră de Paul Hindemith și balada pentru cor și orchestră «*Regina ostrogolilor*» de Constantin Bobescu.

Constantin Bobescu

'plastică

● *Galeriile de artă* — Calea Victoriei 132: *Ileana Bratu* — desene. De la ciclul care re creează viziuni poetice din «*Elegiile*» lui Nichita Stănescu, pînă la «*Călă-*

reșul cosmic» sau «*Maternitate*», desenele tinerei graficiene Ileana Bratu (afiată la prima sa expoziție personală) poartă în ele încărcături lirice. O linie elaborată reconstituie meandrele acestui flux metaforic.

● *Album Guttuso* (Ed. «Meridian»). Pictor al realităților contemporane, al forțelor sociale care se trezesc la viață, Guttuso este unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai neorealismului italian în artele plastice. Atras la începuturile sale de expresionism, mai apoi de cubism, stilul artistului italian evoluează treptat spre un realism în care forma și culoarea cîștigă în adîncime, expresivitate și monumentalitate. Albumul prezintă 43 din lucrările sale, dintre care nu lipsesc pinze celebre: «*Ocuparea pămînturilor necultivate*», «*Un erou al timpurilor noastre*», «*Plajă*» etc.

● *Phoebus* — cu o prezentare de D. Dancu (Ed. «Meridian»). Un album într-o frumoasă execuție tipografică, în care ne este evocat, pînă la grija detaliului, un artist a cărui activitate creatoare a fost manifestă între anii 1930 și 1950. Pictor al Bucureștiului pitoresc, Phoebus se remarcă mai ales prin portretele sale de muncitori și țărani, ale căror forme masive, monumentale, amintesc afinități de viziune și corespondențe spirituale cu Gromaire. Albumul conține 37 reproduceri, multe în culori.

teatru

Ion Dacian

● La operă: *Secretul lui Marco Polo*. Cor, balet, figurație, costume strălucitoare în montarea unui veteran al genului — Nicușor Constantinescu. Cunoscută, melodiile lui Francis Lopez — difuzate în lumea întreagă de Luis Mariano — au fost aduse pe scenă într-un spectacol în general impunător prin fast (cadru scenic strălucitor realizat de Dan Nemeșanu). Mai puțin inspirate au fost momentele comice (neservite nici de text, în traducerea căruia au apărut vulgarități), artiști dotați, ca *Bimbo Mărculescu* și *Nae Roman* decepționînd. În nota S. Groner, Ion Dacian — care a avut înfruntat interpretarea atît de cunoscută a lui Mariano — are unele bune reușite, mai puțin în ariile de «bravură». Așteptăm cu interes și pe ceilalți interpreți tineri ai rolului. Mai tearsă interpretă de la premieră, *Valeria Rădulescu*, și fără hăz *Marica Munteanu*. Coregrafia prea demonstrativă și prea puțin dans. Rezultat al unor strădăni serioase dar trădînd și multe carente actoricești, *Marco Polo* este în activitatea operetei un moment demn de a fi semnalat, cu dorința ca genul să iasă totuși cit mai mult din sălbannele sale «clasice».

● După 55 ani de la premieră, Teatrul de stat din Ploiești readuce pe scenă opera unui scriitor pe nedrept uitat: *Petru Lucăsteanu*, cu piesa *Funcionarul de la Dameni*. Vodevil caragialesc, piesa își menține aciditatea satirică, sugerînd tipuri comice copioase, realizînd momente de haz buf sau grotesc. Piese, «reamenajate» modern, i s-au adăugat cuplete muzicale în ciștiul spectacolului, cu bune efecte de comedie realizate de regizorul *Harry Eliad*, într-un cadru scenografic deosebit creat de *Irina Borovschi* și *V. Făcăianu*. În distribuție: N. Dinică, Eugenia Balaure, A. Teică, Vera Varzopov.

● O altă pagină din istoria literaturii române — *Stana* — povestirea lui Ion Agribiceanu, dramatizată de doi autori clujeni, N. Pirvu și D. Petruțiu, și jucată pe scena Teatrului de stat din Sibiu. În coordonatele unei impresionante drame populare, bogată în fior autentic, eroii unui sat transilvănean apar pe scenă într-o inspirație și originală viziune regizorală semnată de *Ariana Stoica* — și care a introdus un bun cor vorbit («gura satului»). Au interpretat cu bune rezultate *Puica Sterian*, *Avram Besoiu*, *Livia Baba*, *Mircea Hîndoreanu*, *Ovidiu Stoichiță*, *Viorica Răchita*. În reprezentație — *Ioana Manolescu*. Decorul, de atmos-

feră, e semnat de *Erwin Kueler*, iar muzica de *Gh. Șoima*.

● *Divina comedie*, piesa lui I. Stoil (înfașățată de teatrul lui Obrazov în Festivalul mondial al teatrelor de păpuși) a văzut lumina rampei la Teatrul de păpuși din Oradea. Parodia «*Genezei*» — fost realizată inegal artistic în regia — de debut în gen — a lui I. Farkas și decoreurile lui *Paul Fux*, în colaborarea unor actori de la Teatrul de stat. Spectacolul merită a fi notat — ca un experiment îndrăzneț — prin dificultățile pe care textul le impune unei montări.

● Program internațional la circ. Reșița nem excelenta evoluție a grupului acrobatic *Denisov* (de la circul din Moscova — maeștri ai genului, unie forță și precizie execuției cu o grație de balerini. Mai amintim o bună «*resură*» mixtă. În rest, banalități, lipsă acută de fantezie, cadru sărăcăcios, ca de obicei, un umor penibil și o prezentare sub orice critică.

televiziune

● **Duminică 13 noiembrie.** Concertul simfonic retransmis din sala Ateneului (vezi rubrica «*Muzică*») (12.00) ● Așa cum nu știm multe din programările și reprogramările etapelor de fotbal, nu știm nici de ce etapa de duminică s' desfășoară cu o zi înainte. Oricum, duminică fără fotbal — tristă duminică.

● *Magazin...* duminical. Reșinem excelentă calitate a rubricii lui *Marin Traia* «*Un zîmbet pe 16 milimetri*». Îl felicităm pe autor pentru excelența realizare prezentată în emisiunea precedentă și dărim în continuare noi succese (18.00) ● «*TV-11*» — rubrică întocmită pe gustul telespectatorilor (19.20) ● La «*Documente de piatră*» — «*Ulpii Traiana*» (19.50) ● Un montaj folcloric intitulat «*Viers din struna undelor*» (20.20) ● Filmul italian, în premieră pe țară, «*Bertoldo, Bertoldino și Cacasseno*» (20.40) ● *Muzica ușoară* este reprezentată, în acest program duminical, de cîntăreții *Karel Gott* din Cehoslovacia (21.55)

● **Mărti 15 noiembrie.** O emisiune agreată de tineretul școlar: «*Telerebulsul*» (18.00) ● Poetul *V. Voiculescu* evocă într-un recital (19.23) ● O nouă serie documentară pe o temă interesantă: «*Pagini din istoria filmului în România*» (19.40) ● După un divertisment muzical (20.10) vom urmări, în cadrul săptămînalei seri de teatru, spectacol cu piesa «*Pulbere purpurie*» de *Seamus O'Casey*, în interpretarea unui colectiv de actori ai Teatrului din Brașov (20.30)

● **Miercuri 16 noiembrie.** «*Aventura lui Robin Hood*». Ne întrebăm din nou de ce acest serial atît de agreat este programat atît de «la întimplare»? (19.30) ● *Cronica discului*. Remarcăm pînă impecabilă a acestei rubrici susținute — multă precizie de tînrul muzicolog *Petru Codreanu* (20.00) ● Emisiunea actualitate teatrală «*Gong*» (20.30) — în cadrul rubricii «*Cabinet medical TV*» — o discuție despre «*Sterilitatea la femei*» — cu participarea medicilor *Pan Șirbu*, *Dan Alessandrescu* și *Maria Ale Ungureanu* (21.00) ● Programul seral încheie cu filmul sovietic «*Sa întâmp la mișc*» (21.20).

● **Joi 18 noiembrie.** După un program de «*Desene animate*» (19.23) vom urmări o emisiune care, cel puțin pînă acum a fost mereu plăcută: «*Orașele muzicii*» Astăzi — «*Stockholm*» (19.30) ● *Debucuri* (20.00) ● Un film care mai are cîteva ani a lăsat o unanimă excelentă impresie: «*Lily*» (21.15).

● **Vineri 18 noiembrie.** Amintim de motive obiective, vom vedea «*Dicționar de personaje*» — litera «*I*» (19.30) după care urmează rubricile obișnuite «*Săptămîna*» (20.00), «*Avanpremier*» (21.00), «*Teleglob*» — cu o călătorie *Japona* (21.15) ● După «*Varietăți de peluclă*» (21.40) vom avea prilejul ascultăm, la rubrica «*Interpreți celebri*» un interpret într-adevăr celebru — *Yehudi Menuhin* (22.05).

● **Sîmbătă 19 noiembrie.** Actualitatea cinematografică (19.15) ● Compozitorul *Elly Roman* este autorul unei emisiuni, bineînțeles de muzică ușoară (19.30) ● «*Televiclopedia*» (20.00) ● Intuzivizarea ne înlesnește vizionarea unui program de estradă de la Berlin: «*Revista dragostei*» (21.00) ● Programul săptămînal se încheie, așa cum și-o dorește orice telespectator, cu «*Sîntul*» (22.20)

Yehudi Menuhin

ora conserveelor

Au sosit zilele cînd spunem toamnei la revedere. Ne mai rămîn în amintire frumusețile ei policrome: podgoriile încărcate de tămîișă și razachie, livezile grele de ionatane și parmen aurii, piețele doldora de roadele grădinilor. Și totuși toamna

va continua să fie prezentă — cu bogățiile și aromele ei — în viața noastră. Toamna se mută în cămări. Ea își evidențiază prezența prin borcanele cu gogoșari, butoaiile cu varză, cununile de ceapă și o gamă întregă de legume conservate. Cum s-ar zice,

sîntem la ora conserveelor. Însemnările de față își propun ca să dezvăluie cititorului cîteva amănunte din pregătirile minuoase care se fac pentru ca în lunile de iarnă vitaminele legumelor și aromele fructelor să fie prezente la mesele noastre.

ora conservelor

CUMPĂRĂTORUL ÎN FAȚA GONDOLELOR

În aceste săptămîni aglomerația din marile piețe se mută pe neobservate în magazine. Sînt săptămîni în care se face aprovizionarea de iarnă. Și, după cum a intrat în obișnuința gospodinelor noastre de mai mulți ani, din ce în ce mai puține conserve se prepară în casă, din ce în ce mai multe se cumpără gata preparate. În fața gondolelor gospodina prevăzătoare și chibzuită caută conservele care s-o ajute la prepararea meniurilor din care să nu lipsească legumele și fructele verii și ale toamnei.

Iată-ne pe urmele lor, la margine de București, la un magazin cu autoservire din Balta Albă. Interlocutorul nostru este tovarășul Eugen Cojocaru, șeful unității.

— Anul acesta — ne spune dînsul — cantitățile conservelor de legume și fructe sînt, după părerea mea, mult mai mari. De asemenea, mi se pare că sînt și de o calitate mai bună. Cu o rezervă însă: unele specialități solicitate nu și-au făcut încă apariția din plin. E vorba de fasolea verde fină, păstăi, fasolea fideluță, bamele în ulei și în bulion, dovleceii în floare, vinetele împănate, castravecii în oțet. Nu mai vorbesc de bulionul în cutiuțe: ni se dă foarte rar și în cantități mici.

— Care credeți că e explicația?

— Nu știu. Consumatorul ne cere, noi cerem la rîndul nostru celor care ne aprovizionează — I.C.R.A. — dar nu primim.

— Aveți spațiu suficient pentru depozitare?

— Spațiile de depozitare ale magazinului nostru nu constituie un impediment. Satisfac necesitățile.

— În comparație cu magazinele din centru credeți că sînteți aprovizionați tot atît de bine?

— N-aș putea răspunde afirmativ. De altfel, mergeți și convingeți-vă și dv.

CE NI SE SPUNE LA I.C.R.A.

Sîntem la I.C.R.A. Din conversația pe care o avem cu tov. Vasile Ionescu, director comercial la direcția conserve, rezultă că la unele sortimente aprovizionarea s-a îmbunătățit față de aceeași perioadă a anului trecut în trimestrul III, trimestru important în aprovizionarea de iarnă. Cîteva exemple: fasole: 1965 — 217 tone, 1966 — 510 tone; vinete în ulei: 1965 — 23 tone, 1966 — 43 tone; bame în bulion: 1965 — zero tone, 1966 — 37 tone; vinete în bulion: 1965 — zero tone, 1966 — 40 tone.

— Din cifrele pe care ni le relați reiese o situație pozitivă. Cum vă explicați însă faptul că unele sortimente nu se găsesc în magazine?

— Există sortimente pe care nici noi nu le-am primit de la furnizor în cantități suficiente. Iată cîteva, tot comparativ cu cifrele de anul trecut: roșii în bulion: 1965 — 300 tone, 1966 — 245 tone; castraveți în oțet: 1965 — 36 tone, 1966 — 22 tone. Mai sînt și alte exemple de această natură, eu m-am oprit doar la cîteva. Ca să preîntîmpin o întrebare pe care sînt sigur că mi-o veți pune trebuie să arăt că unul din principalii noștri furnizori — Fabrica de conserve de la Valea Roșie — din motive pe care n-aș putea să vi le mărturisesc, la toate insistențele noastre nu ne-a livrat în trimestrul III al acestui an 1 410 tone conserve.

Vă mai dau un exemplu: I.I.S. Rîureni nu ne-a livrat 20 tone castraveți în oțet pe motivul lipsei mijloacelor de transport.

— De la producător pînă la consumator conservele fac un popas și în magazinele dv. Se întîmplă ca uneori acest popas să fie mai îndelungat?

— Din păcate da. Să vă relatez o situație recentă, care cred că e edificatoare. Unii dintre beneficiarii noștri, în lunile iulie și august, au comandat cantități prea mici de conserve. Cele opt O.C.L. din București, comalimenturile, marile restaurante și alimentația publică au ridicat în primele două luni ale trimestrului III numai 820 tone conserve în loc de 2 680 tone. Abia după 15 septembrie acești beneficiari ai noștri au ridicat diferența pînă la 2 090 tone.

CINCI MINUTE LA «FLORA»

De astă dată cel ce ne răspunde este tov. Gheorghe Ionescu, directorul întreprinderii «Flora».

— O primă întrebare, tovarășe director: cum stați cu planul?

— La această întrebare trebuie să vă

dau două răspunsuri. În ceea ce privește unele sortimente ca fasolea verde, dovleceii în saramură, tocana de legume și alte cîteva produse am realizat depășiri substanțiale. La altele, cum e ghiveciul în ulei sau salata de ardei, nu am îndeplinit nici planul. Aceasta pentru că într-o anumită perioadă nu am putut achiziționa unele legume.

— În vizita pe care am făcut-o în fabrica dv. am observat stive întregi de conserve. De ce nu au fost ridicate de către beneficiari?

— Trebuie să precizez că această marfă, pe lângă faptul că ar fi trebuit să fie ridicată de către beneficiar cu săptămîni în urmă, ne încurcă și ne blochează spațiul de depozitare care, după cum ați observat, este destul de restrîns. Clauza contractuală, care stipulează că beneficiarul — în cazul nostru I.C.R.A. — trebuie să ridice marfa «loco-fabrică», nu a fost respectată de către acesta.

Există deci, în materie de conserve, un lanț al slăbiciunilor. Poate că pînă la urmă misterul va fi dezlegat.

UN CAPITOL ÎN CARE LUCRURILE ÎNCEP SĂ SE LĂMUREASCĂ

Sîntem în cabinetul tovarășului inginer Ion Cristea, director general al direcției generale a conservelor și produselor zaharoase din Ministerul Industriei Alimentare.

— Cititorii doresc să afle cum s-a dezvoltat industria de conserve în 1966 față de anul 1965.

— În acest an producția de conserve de legume și fructe crește față de anul trecut cu 10%. Aceasta înseamnă că întreprinderile noastre produc în acest an 8 000 tone conserve de legume și 8 500 tone conserve de fructe mai mult ca în anul 1965.

— Care au fost conservele cele mai solicitate?

— Atît în 1965 cît și în 1966 conservele cele mai solicitate au fost cele de mazăre, fasole, roșii în bulion, tocană de legume și ghiveci. A crescut mult cererea la conservele în ulei — gata preparate — cum sînt: ghiveciul în ulei, ardeii și roșiile umplute cu orez, vinetele împănate. Aș vrea să precizez că în 1966 conservele în ulei reprezintă 30% din conservele de legume.

— Ați putea să ne vorbiți despre unele sortimente noi pe care le-ați introdus în producție?

— Da, dar la timpul viitor apropiat — dacă mă refer la consumator. Ca sortimente noi introduse în mod experimental în producție — la care s-a stabilit tehnologia și rețetele — care se vor produce în 1967 cităm următoarele: ciorbă de legume cu fidea, zarzavat pentru ciorbă, pikles în sos de muștar, salată verde cu ridichi, sfeclă roșie în oțet etc. Țin să adaug că aceste produse au fost prezentate la contractările pe

Valea Roșie: borcanele sînt în magazie, dar unde sînt etichetele? Din cauza aceasta ele nu pot fi livrate beneficiarului.

anul 1967 și urmează să fie produse și livrate în campania viitoare.

— După cum știm informați, unele întreprinderi ale ministerului dv. n-au livrat beneficiarului întreaga cantitate de conserve planificate. Care este motivul acestor întârzieri?

— Informațiile dv. corespund acestuia adevăr neplăcut. Țin să subliniez că Fabrica de conserve Valea Roșie nu a livrat întreaga cantitate de conserve planificată, neasigurându-și din timp suficientă forță de muncă și suficiente mijloace de transport. Aș vrea să mai menționez un fapt: principalul beneficiar al conservelor de la Valea Roșie — I.C.R.A. București — care solicită insistent livrarea conservelor de la Valea Roșie nu a ridicat de la fabrica «Flora», cu mijloace proprii, conform contractului, conservele solicitate.

— V-am ruga să ne spuneți ce s-a întreprins pentru îmbunătățirea calității conservelor și totodată am vrea să știm dacă la un capitol despre care anul trecut am scris că era deficitar — ambalajul — lucrurile s-au îmbunătățit.

— În ce privește îmbunătățirea calității conservelor, s-a mers în continuare pe specializarea întreprinderilor, în sensul de a realiza un număr de sortimente mai mic, în cantități mai mari. În altă ordine de idei aș vrea să menționez că au fost procurate, la o seamă de sortimente, semințe de calitate. Amintesc doar mazărea cu bobul mic și fasolea cu păstăi fără aște. În ce privește ambalajul, încă sintem deficitar. Din vina noastră, ca și a furnizorilor (fabricile de hirtie și industria poligrafică).

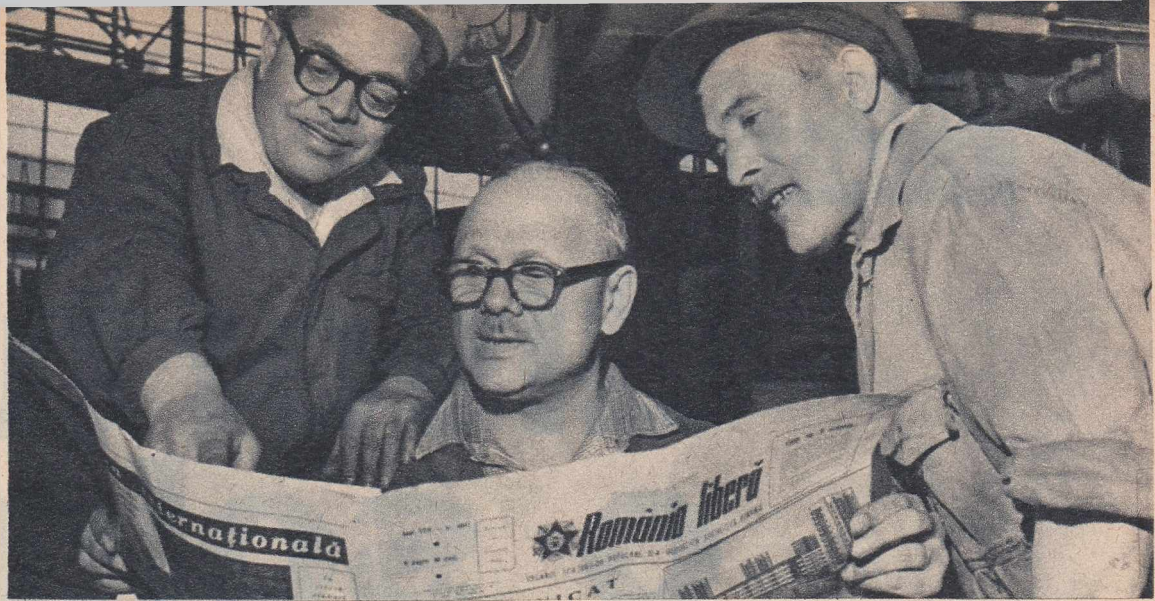
— Dacă aveți noutăți pe care să le comunicați cititorilor.

— În cursul acestui an au fost date în funcțiune două secții de pastă de tomate la Valea Roșie, cu o capacitate anuală de 2 000 tone, și la fabrica Buftea, cu o capacitate de 1 000 tone. O noutate: în cursul trimestrului IV va intra în funcțiune fabrica de supe concentrate și hidrolizate, cu o capacitate anuală de 1 000 tone.

Am ajuns la sfârșitul însemnărilor noastre. După cum s-a putut observa, am aflat lucruri bune, dar din păcate am întâlnit și situații nesatisfăcătoare. E ciudat faptul că, deși producția de conserve la unele sortimente a crescut, acum, la ora conservelor, gospodina pierde destul timp pentru a-și aranja camera cu conservele preferate. La unele întreprinderi ale Ministerului Industriei Alimentare lucrurile se prezintă în unele privințe în mod nesatisfăcător. Așa e situația la Valea Roșie, unde planificarea forței de muncă nu a fost făcută în mod riguros, unde lipsesc mijloacele de transport care să asigure o livrare permanentă și ritmică. Din constatările noastre și ale ministerului a reieșit o situație — lucrul acesta l-am semnalat și anul trecut — care continuă să persiste: stive de conserve își fac un îndelungat stagiul la Valea Roșie din pricina lipsei de etichete. Și I.C.R.A.-București are păcatele ei: nu ridică la timp produsele de la fabrica «Flora».

Credem că a sosit momentul ca toate aceste neajunsuri să fie înlăturate. Consumatorul nu cunoaște aceste stări de lucruri. El cere — și pe bună dreptate — produse de calitate la timp, fără a-și pierde vreme îndelungată prin magazine. Și această pretenție a consumatorului este întru totul întemeiată. E necesar deci ca toți factorii în cauză să găsească soluțiile corespunzătoare pentru ca lanțul slăbiciunilor în materie de conserve să fie înlăturat.

Gr. DAMIAN
și Al. DUMBRĂVEANU

Propunerile elaborate de către Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român în legătură cu majorarea pensiilor au fost citite și analizate în numeroase colective de muncă din țara noastră. În cadrul ședințelor consacrate discutării noului proiect de lege, numeroși vorbitori au făcut propuneri și sugestii privind unele prevederi ale acestui document.

DEZBATERI

o propunere privind problema schimbării locului de muncă

Hotărârea Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la majorarea pensiilor a fost citită, analizată și discutată în amănunt și în cadrul întreprinderii noastre. Studiind articolul 13 al proiectului de lege, aș dori să fac prin intermediul presei următoarea propunere. Articolul amintit arată că acei salariați care au o continuitate îndelungată în muncă în aceeași întreprindere, în ultima perioadă a activității lor, beneficiază, potrivit articolului 12, de un spor de 4 pînă la 10 la sută din pensie cînd au lucrat în aceeași unitate 10-20 ani. În unele împrejurări lucrători conștiincioși însă își pot schimba locul de muncă prin transfer din interese diverse, ca promovarea în munci superioare sau pentru a-și urma soțul în altă localitate etc. Aceste împrejurări cu caracter special — survenite cu puțină vreme înainte de pensionare — fac, potrivit celor arătate în proiect, ca salariați cu vechime mare, neîntreprinși, să nu poată beneficia de un spor cuvenit. Propun ca la articolul 13 să se adauge un alineat cu următorul conținut: «Salariații care are o continuitate mai mare de 15 ani în aceeași întreprindere beneficiază de sporurile cuvenite la pensionare, indiferent de perioada în care a existat această continuitate de-a lungul activității sale ca salariați».

H. COVALIUC
secția II furnale
Combinatul siderurgic Hunedoara

se cer unele precizări în legătură cu specificul locului de muncă

În profesiunea noastră, mai cu seamă în condițiile actuale de lucru, care au căpătat un caracter industrial, deosebindu-se de aspectul meșteșugăresc specific odinioară, există categorii de muncitori care își desfășoară activitatea în condiții mai dificile, cum ar fi temperaturi ridicate, pericolitate de arsuri, boli de piele sau varice, condiții de pulberi iritante (arome, esențe) etc. Consider că atunci cînd vor fi stabilite categoriile de muncă pentru grupele de pensionari să se ia în considerare și condițiile pe care le-am amintit, astfel încît și acești lucrători să se bucure de o grupă corespunzătoare muncii pe care au prestat-o. De asemenea, propun ca sporul de continuitate în muncă să fie acordat și acelor lucrători din alimentația publică care în decursul activității și-au schimbat locul de muncă însă au rămas în aceeași profesie. Susțin propunerea mea pe considerentul că în acest sector există, prin însăși natura lui, necesitatea ca un lucrător — ospătar, bucătar, cofetar etc. — să nu activeze decenii în aceeași unitate, fiind detașat permanent, în funcție de sezoane și alte cerințe, în diverse unități.

Nicolae PUȘCAȘU
Trustul local de cofetării și răcoritoare nr. 2,
București

proiectul legii pensiilor și ajutorul social

Proiectul de lege privind acordarea pensiilor de asigurări sociale de stat și a pensiei suplimentare, inițiat de partid și supus discuției oamenilor muncii, se ocupă și de situația acelor angajați care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea unei pensii fie din pricină că, fără să aibă vechimea în muncă, au atins vîrsta de 62 de ani (bărbații) sau de 57 de ani (femeile), fie că sint invalizi din cauza unei boli sau a unui accident în afara de muncă.

Proiectul asigură acestor anagajați un venit lunar numit ajutor social dacă nu posedă alte mijloace de existență și cu condiția să aibă un stagiul de cel puțin cinci ani în cîmpul muncii, în cazul angajaților vîrstnici, sau 1/4 din timpul prevăzut de art. 24, în cazul angajaților invalizi. Pe lângă acest venit lunar, acești angajați beneficiază de asistență medicală, de medicamente, de materiale sanitare, de asistență socială, de ajutoare și alte drepturi. Toate aceste drepturi proiectul le recunoaște și în favoarea membrilor lor de familie.

În solicitudinea sa, proiectul prevede prin art. 39 că, prin Hotărîre a Consiliului de Miniștri, se vor putea acorda asemenea ajutoare și altor persoane sau categorii de persoane. Spre deosebire însă de prevederile actualei legi în care se precizează care este cuantumul ajutorului social, proiectul lasă pe seama Hotărîrii Consiliului de Miniștri grija de a se stabili acest cuantum, pentru a se da astfel posibilitatea unei adaptări mai operative și lesnicioase, fără să fie nevoie de procedura greoaie a modificării unei legi.

Dacă ținem seama de împrejurarea necontestabilă că din 19 milioane de locuitori ai țării aproape un milion primește pensie sau ajutor social și că celelalte sarcini ale construcției noastre socialiste solicită eforturi financiare din ce în ce mai mari iar necesitatea realizării lor nu se discută, atunci vom înțelege că proiectul reprezintă maximum de avantaje care, în faza actuală, se puteau acorda pentru ridicarea bunăstării pensionarilor.

Proiectul reflectă așadar nu numai politica consecventă a partidului pentru realizarea progresului și ridicarea nivelului de trai material și cultural al poporului, dar și înțelepciunea și simțul său de răspundere pentru înfăptuirea ei armonioasă și ritmică.

Mircea REBREANU
judecător

divorțul o „soluție“?

(III)

● CE GÎNDESC CITITORII
● DE ZECI DE ORI, ACE-
LAȘI NU! ● ÎN PRIMUL
RÎND, RĂSPUNDEREA
FAȚĂ DE FAMILIE ● DIN
TOATĂ ȚARA, SCRISORI
PENTRU M.P. DIN TUL-
CEA ● UN CAPRICIU, UN
GEST NECUGETAT, SUR-
SĂ DE AMĂRĂCIUNE
PENTRU O VIAȚĂ ● AȘ
VREA SĂ-MI REFAC FA-
MILIA CU PRIMA MEA
SOTIE ● DIVORȚUL, UN
«FETIȘ» AL SOLUȚIEI ●
EXISTĂ O PROFESIUNE
DE SOȚ, O PROFESIUNE
DE SOTIE: SĂ LE ÎNVĂ-
ȚĂM CU RĂBDARE ●
...DAR TOTUL TREBUIE
PORNIT DE LA O PRO-
FUNDĂ CUNOAȘTERE
RECIPROCĂ.

Interesant: ne-au scris mai ales bărbați. Nici zece la sută din scrisori nu sînt semnate de femei.

De reținut: ne-au scris mai ales oameni tineri. Tonul moralizator, iubit adesea de vîrstele mature, este deci exclus, dar asta nu înseamnă că tinerii corespondenți nu și-au exprimat — cu modestia cuvenită și în limitele experienței lor de viață — un energic și responsabil punct de vedere în ce privește ușurința cu care unii fac și desfac căsătorii.

Un amănunt: fiecare scrisoare conținea un sfat, o îmbărbătare, un cuvînt de simpatie pentru M.P. din Tulcea, ale cărei rînduri încheiau prima parte a anchetei noastre (reamintim cazul: căsătorită de 17 ani, mamă a două fetițe, M.P. semnaleză momentul de impas prin care trece căsnicia sa. Soțul s-a îndrăgostit — într-o vacanță petrecută la Borsec — de o altă femeie, și ea căsătorită, și ea mamă a doi copii, și nu se poate smulge din această pasiune. M.P. a așteptat cu răbdare terminarea legăturii dar, cum aceasta nu se întrevode, se întreabă dacă nu cumva divorțul se prezintă ca o soluție salutară). Nenumăratele scrisori pe care le-am primit pentru M.P. sînt nu numai marca unei calde solidarități umane, ci și a unui gest colectiv de responsabilitate: atunci cînd o familie este amenințată cu destrămarea, cînd un divorț riscă să traumatizeze psihic doi copii, oamenii se simt datori să ia atitudine. Vom spîtui mai jos din aceste scrisori care cer, în unanimitate, reîntoarcerea lui A.P. în familia sa. Pînă atunci citeva remarci generale:

— Majoritatea cititorilor noștri se pronunță împotriva divorțului privit ca cea mai potrivită soluție de rezolvare a conflictelor familiale (în afară de cîteva din cazurile expuse ce par, într-adevăr, a cere cu necesitate despărțirea). Sînt scrisori semnate de Victor Bujor — Bacău, Fănică Ștefan — I.F. Nechoiu, V. Borza — Satu Mare, Teodor Panghel — Adjud, V. Mihăescu — Suceava, Costel Pătru — Craiova, Georgică Micu — Galați, Viorel Endușeschi — Tuzla, Vasile Tușiș — Galați, Pavel Langa — Birlad, Cais Ladieu — Cluj etc.

— Chiar și cei a căror căsnicie e zdruncinată în momentul de față și simt nevoia să afle părerile altora și sfatul revistei consideră că trebuie să reflecteze serios, să mai încerce a restabilire a familiei înainte de a trece la gestul definitiv al divorțului (H.G. — Satu Mare, P.T. — București, G.I. — Măcin, C.I. — Mărășești, C.C. — Mateiaș, S.F. — Vatra Dornei, I.C. — Timișoara, M.C. — București, E.T. — Craiova, I.P. — Oradea.

O INSTANȚĂ DE JUDECATĂ PUBLICĂ

Să cităm din scrisoarea lui Valeriu C. Neștian din Huși: «Ancheta revistei «Flacăra» pe o temă atît de discutată la ora de față poate deveni, cu concursul masei de cititori, o instanță de judecată publică pe marginea acestui fenomen inddezirabil. Pentru că în zilele noastre căsătoria și «punctul ei terminus» — divorțul nu mai reprezintă o chestiune de pur interes particular atîta vreme cît, prin consecințe, ele angajează serios interese sociale. Oricît de grave ar

parea la un moment dat motivele care determină o ruptură în familie, divorțul nu mi se pare decît un fetiș al soluției, o lașitate. Drumul împreună nu este neted, o zi nu e egală cu alta, oamenii se împlinesc și se perfecționează în timp și împreună. Așadar impasul e poate uneori inevitabil cîtă vreme se pune pe prim plan satisfacerea unor ambiții individuale și a unor capricii trecătoare. Meritul nu e acela de a părăsi laș «o luptă» comună a vieții, ci de a găsi mijlocul cel mai potrivit de a învinge impasul... Acțiunea de divorț este, hotărît, un act de iresponsabilitate față de familie și față de copii, deoarece ultragiază ordinea firească a lucrurilor, a vieții noastre sociale. Familia constituie o formă fundamentală pentru progresul umanității, de permanentă valabilitate, ea corespunde unei nevoi sociale. Din acest punct de vedere divorțul este un act asocial, iresponsabil, mai ales cînd este vorba de o familie cu copii. Să recunoaștem, de altfel, că nu toți înțeleg seriozitatea și dificultatea profesiunii de soț, de soție, de mamă. Nu toți prețuiesc arta inegalabilă de a transforma o casă oarecare într-un cămin cald, armonios, odihnitor. Nu toți înțeleg adevăratul sens al autonomiei sociale a celor doi parteneri, care înseamnă îndeplinirea datoriiilor cu conștiința că n-ai făcut nici un rabat obligațiilor asumate. Apoi mai e și pretenția de supremație în familie pe bază de salariu, studii etc. Se observă, nu o singură dată, cum, atunci cînd apar anumite greutăți — de ordin financiar, să zicem — se caută corectivul prin legături extraconjugale și apoi... divorțul. Este locul să arătăm, fără rezerve, că anumiți bărbați se însoară cu femei frumoase spre a se bucura de plăcerile dragostei și spre a se afișa cu ele, a străluci în fața lumii; cînd aceste frumuseți se ofilesc s-au se ivește o altă «stea», ruptura e inevitabilă... În esență, cred că problema divorțului este o problemă de educație, de morală».

„AM TRECUT PRIN MOMENTE ASEMĂNĂTOARE“

Tehnicianul I.C. din Mărășești ne roagă să publicăm aceste rînduri pe care le adresează tovarășei M.P. din Tulcea.

«Cazul dv. m-a îndemnat să mă adrez redacției revistei «Flacăra» și prin ea dv., ca un om care a trecut prin momente asemănătoare cu cele prin care trece soțul dv. Există de altfel și alte coincidențe: prima mea soție era din Tulcea, iar pe cea de-a doua am cunoscut-o la... Borsec. În

anul 1961, cînd se petreceau cele ce vă voi povesti, prima mea soție mi-a dăruit, după șase ani de căsnicie, o fetiță. Era ceea ce-mi dorisem de mult. Cum i-am răsplătit faptul acesta? Și astăzi am profunde remușcări cînd îmi reamintesc... Cunoscusem la Borsec pe cea care avea să-mi devină a doua soție. Purtam corespondență cu ea. E drept că după cîteva luni am încetat de a-i mai scrie, dar prima mea soție nu mi-a iertat purtarea și într-o bună zi a luat copilul și lucrurile și s-a mutat cu serviciul în alt oraș. A urmat divorțul: ea l-a intentat.

De astă dată dăm cuvîntul cititorilor. Ancheta inițiată de revista noastră pe tema divorțului a adus în redacție zeci de scrisori, transmițînd opinii, comentarii, sfaturi, confesiuni.

Rămas singur, mi-am amintit de cunoștința de la Borsec. Între timp divorțase și ea de primul soț și... ne-am căsătorit. Până aici, să spunem, toate bune. Urmarea? De aproape doi ani sînt divorțat și de a doua soție. Nu mi-am găsit în această căsătorie întemeiată, așa cum vă exprimați și dv. în scrisoarea adresată redacției, pe ruinele primei, fericirea pe care o visasem atunci cînd ne-am cunoscut la Borsec. Acestea fiind pe scurt faptele, mă consider îndreptățit să adresez soțului dv. cîteva cuvinte izvorîte din trista mea experiență de viață. Sînt de acord cu dv., tovarășe A.P., că ați petrecut clipe frumoase la Borsec și că poate v-ați îndrăgostit de tîna femeie cunoscută. Ați văzut poate în ea intruchiparea idealului din tinerețe: nu uitați, contribuia la aceasta tîna vacanței, frumusețile naturii, lipsa de griji și chiar poate «farmecul» intîlnirilor în taină. Îmi pare rău că v-o spun, dar nu trebuie să vă lăsați legănat de aceste ieftine iluzii de fericire. Sînt prea complexe problemele care se vor ivi după aceea. Credeți că le veți putea uita pe prima soție și pe cele două fetițe? Credeți că veți putea privi deschis în ochii copiilor dv.? Dar cînd veți descoperi inerentele defecte ale noii dv. prietene și cînd, probabil, le va descoperi și ea pe ale dv., cum vă veți simți? Vă spun eu: vă veți trezi alături doi străini. O veți regreta atunci pe prima soție, veți regreta amarnic familia destrămată, dar va fi prea tîrziu. Și încă o întrebare: credeți oare că noua soție va avea deplină încredere în dv., care ați fost în stare să vă părăsiți soția atunci cînd v-a ieșit o altă femeie în cale? De unde știe ea că nu veți mai repeta ceea ce ați făcut o dată? De unde știți dv. că nu-l va repeta ea? Chibzuiți adînc, tovarășe A.P., la ceea ce aveți de gînd să faceți. Iar dv., stîmă tovarășă M.P., aveți răbdare, așteptați cu calm și încredere desfășurarea lucrurilor, nu vă grăbiți să deschideți acțiunea de divorț. Totul depinde în primul rînd de dv., de modul în care veți reuși să depășiți momentul critic. Nu sinteți singură; trebuie însă să știți să vă alegeți bine prietenii.

Teodor Panghel, judecător din Adjud: «Meseria m-a făcut să am de-a face, de-a lungul unei vieți întregi, cu divorțurile. Le socot nu o soluție ci, într-un fel, un flagel social. E o obligație morală să luptăm împotriva lor. Am judecat nenumărate procese de acest fel în cariera mea judecătorească, dar nu știu dacă am aprobat 15 la sută din ele. De multe ori fericirea unor familii se află în mîna noastră, a judecătorilor. Dar și unii tineri prea se pripesc cu căsătoriile. Dacă ar fi după mine, nu aș permite ca tinerii să se căsătorească înainte de a avea o anumită maturitate, să zicem fetele de la 20 de ani, bărbații la 25 de ani... În cazul tovarășei M.P. din Tulcea: ce-ar fi dacă A.P. ar fi supus judecării tovarășei a colegilor lui? Oare aceasta nu l-ar trezi la realitate?»

Victor Bujor din Bacău ne expediază două scrisori, cite una pentru fiecare din cei doi soți. În

cea adresată soțului, el scrie: «Dați-mi voie, tovarășe A.P., să vă scriu ca de la bărbat la bărbat. Sincer vorbind, cînd ați făcut acest pas nu v-ați gîndit că aveți două fetițe destul de mari care pot înțelege perfect tot ce se petrece în jurul lor? Nu v-ați gîndit la viitorul lor? Nu v-ați gîndit că va veni o zi în care ele vă vor judeca aspru? După 17 ani de conviețuire este inadmisibil ca o escapadă să distrugă un cămin. Nu sînt în măsură să vă admonestez, dar ca om nu pot rămîne pasiv în asemenea cazuri... De altfel nu sinteți obligat să-mi răspundeți mie, ci numai conștiinței dv.»

V. Borza din Satu Mare o sfătuieste pe M.P. să arate soțului articolul din «Flacăra», să-l pună în situația de a răspunde acestui articol. Își exprimă o totală neîncredere față de autenticitatea și temeinicia sentimentelor noii prietene a lui A.P.

V. Mihăescu din Suceava consideră ca unică vinovată pe prietena cunoscută de A.P. la Borsec, care a privit cu iresponsabilitate viața ambelor familii. Cere insistență ca și soțul acestei femei să fie pus la curent (N.R.: considerăm puțin nedreaptă părerea tov. V.M.; în orice caz, A.P. este cel puțin în egală măsură vinovat ca și prietena sa pentru ușurința cu care au legat o prietenie extraconjugală).

Viorel Endușeschi, muncitor din Tuzla, ne scrie: «Deși nu am decît 23 de ani și sînt încă necăsătorit, simt nevoia să-mi spun și eu părerea în ancheta despre divorțuri pe care a inițiat-o revista dv. Iubesc o fată pe care o cunosc de aproape cinci ani și cu care sper că voi încheia o familie unită, armonioasă. Voi face totul pentru acest lucru, pentru că trista mea experiență de acasă mi-a lăsat un gust amar. Părinții mei s-au despărțit după 19 ani de căsnicie, din motive pe care nu-mi permit să le judec, dar peste care, cu mai multă înțelegere și chibzuiță, cred că s-ar fi putut trece. Despărțirea n-a rămas fără urmări în sufletul meu, fiindcă, rețineți vă rog, eram de vîrsta fetiței celei mari a familiei lui A.P. Nu mă socotesc în măsură a-i da sfaturi, ci îmi permit doar să spun că A.P. trebuie făcut să înțeleagă, și asta cît mai repede, cît de greșită este atitudinea lui față de familia a cărei răspundere o poartă.»

Pătru Costel din Craiova este și el tînăr («Am doar 25 de ani, sînt necăsătorit și poate că nu sînt competent... în materie») dar ține să-și spună părerea: «Unii consideră căsătoria drept un joc amuzant și își zic: mă căsătoresc acum și, dacă nu merge, divorțez. Ori tocmai de la această ușurință cu care unii fac acest pas important în viață pleacă totul. Și poate și de la faptul că divorțul se acordă înainte atît de ușor de către tribunale.»

Doi tineri care-și fac armata, **Vasile Mustăță și Cais Ladieu,** ca și tînărul **Pavel Langa din Bîrlad,** în vîrstă de 19 ani, ne scriu cu patos juvenil rînduri în care condamnă pe cei ce nesocotesc iubirea adevărată, care abuzează uneori de naivitatea tinerelor fete, care fac din căsătorie un joc iresponsabil. **Vasile Tufiș din Galați,** ca și un alt concetățean al său, student, care semnează cu inițialele N.G., se pronunță la fel de energic împotriva divorțurilor practice ca un sport, cerînd legilor să aere cu mai multă rigoare destinele familiei.

SĂ MĂ RECĂSĂTORESC CU PRIMA MEA SOȚIE?

Scrisoarea lui C.C. din Mateiaș — o scrisoare amplă, de șase pagini — istorisește un alt caz de viață, înecat în remușcări și amărăciune:

«Citeam rîndurile scrise în revista dv. despre divorțuri și mă gîndeam că, iată, eu sînt unul din acei care trec a doua oară prin neplăcutul moment al unei despărțiri. Am fost căsătorit odată, am conviețuit 13 ani cu R. si am

ivut împreună o fetiță, Camelia, care îmi este mai dragă ca lumina ochilor, Chiar astăzi cînd vă scriu fetița împlinește 6 ani și se găsește la mama mea, care o iubește foarte mult. Dar fetița, în ziua aniversării ei, este singură, departe de mama și de tatăl ei, și lucrul acesta mă doare nespuse...» C.C. ne povestește mai departe cursul pe care l-a luat viața sa. S-a recăsătorit, luînd-o drept soție pe S.G., care avea și ea o fetiță dintr-o primă căsnicie. Dar familia nou întemeiată s-a dovedit foarte șubredă: noua mamă nu suporta nici pentru cîteva săptămîni vizita fetiței soțului ei; în același timp existau conflicte acute și din cauza fostului ei soț, îndurerat de faptul că fetița lui avea un nou tată. Astfel dezbinată, noua familie nu a putut rezista. Copiii erau hărțuiți tot timpul. «Îi condamn cu vehemență (și mă condamn și pe mine) pe cei care ajung în fața instanței pentru divorț avînd copii și nechibzuid ce înseamnă să despărți copilul de părinții săi. Am ajuns azi în fața divorțului pentru a doua oară. Voi căuta să-mi refac, dacă se va putea, vechiul cămin, pentru a reda copilului nostru întreaga liniște și fericire. Oare greșesc dacă vreau să mă recăsătoresc cu prima mea soție?»

N.R. S-ar putea ca aceasta să fie, într-adevăr, soluția cea mai bună. Cu condiția ca soții să se apropie cu multă căldură și înțelegere unul de celălalt, să încerce a uita anii de despărțire și să-și reconstruiască cu răbdare căminul.

Într-un alt număr vom mai spicui din scrisorile primite la redacție. **Tovarășilor H.G. — Satu Mare, P.T. — București, G.I. — Măcin, F.Ș. — Vatra Dornei, I.T. — Timișoara, C.M. — București, T.I. — Craiova, P.I. — Ora-dea** le vom răspunde prin scrisori personale.

S. DIMA

MATERNITATEA FERESTE DE CANCER

Revista vest-germană «Quick» arată că în R.F.G. mor zilnic cam 30 de femei răpuse de un soi perid de cancer, așa-zisul corpuscarcinom. În trecut acest cancer uterin apărea mult mai rar. Începînd din anul 1930 numărul îmbolnăvirilor a crescut de cinci ori.

Conform celor declarate revistei de conferențiarul dr. Soost, cancerul colului uterin ar putea fi «practic extirpat» dacă toate femeile s-ar bucura de suficientă supraveghere medicală, în timp ce combaterea cancerului uterin este mai grea. Dar și în aceste cazuri, în lumina noilor cercetări medicale, există speranțe.

Ca și în întreaga lume, medicii clinicii de femei de la Universitatea din München se întrebă de ce în ultimele decenii cancerul uterin a devenit atît de frecvent. Ginecologul prof. dr. Julius Fies, de la Uniunea națională pentru cercetarea și combaterea bolilor canceroase din Bavaria, a publicat

o lucrare de doctorat pe această temă. El a observat că se îmbolnăvesc de cancer uterin în special femeile fără copii sau cu copii puțini. În dizertația sa, «Cercetări statistice în problema originii cancerului uterin», Peter Engelbrecht justifică această presupunere: «Cu cît pacienta are mai mulți copii, cu atît mai tîrziu apare corpuscarcinomul.»

Prot. Ries a completat această observație statistică: «La femeile care au născut mai mulți copii corpuscarcinomul apare cel mai devreme la 70 de ani. Cele predispușe la cancer uterin se vor îmbolnăvi cu atît mai tîrziu cu cîți ani au petrecut în stare de graviditate sau în perioade de alăptare.»

Maternitatea apără de cancer. Aceasta se poate constata fără echivoc din statistici.

Engelbrecht încearcă să lămurească această problemă în lucrarea sa de doctorat. În timpul gravidității sau în perioada de alăptare ciclul lunar al femeii se întrerupe.

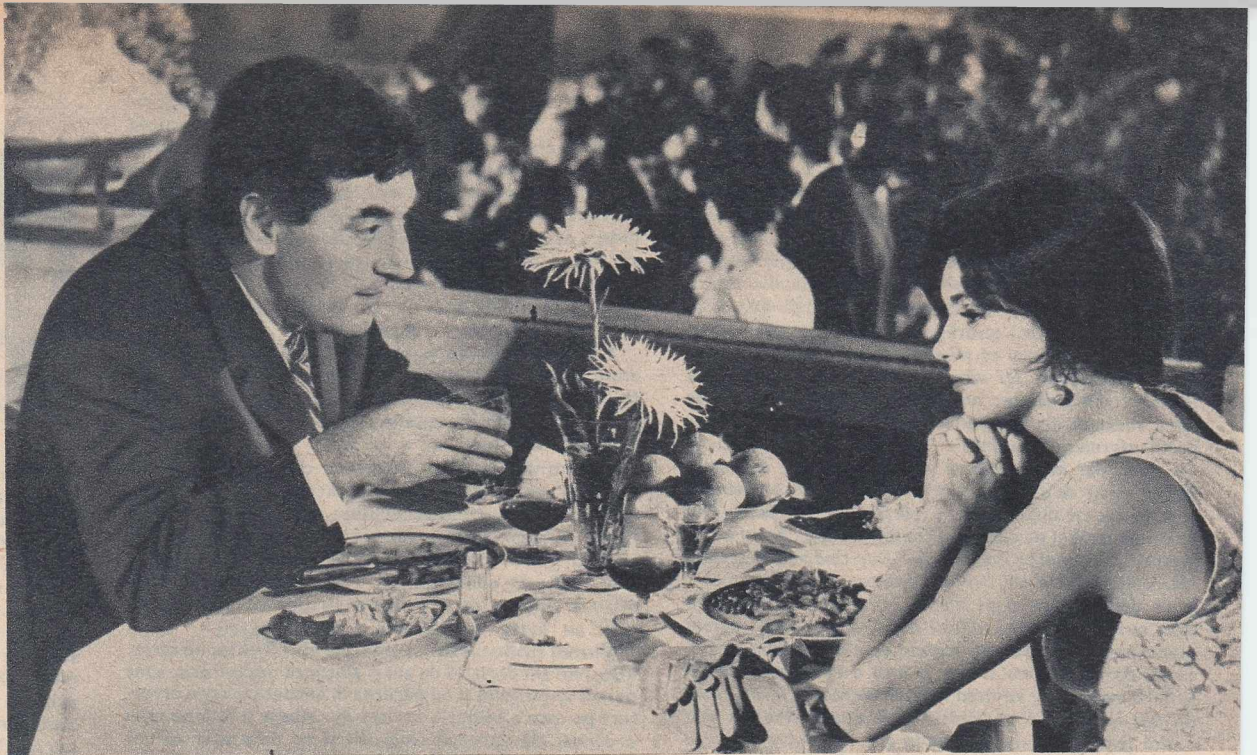
«Este posibil — scrie Engelbrecht — ca prin continua producere și reducere a celulelor mucoasei uterine în timpul ciclului lunar și prin continua formare de celule noi legate de aceasta să se ivească o deviere sau degenerare a celulei (deci cancer). Nici un organ din întregul organism al femeii nu este supus

unei regenerări de celule atît de intense ca mucoasa uterină.»

Precum se știe, întreruperile repetate de sarcini favorizează apariția cancerului uterin. În lumina acestei constatări, observația de mai sus a omului de știință german apare și mai pregnantă.

Anne Giacalone, mamă a 15 copii — iată fotografia publicată de «Quick» cu explicația: «Alăptarea copiilor prelungeste viața mamei.»

După cum se vede, prezența lui Horațiu (Toma Caragiu) nu îi creează Magdalenei (Irina Petrescu) cea mai bună dispoziție cu putință.

fișă
filmografică

ZOLTÁN FÁBRI

Regizorul maghiar Zoltán Fábri s-a născut în anul 1917. A absolvit Școala națională de arte plastice și Academia de artă dramatică.

Filme mai importante:

1952 — *Furtuna* (cu Jozsef Bihari, Tibor Molnár, Ferenc Bessenyei).

1954 — *Paisprezece vieți în pericol* (cu Iván Darvas, Katalin Berek).

1955 — *Călușeii* (cu Mari Töröcsik, Imre Soos, Adam Szirtes, Manyi Kiss).

1956 — *Profesorul Hannibal* (cu Ernő Szabo, Manyi Kiss).

1957 — *Nori de vară* (cu Marianne Krencsey, László Meszaros).

1958 — *Anna* (cu Mari Töröcsik, Maria Mezei, Karoly Kovács).

1961 — *Două reprize în iad* (cu Imre Sinkovits, Tibor Molnár, László Márkus).

1963 — *Întineric în plină zi* (cu Lajos Basti, Ilona Beres, Erika Szegedi, Ferenc Ladanyi).

1964 — *Douăzeci de ore* (cu Antal Pager, János Gárbo, Emil Keres).

șantier cinematografic

șeful „sufletelor” în deplasare la buftea

Șeful sectorului suflete lipsește: nu s-a întors încă de la Berlin. Horațiu a filmat acum câteva seri la Lido, dar astăzi nu e programat...

Fără Beligan și Toma Caragiu pe platoul acestui film, gazetarul se poate socoti vitregit de soartă. Aminăm reportajul? Poate că nu e nevoie: există întotdeauna consolări. Mircea Crișan a venit — purtându-și întreg umorul asupra sa — să probeze costumul nou al lui Costică, acest adjunct al șefului de la «suflete», pentru care Crișan a săvârșit un sublim gest de dăruire: a slăbit 15 kg. Elena Caragiu și-a înălăcrimat într-o clipă — și cu sinceritate — ochii albaștri și a făcut o reușită probă de filmare cu suferințele mult birfitei Ofelii. Iar Irina Petrescu... Ei da, prezența Irinei Petrescu — astăzi singură în fața camerei de luat vederi — compensează neinspirata noastră programare reportericească la Buftea. Irina Petrescu este Magdalena. Ait de mult Magdalena, încât nu o mai recunoaștem pe Irina Petrescu: expresia chipului ei, de obicei gravă, spiritualizată, puțin aspră chiar, a căpătat acum moliciuni feminine, mișcările — o anumită cochetărie frivolă foarte potrivită cu mini-jupa pe care o poartă. Să fie mai ales vina machiajului și a creatoarei de costume Florina Tomescu — cum insinuează Irina? Nu, nu mi se pare. Irina Petrescu a intrat în rol. Asta o spunem noi, nu actrița. Ea nu e mulțumită. So-coate că întâlnirea ei cu Magdalena nu s-a înfăptuit încă. Că ele două nu au avut răgazul suficient — în prea scurta perioadă de pregătire a filmului — să se cunoască. Li notăm cu onestitate profesională îndoielile, fără însă a li le împărtăși.

Spuneam mai sus că Horațiu nu se află astăzi pe platou? Inexact. A fost introdus clandestin de arhitectul Marcel Bogos, scenograful filmului, în apartamentul Magdalenei. Chiar neprezent fizic, Horațiu, acest tip foarte mulțumit de sine, de viață și de Fiatul său 1800 — care o iubește pe Magdalena cu «mentalitate de proprietar», cum spune Mirodan — își face prezența simțită în casa și viața

prietenei sale; în încăperile ei mobilate modern și «drăguț» se simte o boare de parvenitism, de gust îndoielnic — un bibelou vulgar, o păpușă ieftină, o cuvertură pretențioasă pe pat...

...Sună telefonul. Magdalena aleargă spre aparat, dar nimeni nu răspunde. Câteva clipe, și sună din nou. De astă dată interlocutorul a vorbit. Și-a anunțat sosirea.

— Da, Gore, știu. O cafea mare și amară..

Neauzit, nevăzut, șeful sectorului suflete începe să existe printre noi. Beligan e poate încă în drum spre țară, dar pe platou personajul său începe să anime toate «sufletele». Sosește Gore pe platou și nu-l va mai părăsi toate cele opt săptămâni pentru care piesa lui Mirodan e programată să se mute, cu arme și bagaje, pe peliculă. Cu armele și bagajele filmice cu care au înzestrat-o scenariul Maricăi Beligan, dialogurile lui Al. Mirodan și regia lui Gh. Vitanidis.

OPTIMISMUL NU STRICĂ NICIODATĂ...

Zimbetul bine știut și dătător de optimism al lui Vitanidis are de astă dată un rol cât se poate de funcțional. Nu numai pentru potolirea obișnuitei tensiuni zgomotoase care constituie, se vede treaba, aerul și apa echipelor de filmare. Ci pentru a ne transmite încrederea în destinele viitorului său film. Nu avem — în cazul ecranizării de față — vreo rezervă. Dar experiența care ne-a învățat că o umbră de scepticism nu strică atunci când e vorba de ecranizări ne-a condus la amăruia părere că rareori o piesă sau un roman bun au dat o versiune cinematografică corespunzătoare. Să devină «Șeful sectorului suflete» acea fericită excepție care întărește nefericita regulă? Noi sperăm. Vitanidis e sigur:

— Piesa lui Mirodan mi se părea chiar mai ofertantă pentru ecran decât pentru scenă. Are acea alternanță de real și ireal, acea interferare de cotidian și fantast care e cât se poate de filmică...

— Nu vi se pare totuși oarecum statică acțiunea?

— De loc. De altfel vom scoate eroii pe stradă, pe munte, vom rezolva prin imagine ceea ce în teatru se rezolva, obligatoriu, prin dialog.

— Pentru că veni vorba de teatru: aveți în față handicapul celui excelent și atât de cunoscut spectacol al Teatrului de Comedie...

— De ce handicap? Venim în film cu vioara nr. 1 a spectacolului: cu Beligan; el e secundat de o echipă de excelenți actori — îi știți doar. De ce să ne întindăm inutil?

Vitanidis are dreptate: cu o distribuție atât de generos gândită filmul are dintr-o dată șanse de reușită. Mai ales că, după cât se pare, își va permite și unele înnoiri față de textul piesei...

INTERMEZZO COMIC CU COSTICĂ... CRIȘAN

— Ce s-a întâmplat cu dumneata, Mircea Crișan?

— Ce să se întâmple? Am vrut să fac film și, pentru că nu încăpeam decât pe ecrane late, m-am îngustat eu, că nu poate toată lumea să facă filme panoramice. Cum am slăbit mi s-a dat să «joc» o voce în «Sărbătorile galante», dar am fost atât de... slab, că nu m-a recunoscut nimeni.

— Și despre Costică ce părere ai?

— Mi l-a dat Vitanidis pe mină, să vedem ce-o ieși. Dar eu nu am prea mare răspundere, că șeful e Beligan...

— Poți fi un moment serios?

— Pot, dar nu vreau. Ce, vrei să se spună că dacă am slăbit mi-am pierdut hazul? Totuși, serios vorbind, rolul lui Costică e frumos și ar fi foarte trist pentru mine să nu reușesc să-l umplu. Naș avea nici o scuză să nu-mi reușescă. Regizorii, când îți dau un rol prost, au o vorbă cu care se salvează: nu există roluri mici, ci numai actori proști. Acum nu voi putea da vina pe rol. Dacă eșuez, nu-mi rămâne decât să-mi fac o aspră critică — în caz că mi-ar mai cere-o cineva.

Sanda FAUR

tragismul slăbiciunii*)

După mai bine de două decenii de la înfrângerea Germaniei hitleriste s-au cicatrizat multe răni, însă nimic din ce s-a petrecut nu poate fi dat uitării, pentru că suferințele a milioane de victime ale fascismului n-au încetat să vibreze în conștiința omenirii. În acest spirit, cuplul de cinești Jan Kadar și Elmar Klos abordează pentru a doua oară evenimentele ultimului război mondial în «Magazinul de pe

Criza finală în care Tono (Iosef Kroner) își pierde total stăpânirea de sine, în timp ce bătrîna (Ida Kaminska) începe să întrevadă îngrozită adevărul.

strada mare» (desigur vă amintiți forța de șoc a celui alt film al lor, «Moartea se numește Engelchen»).

De data aceasta regizorii nu mai reinvie, ca în filmul lor anterior, pagini ale rezistenței, ale luptei partizanilor, ci urmăresc un alt obiectiv, determinat de nevoia ardentă de a pătrunde, a analiza și a explica fenomenele monstruoase produse de «noua ordine» fascistă. Ei realizează o minuțioasă și exactă radiografie a lașității în condițiile presiunii insuportabile exercitate de teroarea fascistă asupra omului simplu, om de treabă și bine intenționat cît nu ajunge să-i fie pusă în joc propria-i piele.

Un astfel de om este și tîmplarul Tono Brtko. Instaurarea legilor rasiale în Slovacia, în 1942, îi oferă prilejul să devină proprietarul «arian» al unui magazin aparținînd unei bătrîne evreice surde și neputincioase. Omul e departe de a fi un ticălos, dar pornirile filistine și tentația averii (iluzorie, cum se va dovedi ulterior) se dovedesc mai puternice decît scrupulele morale. Și iată-l față în față cu bătrîna, căreia nu e în stare să-i lămurească rostul său în prăvălie. Secvența primei lor întâlniri se consumă pe mușea de cuțit a tragicomicului. Strădaniile lui de a se face înțeles parcurg rînd pe rînd stadiul blindeții calme, al insistenței iritate, al disperării minioase, al rușinii. Actorul Iosef Kroner are o remarcabilă mobilitate a feței, privirile sale alunecă parcă pe lîngă obiecte și întreaga lui figură exprimă o cumplită neliniște și dezorientare, abia mascate sub aparența fragilă a siguranței de sine. Stingherit de situația penibilă al cărei beneficiar este, totuși nevrînd să renunțe la ceea ce i se pare a fi o afacere rentabilă, Tono acceptă repede să fie luat drept un prieten venit să-i ajute femeii. Aceasta îi arată toată grațitudinea (ce tristă și inconștientă senină care luminează obrazul încreștit de riduri al interpretei, marea actriță Ida Kaminska!), iar el nu o contrazice, ba chiar încurajează confuzia, mulțumit, pe de o parte, să rămînă cumsecade într-o vreme cînd șovinismul și ura de rasă sînt decretate virtuți, dar să și profite, pe de altă parte, de împrejurări.

Tonalitatea oarecum detașată, cu accente caustice, care își pune amprenta pe prima parte a filmului (de exemplu descrierea orășelului cu ambanța lui fals pașnică: promena duminicală pe «Corso», fanfara pompierilor intonînd un vals, «toaleta» berzelor etc.), lasă treptat locul unui tot mai apăsător sentiment tragic. Acesta crește impetuos și explodează către final în acea îngrozitoare criză care-l coboară pe Tono pe cele mai de jos trepte de umanitate, incapabil să-și învingă șovăielile, spaimetele, lașitatea.

Pînă la un punct, întîmplările care compun subiectul se înscriu pe circuitul cotidianului — evident, un cotidian încărcat cu tensiunea mocnită a atmosferei anului 1942 — dar la un moment dat universul strîmt al micului tîrg de provincie se desface și ia proporții simbolice datorită diversității și atitudinii umane care se condensează în comportarea cetățenilor portretizați cu finețe psihologică, de la bătrînul Kuchar, torturat de gîrzile fasciste fiindcă a luat apărarea celor năpăstuiți, pînă la măruncu toboșar al primăriei, derutat și depășit de evenimentele care-i stîrnesc nemulțumirea; de la arogantul și vulgarul satrap fascist Marcus, care consideră parvenitismul și jaful drept acte patriotice, pînă la frizerul Katz, cu înțelepciunea lui resemnată, fatalistă, nu lipsită de o undă ironică. Galeria de portrete e însă complementară elementului esențial vizat de film, și anume demonstrarea faptului că pasivitatea, indiferența, lașitatea (indiferent de formele pe care le iau) sînt consecințe profund tragice ale teroarei. ale concesiilor inconștiente sau deliberate făcute fascismului.

Jan Kadar și Elmar Klos manifestă o vădită predilecție pentru detaliul revelator: nimic din ceea ce intră în raza obiectivului cinematografic nu rămîne pentru ei neutru, totul participă la dramă, se subordonează dezvăluirii sensurilor ei. De aceea, în ciuda lungimii, «Magazinul de pe strada mare» solicită neîntrerupt, într-un crescendo riguros gradat, atenția și emoția publicului. Și valoarea filmului este direct proporțională cu această putere de fascinație pe care o exercită.

Mihail LUPU

*) «Magazinul de pe strada mare», producție a studiourilor din R.S. Cehoslovacă, distinsă cu Premiul Oscar (în S.U.A.) pentru cel mai bun film străin al anului 1965.

telegrame

● Cunoscutul regizor Michael Kakoyannis (Electra, Zorba grecul) filmează printre ruinele micului sat Galaxidion, situat în golful Corintului, Ziaa în care a apărut peștele. Film de autor — în care Kakoyannis semnează scenariul, regia, costumele și coregrafia — va fi (oricît de greu ne vine să credem, date fiind antecedentele artistice ale regizorului) «o comedie futuristă, satirică și dramatică, situată în 1972» (după cum declară însuși Kakoyannis).

● Cele Două sau trei lucruri pe care le știu despre ea (noul film al lui Jean-Luc Godard) ne vor comunica adevăruri nu prea amabile despre viața tinerelor și frumoaselor pariziene ce locuiesc în blocurile imense din noile cartiere. În rolul principal — o tînără femeie căsătorită ce se prostituază pentru a contribui la veniturile familiei — o bună cunoștință a noastră: Marina Vlady.

● Jane Fonda (Duminică la New York) deține rolul nr. 1 al filmului pe care Otto Preminger îl toarnă în prezent în Louisiana — Să vină noaptea (fotografia de sus).

● Jean Delannoy intenționează să dea în 1967 o nouă versiune cinematografică a romanului lui V. Hugo «Mizerabilii» (și tot în două serii). Din distribuția, care nu e încă complet stabilită, ne reține atenția actorul Burt Lancaster.

● Studiourile americane pregătesc un film destinat iubitorilor de aventuri sentimentale desfășurate în cadrul unor peisaje fastuoase. Paradisul hawaian își propune tocmai acest lucru: exterioroarele sînt filmate în insulele Hawaii, iar rolul prim e deținut de Elvis Presley.

Actrița poloneză Anna Ciepiewska, care ne-a vizitat nu demult țara, a adresat un salut cititorilor revistei noastre.

Îl cunosc pe cutare

de Eugen FRUNZĂ

Pe magistralele noi, prin fața blocurilor abia tencuite, lângă marile industrii născute dintr-o sacră pasiune a creației, pe scara nu știu cărui edificiu cultural, în sfârșit, aiurea, pe ici, pe colo, mă mai întâlnesc uneori cu figura bravului învățareț care se conduce în viață după principiul: «Îl cunosc pe cutare».

«Îl cunosc pe cutare» înseamnă pentru el un capital și o perspectivă. De aceea cultivă relații simpatice, cordiale, cu o sumedenie de oameni care — mai știi când și cum! — i-ar putea fi de oarecare folos. Bravul nostru învățareț știe să atace, să învăluască, să cucerească, să se retragă după toate normele strategice ale moralei burgheze.

Mi-a fost dat nu demult să conversez cu un asemenea ins. Ne așezasem amândoi, în-timplător, la aceeași masă de restaurant și, spre uimirea mea, ospătarul ne copleși cu atenția și promptitudinea cu care ne servea.

— Admirabil serviciu! — am comentat cu entuziasm.

La care comeseanul îmi răspunse lămuritor:

— Știți, îl cunosc pe responsabil. Mă servește totdeauna cât se poate de bine.

Acesta, cum s-ar spune, a fost debutul. Pe urmă, satisfăcuți, cu halbele de bere în față, trecurăm în revistă o mulțime de chestiuni — mari, mijlocii, mărunte, gospodărești, sanitare, vestimentare, sportive, amestecate!

După vreo două ore și cinci halbe mă aflam în posesia unei liste de relații utile care depășeau ca număr mâncărurile reci, calde, grătar, aperitive, plus băuturile înscrise pe lista de bucate. De aceea nu voi înșira totul. Voi alege numai câteva exemple.

De pildă, pentru eventuale reparații locale dumnealui îl cunoaște pe cutare, băiat bun, șef la o I.G.L. Anul trecut și-a rezolvat în câteva zile o problemă care, altminteri, ar fi putut să dureze cine știe cât timp. (De fapt, precum am aflat, un vecin din bloc a reușit o performanță asemănătoare și fără să-l cunoască pe șef!)

Prima pe trimestrul II, în speță 700 lei, i-a fost acordată pentru merite în muncă, dar nu trebuie desconsiderată nici împrejurarea că e amic cu șeful său direct, băiat bun etc. (Firește că sute și mii de oameni încasează prime în fiecare trimestru nu pentru că ar fi amici cu cineva, ci doar pentru că muncesc bine.)

Astă-primăvară, cunoscându-l pe cutare de la «Confecții» — băiat bun — a cărat acasă două pardesiuri cu «burete» (unul destinat cumnatului său) pentru care, nu știu de ce, se înghesuia lumea pînă și pe maidanul lui... «Adam». (Totuși sute și mii de oameni și-au cumpărat și își cumpără faimoasele pardesiuri fără a avea nici un fel de relații pe acest tărîm).

Vrea să obțină un concediu medical fără osteneala de a se lăsa consultat, însă cu intenția de a trage chiulul? Doar cunoaște pe doctorul cutare, băiat bun, telefon nr....!

Cea mai proaspătă relație și-a creat-o cu un șef de orchestră, băiat bun, folosit de televiziune. Cum șeful respectiv compune în orele libere cîntece pe «versuri» de Mihai Dumbravă și cum omul nostru e un tată grijuliu iar fiică-sa, elevă mediocră, are veleități de interpretă, ne putem aștepta pe curînd la o apariție revelatoare.

Cred că e cazul să închei șirul exemplilor din care se vede că simpaticul învățareț merită, zău așa, să fie mai întîi urecheat pe rînd de băieții său buni, pentru ca apoi totîlalt să fie blamați în fața opiniei publice.

500 de ani de la nașterea lui erasm din rotterdam

Erasm—

pictură
de
Hans
Holbein
cel Tânăr.

tineretea bătrînului umanist

de Lascăr SEBASTIAN

În primăvara anului 1535 era plimbat pe străzile Londrei, în vîrf de băț, capul fostului lord cancelar al Angliei, Thomas Morus, cel ce scrisese «Utopia» și devenise astfel fruntea socialiștilor utopici. Înfricoșătoarea plimbare era consecința unui înalt ordin regal. Umanistul fusese decapitat deoarece cutesea să refuza încuviințarea sa la despărțenia regelui de regina Catherina și la cununarea lui cu faimoasa Anne Boleyn, care se bucura foarte de luarea capului acestui încăpățînat potrivnic al «fericirii» ei. Regele era Henric al VIII-lea, care va număra șase neveste, dintre care, ce-i drept, nu va omori decît două. Prima va fi chiar această Anne Boleyn, descăpățînată și ea nu mult după Thomas Morus.

Moartea năprasnică a acestuia a îndoliat întreaga Europă umanistică. Dar mai ales l-a zguduit pe cel mai bun prieten al său, pe vestitul *Desiderius Erasmus Rotterdamus* sau, cum îi spunem noi mai scurt, Erasm din Rotterdam, care a avut, din fericire,

Dintre contemporanii celebri ai lui Erasm (de la stînga la dreapta)

abilitatea de-a muri în patul său, la Basel, la numai un an după pieirea neprețuitului său confrate. Cînd ai a vorbi de unul, cu neputință e să nu-ți amintești de celălalt. Aproximativ dintre ei se impune, firește, nu din pricina puținei distanțe de timp dintre morțile lor, ci fiindcă erau amîndoi cei mai de seamă umanisti ai Renașterii tîrzii, cu egal de mare faimă europeană și mai

ales că, strîns legați de o frumoasă prietenie, Erasm scrisese ilustra-i capodoperă «Elogiul nebuniei» în casa de la țară a lui Morus, la Bucklersbury, lângă Londra; că, în sfârșit, această duhlie și miezoasă lucrare este închinată chiar prietenului său.

Se știe că anul acesta atît Consiliul Mondial al Păcii, cît și UNESCO au hotărît să sărbătorească cei 500 de ani scurși

e la nașterea lui Erasm, prilej e a aminti despre una dintre ele mai luminate, mai strălucite niște ale umanității și de a sublinia faptul că vreo câteva din marile idei dezbătute de Erasm, supra cărora el însuși a apăsătoru pe cădere, se ridică și azi, în mijlocul nostru și ni s'iespus de scumpe și nouă, în ilele noastre.

Dacă cineva, voind să releve aracteristicile umanistului din eacurile al XV-lea și al XVI-lea, r folosi termeni cu totul molerni, desigur că, în ochii mulora, ar cădea în ridicul... Accept iscul și afirm: Erasm — pe lângă un mare artist al cuvântului — a ost un partizan al înfrățirii popoarelor, a fost anticlerical, a ost un neînfricat luptător penru pace. De aceea îi și cinstim memoria.

Să vedem.
Viața cărțurarului a fost de-sebit de interesantă. Dar nu o om putea parcurge cu de-amăntul în aceste rânduri fugare. De-ajuns să amintim câteva momente cruciale. Așadar, Erasm a născut în Olanda, la Rotterdam, în 28 octombrie 1466. Era astard, «copil din flori» — mare ușine în acele vremuri. Tatăl îi, preotul Gherard, încălcase regile sacerdotale care interzic isătoria preotului catolic și avuse legături nelegitime cu o arecare Margarita. Părinții i-au urit de ciură, cind Erasm -avea decit 18 ani. Dar con-ițiile «nelegiuite» ale nașterii le aveau să-l amărăscă toată iața. După ce făcuse studii se-oase la colegiul din Deventer, nde învățase temeinic latineasca căpătase primele noțiuni de lină și unde începuse să-și exerte condeiul, tutorii lui, oameni ră scrupul, doritori să cheltuscă ei bunurile, de altfel nu rea însemnate, rămase de la ărinți, l-au silit să se călugăească. În mănăstirea Emmaus din rășelul Steyn avea să prindă are scribă de viața monahală mai ales de călugări, murdari,

și variată călătorie. Franța, Italia, Anglia, Germania, Elveția, Belgia, întoarceri în patrie și mai ales frecvente plecări și îndelungi reveniri în aceleași locuri — iată itinerarul încălțat al vieții sale, pină va muri la Basel, în noaptea lui 11 iulie 1536. Opera îi e imensă: traducerea în latinește a Noului Testament după criteriile filologice (învățase și ebraica), lucrări de filologie clasică, lucrări teologale antidogmatice, «Adagiile» (vastă culegere de ziceri din autorii antichității greco-latine), nenumărate și atit de spirituale «Colocvii» pe cele mai variate și arzătoare teme: moravuri, căsătorie, dragoste, stat, biserică, armată etc., pamflete pacifiste, întinsă corespondență. E drept că din toată această profuziune n-a rămas decit o parte a corespondenței, «Colocviiile» și inimitabilul pamflet «Elogiul nebuniei». Ceea ce este prea de ajuns în favoarea nemuririi sale.

Faima europeană pe care a dobândit-o a fost considerabilă*) Papi și regi — pe care el totuși nu se sfiește să-i ia în răspăr — îl poftesc la ei, îl sprijină dinșur, deși cu mare parcimonie, dar îi și cer lui sprijinul în momente acute de conflicte religioase, cu repercusiuni politice. Și printre papi se numără cel mai mare, Leon al X-lea; Paul al III-lea îi oferă chiar tichia de cardinal, numai că umanistul o refuză. Dintre regi il solicită: Francisc I al Franței, Henric al VIII-lea al Angliei, Carol Quintul, împăratul Germaniei.

În aceeași mare cinste îl ținem și noi, astăzi. Însă nu din aceleași pricini. Am spus că Erasm era partizan al înfrățirii popoarelor. Iată ce ne spune, prin gura Păcii personificate, în «Querela Pacis» (Jeluierea Păcii):

...«acolo unde nu există nici opricină adevărată de neînțelegere, pricinile se nascocesc, abuzându-se de numele țărilor pentru alimentarea urilor... Englezul este dușman francezului fără alt motiv

dacă numele de patrie unește pe oameni, lumea întreagă este patria comună a tuturor...?»

Anticlerical? Ca să ilustrăm această trăsătură ar trebui să alcătuim, traducându-le pentru cititorul nostru, câteva volume, atita stăruință a cheltuit Erasm în atacurile sale, cind vehemente, cind crud ironice, împotriva clerului corupt, setos de averi și desfrinări. Ne va edifica un singur și scurt pasaj din «Elogiul nebuniei»: «...papii, atit de harnici la secerișul gologanilor, lasă lucrările prea apostolice în seama episcopilor, aceștia le lasă preoților, preoții — vicarilor, iar vicarii le lasă călugărilor cerșetori care le aruncă pe spinarea celor ce tund oile».

Că a fost, cum spuneam, neînfricat luptător pentru pace, ca s-o demonstrez ar trebui de asemenea câteva volume. Pentru el armatele sînt cind «hoarde de mercenari», cind «cea mai infamă drojdie de criminali», cind «tilhari blestemați și cuțitari». Definiția erasmiană a războiului, iat-o: «...omucidere colectivă a mulțimilor și banditism cu atit mai criminal cu cit se întinde mai mult». «Războiul — zice el — e plăcut numai cui nu l-a încercat (Dulce bellum inexpertis)». Dimpotrivă: «pacea este cel mai mare bun al omenirii». Știe că: «Cea mai mare parte a poporului detestă războiul și dorește pacea Numai cîtiva («obezii potentăți ai timpului nostru» — îi numește el altundeva), a căror fericire atîrnă de nefericirea publică, doresc războiul». Sau: «Războiul, chiar victorios, distruge; pacea cea mai săracă creează». Impresionant, convingător; bărbătesc e apelul Păcii la înțelegere între națiuni, ba chiar la compromisiuri în favoarea păcii universale: «Cu forțe unite, să conlucreze toți la ceea ce pe toți deopotrivă îi interesează: pacea și fericirea omenirii».

Nu încapă nici o îndoială că, dacă s-ar afla astăzi în mijlocul nostru, Erasm ar subscrie cu

două feluri de modestie

Ceea ce face Ioan Petru, autorul emisiunilor științifice, se numește **Televiziune**. Cu T mare. Pentru asta s-a inventat cutia cu glasuri și chipuri. Pentru ca să-i putem vedea și asculta, într-un admirabil montaj paralel, pe academicianul Keldiș, președintele Academiei de științe a U.R.S.S., și pe academicianul Donald Hornig, asistentul special al președintelui Statelor Unite pentru problemele de știință și tehnologie, spunîndu-ne ce au făcut pină acum și ce intenționează să facă în viitor țările lor în domeniul cercetării cosmosului. Nu doi oameni care au compilat câteva informații pentru a le împărții apoi telespectatorilor, ci doi dintre principalii responsabili ai programelor spațiale. Nu oricum, ci într-un dialog construit în mod inteligent pe masa de montaj și așa fel asamblat încît să sublinieze toate punctele de contact între preocupările și intențiile oamenilor de știință din cele două țări. Pasionata pledoarie pentru cucerirea spațiului, cu care reprezentantul Franței — țară intrată mai tîrziu în clubul cosmic — a deschis și a încheiat secvența a conferit o notă de romantism tonic acestei emisiuni, senzațională în cea mai bună accepțiune a cuvîntului.

Tot **Televiziune** a fost și emisiunea consacrată explorărilor: cu Jacques Yves Cousteau despre adîncul mării și în adîncul mării; cu academicianul Kapița despre Antarctica și în Antarctica; cu oameni de știință români care au deschis căi noi în imunologie, despre lupta celulelor pentru apărarea organismului de agenții patogeni și — prin intermediul microscopului — pe terenul acestei lupte.

Ioan Petru este un reporter modest. Probabil că majoritatea telespectatorilor nici nu i-au reținut hmele pe care crainica îl comunică la sfîrșitul emisiunii. El are și obiceiul — puțin răspîdit la televiziune — de a apela, pentru alcătuirea emisiunilor, la consultații de specialitate și nu ține secret acest lucru: numele consultantilor e comunicat în modul cel mai corect (și firesc) cu putință. Cind ia interviuri competența lui este evidentă, indiferent de domeniul abordat. E de presupus că are o pregătire generală temeinică și că începe elaborarea fiecărei emisiuni prin studierea amănunțită a problemelor ce urmează a fi puse în discuție.

Dar ceea ce face din responsabilul rubricii despre întrebările cu sau încă fără răspuns un remarcabil autor de televiziune este îmbinarea între acestea înzestrare pentru știință și priceperea de a face uz de toate posibilitățile micului ecran. Interviuul luat comandurului Cousteau a fost difuzat după ce mai multe ziare și reviste publicaseră convorbiri cu celebrul cercetător al oceanelor. Era însă altceva decît textele citite înainte: era Cousteau, vorbindu-ne direct și arătîndu-ne în modul cel mai concret cu putință, pe film, ce a realizat pină acum și ce are de gînd să mai încerce. Antarctica revine ca un leitmotiv în teleenciclopedii, în emisiunile de reportaj geografic și cu alte prilejuri. De data aceasta însă omul de știință care a condus una din cele mai importante expediții a fost invitat în studio pentru a povesti direct și a ilustra prin film odiseea lui și a tovarășilor lui. Fagocitoza și pinocitoza sînt fenomene biologice pe care le cunosc îndeobște, în amănunt, doar specialiștii. (Despre cea de-a doua de abia au început și ei să afle.) Nimeni însă dintre telespectatorii profani care au urmărit palpantele aventuri ale celulelor lacome de toxine și de microbi nu va uita cum «măncă» și cum «beau» ele și ce însemnătate are activitatea lor pentru organismul nostru.

Am stăruit neobișnuit de mult asupra acestor două emisiuni pentru că ele constituie elemente evident pozitive în configurația generală a programelor de televiziune. Ceea ce spuneam despre rezerva și modestia autorului lor se referă doar la persoana lui, nu și la ceea ce gîndește despre ceea ce se poate aduce pe micul ecran. În această privință e, dimpotrivă, cel mai puțin modest, cel mai pretențios dintre colaboratorii televiziunii: numai problemele de prim ordin, numai personalitățile foarte reprezentative, numai ceea ce e de natură să suscite interesul maxim al telespectatorilor primește de la el viza de intrare în emisie.

Cum vor evolua lucrurile? Va cobori oare rubrica de știință stacheta exigenței pentru a se alinia după alte emisiuni? Sau va trage după sine și emisiunile modeste, sărăcuțe, înjghebate din nimica toată și valorînd cît materia lor primă?

FELICIA ANTIP

Anne Boleyn, Henric al VIII-lea, Sir Thomas Morus, papa Leon al X-lea și Francisc I.

noranți, intriganți, trîndavi și ocriți. Chiar aici va scrie una n primele-i lucrări, «Antibarbarum liber» (Carte împotriva barbarilor), barbarii fiind monașii. Ca ireproșabil latinist, este comandat episcopului de Cambrai, care îl scapă de mănăstire și-i trimite, cu modice subsidii, să continue studiile teologale în Paris. De aici înainte viața lui rasm nu va mai fi decit o lungă

decit că-i francez. Britanul e împotriva scoțianului nu din altă pricină decît că-i scoțian. Germanul e în rică cu francezul, iar spaniolul și cu unul și cu celălalt. Vai! Ce răstălmăcire a lucrurilor! Un nume de țară, fără o semnificație deosebită, stîrnește dezbinare între oameni. De ce nu-i unesc mai degrabă atîtea și atîtea lucruri?... De ce nu se gîndesc (conducătorii de state) la marea adevăr că,

amîndouă mîinile la principiile nobile ale celor care luptă pentru pace și coexistență pașnică între toate statele și națiunile lumii.

*) Acestei faime i se datorează și prietenia cu cele mai luminate minți ale Europei, printre care s-a numărat și umanistul de origine română Nicolae Olahus, despre care am scris în «Flacăra» nr. 40 din 1 octombrie a.c. — N.R.

Se întâmplă să ne întâlnim cu cineva, să-l cunoaștem și apoi figura lui să ne dispară din memorie. Oameni șterși, fără fizionomie și personalitate... Și totuși adesea asemenea personaje ne pregătesc surprize...

un om neînsemnat

— povestire științifico- (și foarte puțin) fantastică —

de Radu NOR

Ilustrații de Eugen TARU

Pe lângă Olaf Hafnar lumea trecea fără să-l observe. Îi lipsea ceea ce se numește personalitate, asemuindu-se în această privință cu omuleții pe care copiii îi desenează cu un cerușel mai mare, unul mai mic și câteva bețișoare. Acest «oarecare» era arhivar la Serviciul seismologic din Isafjördur, un orașel de pe țărmul nordic al Islandei. Dar aceasta n-are nici o importanță, căci după aspect putea fi la fel de bine casier la un magazin, contabil la o fabrică sau doar un modest pansionar.

La birou colegii se obișnuiseră cu el așa cum te obișnuiești cu masa la care lucrezi sau cu scaunul pe care stai. Un «noroc, Hafnar» dimineața, un «poftă bună» la prânz, cam la atât se limitau relațiile. Dacă unul din cei cu care împărțea de ani de zile mica încăpăre de la etajul întâi ar fi fost întrebat despre familia sau despre îndeletnicirile lui Hafnar din timpul liber, ar fi ridicat negreșit din umeri.

Într-o zi de pe la sfârșitul scurtei veri islandeze colegii descoperiră din întâmplare că Olaf Hafnar împlinea 25 de ani de activitate la seismologie. Potrivit obiceiului dar fără prea mult entuziasm cumpărară un obiect oarecare, un termometru de cameră sau ceva asemănător, și pregătiră o mică festivitate. Se iviră anumite dificultăți în privința discursului, cu care nimeni nu voia să-și bată capul, așa că, în cele din urmă, traseră la sorți.

Când toate amănunțele fură puse la punct — termometrul împachetat în hirtie de mătase, buchetul de flori legat cu o panglică albastră și cuvântul festiv bătut la mașină — aflară de la secretara directorului că în ajun Hafnar solicitase telefonic o învoire de câteva zile. Unii propuseră să se aștepte pînă la înapoierea lui, alții să i se înmîneze darul la domiciliu, dar cea de-a doua soluție fu găsită mai potrivită. Formară o delegație din trei persoane, inclusiv secretara directorului ca reprezentantă a conducerii, care porni, după-amiază pe la șase, în căutarea locuinței sărbătoritului.

Deși Isafjördur nu numără decît vreo 3000 de locuitori, întîmpinarea oarecari greutăți, căci Hafnar stătea tocmai la marginea orașelului, pe o străduță cu clădiri puține și rare, în spatele cărora tîlăzuia oceanul plumburiu.

Era o căsuță de țară cu o mică grădină în față și cu un cocoș în vârful acoperișului de țigla roșie. Parcurseră, plini de importanță, cei cîțiva metri de alee pietruită pînă în fața ușii, unde intonară tradiționalul «Mulți ani trăiască!». Nu căpătară însă nici un răspuns. Nici măcar perdelele nu se mișcară.

Mai cîntară o dată, dar nu pînă la sfîrșit, apoi îl strigară.

— Hafnar! Olaf! Deschide!

— N-o fi acasă? — întrebă îmbufnat șeful de birou.

— Poate că doarme — presupuse cel cu discursul, scoțînd din buzunarul de la piept foaia de hirtie. Apucîndu-se să repete, citi cu glas scăzut: «Dragă colega! Se împlinește un sfert de veac de cînd te afli în mijlocul nostru. În toți acești ani ai dus o viață liniștită, fără suișuri și coborișuri, dînd dovadă de conștiinciozitate și de cinste. E știut că nu numai faptele mari, de răsunet, îl ridică pe om deasupra semenilor săi. Există și aceea frumoasă podoabă a modestiei, a hărniciei cotidiene, adesea la fel de...»

— Ușa nu-i încuiată! — constată secretara după ce încercase clanța.

Intrară într-un coridor și de acolo într-o cameră în care un dulap de metal vopsit în verde se desprindea de restul mobilierului bătrînesc. Cîteva din zecile de sertare stăteau deschise lăsînd să se vadă o sumedenie de fișe de carton. Alte fișe se înălțau în stive, alături de hirtii cu fel de fel de scheme, aruncate pe masă, pe scaune și chiar pe podea.

— la te uită! — se miră cel cu discursul. Nici la noi la serviciu n-avem atîtea...

Șeful de birou luă un aer oficial: — Să vedem cu ce se ocupă prietenul Hafnar.

Întregul material se referea, într-un fel sau altul, la fenomenele seismice și la cele de vulcanism. Fișele conțineau date privitoare la erupții, la condițiile în care avuseseră loc și la consecințe. Schemele reprezentau în mare majoritate corelații dintre fenomenele vulcanice și cele meteorologice.

— Ce ziceți cu ce se distrează colegul nostru? — chicoti cel cu discursul. Eu unul n-aș fi crezut! Mărci poștale, ilustrate, chibrituri, o colecție de pipe... da, aș fi înțeles. Dar asta...? Te pomenesti că va trebui să modific textul, să introduc o frază, două despre pasiunea pentru știință, apostolat et-cetera...

În cealaltă încăpăre, dormitorul, domnea o nemaipomenită dezordine. Lucrurile erau aruncate de-a valma, patul desfăcut, ușile dulapului larg deschise; pe jos sclipeau cioburile unei carafe sparte al cărei conținut îmbibase covorul.

— Aici s-a petrecut... ceva! — șopti secretara directorului, mare amatoare de romane polițiste. Parcă s-a dat o luptă.

— În orice caz, ceva nu-i în ordine! — spuse grav șeful de birou. Consider că ar fi mai bine să plecăm.

Se grăbiră să iasă înghesuindu-se nițel în ușă, dar îi dădură totuși prioritate secretarei. În grădină se opriră speriați, privindu-se cu un fel de vinovăție.

— Poate a plecat în grabă — spuse șeful de birou — uitînd să încuie ușa. Asemenea lucruri se întîmplă. Nu are pe nimeni? Soție..., copii?

— Un băiat la Reykjavik — își aminti secretara, care-i văzuse cîndva actele de la serviciul personalului.

— La Reykjavik?

— Așa cred. Vorba dumneavoastră, poate că Hafnar s-a dus la fiul său...

— Atunci să telefonăm la Reykjavik! — hotărî șeful de birou.

Raf Hafnar află vestea dispariției tatălui său spre seară, cînd se întoarse de la lucru. Ceea ce i se comunicase era grav, mai ales fiindcă contravenea firii și obiceiurilor lui Olaf Hafnar. Tatăl său nu și-ar fi părăsit casa, lăsînd-o în dezordine și uitînd s-o încuie, decît într-o situație cu totul excepțională. Totuși, nu-i venea să creadă că bătrînul se afla în primejdie, așa cum încercase să-i sugereze vocea de femeie de la celălalt capăt al firului.

Sosi pe la cinci, pe o vreme rece și umedă. După ce vizită casa și se convinse că vocea de la telefon nu exagerase, se decise să i se adreseze lui Hasse Groning, șeful de gară din Isafjördur și totodată cel mai informat om din oraș.

Cinci minute mai tîrziu frînă în fața minusculei clădiri din cărămidă roșie a stației de cale ferată.

— Domnule Groning, încotro a plecat tata?

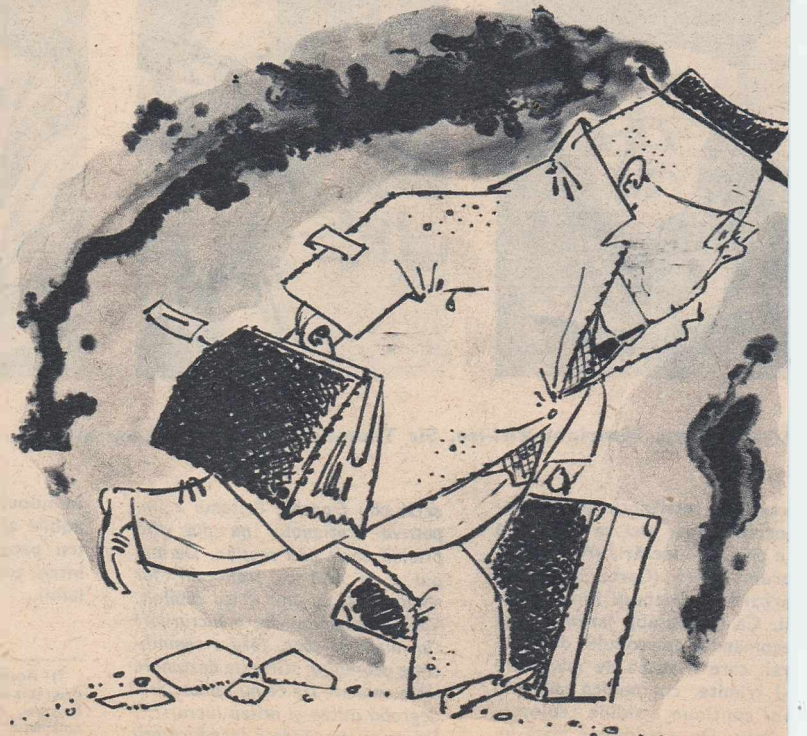
— Asta-i bună! Nu știi? Înseamnă că a uitat să-ți scrie sucitul de Olaf.

Din păcate nici eu nu-ți pot povesti prea multe. Pe scurt: ieri înainte de masă sosi în gară ca o vifornită cu hainele fluturînd și cu pălăria alu necată pe ceafă. Căra din greu două valize, una mare și una mică. Mi-î cerut un bilet de a doua pentru Vest mannaeyjar.

— Vestmannaeyjar! Asta-i tocmai partea cealaltă a insulei. Ce-o fi cău tînd acolo? Trebuie să mă duc după e

— N-ar strica! Și cînd te înapoiez să treci neapărat pe la mine!

Capitala districtului Sudurland era un port pescăresc puțin mai mare cî Isafjördur, dar străzile și clădirile se

mănu izbitor cu cele ale orașelului de pe coasta nordică. Aici însă viața pulsa intens datorită apropierii de capitală, numărului mare de vase străine care ancorau în radă și, în general, poziției geografice mai favorabile. Și încă ceva: la cîțiva kilometri nord de Vestmannaeyjar își înalță spre cer crestele înzăpezite vestitul vulcan Hekla.

Hekla! Un nume în jurul căruia se țesuseră nenumărate legende. Îl rostiseră cu teamă și venerație atît vechii locuitori ai Islandei, care îi atribuiau puteri supranaturale, cît și cei de azi, pentru care muntele cu miez de foc era simbolul forței nestăpînite și necrutătoare a naturii.

Vulcanul devenise, în ultimul secol, un foarte apreciat obiectiv turistic. Vizitatori din întreaga lume veneau aci și iarna, cînd uriașul cu inima fierbinte purta mantie albă de omăt, și vara cînd, întinerit, se gătea cu verdele veșmînt al ierbii mănoase. Admirau înfiorați noursul de fum, aidoma unui nimb, ce plutea incremenit deasupra craterului, imaginîndu-și potopul de flăcări și de lavă ce de atîtea ori izbucnise din adîncuri.

La Vestmannaeyjar nimeni nu-l cunoștea pe Olaf Hafnar. Și ca cineva să-și amintească de el după o sumară descriere era aproape de neconceput. Dar Ralf nu se dădu bătut. Cunoscînd pasiunea tatălui său, își dădu seama care a fost punctul de atracție, magnetul ce l-a adus aci pe Olaf Hafnar.

Ajunse la poalele Heklei către seară, cînd norii scâlțați în cele din urmă raze ale soarelui strălucneau în culori roșii-portocalii pe fondul vinețiu al cerului. Peisajul, ireal și înfricoșător, părea să aparțină meleagurilor unei alte planete. O tăcere tainică, paralizantă, plutea peste stîncile ascuțite, peste întinderile de cenușă, peste blocurile de lavă.

Cărarea abruptă spre craterul principal șerpuia printre pietroaie negre, ucioase, cu forme ciudate; pe alocuri, din crăpăturile solului țîșneau șuvoaie de apă fierbinte și jeturi de abur străveziu.

Tinărul Hafnar se pregătise să urce pînă în vîrf pentru a da de tatăl său, dar îl întîlni la mijlocul drumului, la cîțiva zeci de metri de potecă, în fața unei crevase.

Își improvisase aci un cort dintr-o sătură aruncată peste două bețe înipite în sol și stătea culcat pe pîntece, nînuind butoanele unui aparat. Aparatul semăna cu un radioreceptor portativ, din care ieșeau două sîrmulițe ale căror capete bătrînul și le virise în urechi. Asculta cu mare încordare, notînd din cînd în cînd ceva într-un carnet. Era atît de preocupat de îndetnetnicirile lui încît își observă fiul de abia cînd acesta îngenunchese îngă el.

— Cum de m-ai găsit? N-am lăsat vorbă nimănui! Dar de fapt e foarte bine că ai venit. Ajută-mă să mă ridic.

— Ai pățit ceva? Te-ai lovit?

— A, nu! Sînt doar foarte, foarte obosit.

Ralf îl luă de subsuori și-l sprijini pînă reuși, cu chiu cu vai, să-l așeze pe un bloc de lavă. Bătrînul răsufli ușurat și fața lui, pînă atunci palidă și crispată, se destinse și-și recăpătă culoarea.

— Spune, tată, ce înseamnă toate astea? Ce faci tu aici?

Olaf Hafnar se scărpină încurcat în creștetul capului:

— Cum să-ți explic? M-am repezit încoace... fiindcă mi-era teamă. Ba aș putea spune că am tras o spaimă... Acum însă m-am liniștit. Sînt aproape sigur că nu se va întîmpla nimic grav.

— Nu înțeleg! Cine... sau ce te-a speriat?

— Ei, asta-i bună! Cum, nu știi? Ce ar putea fi decît ceva în legătură cu observațiile mele asupra microseismelor de foarte mică intensitate?

— A, da, îmi amintesc. Mi-ai scris

mai demult despre asta..., dar îți mărturisesc că am uitat...

Bătrînul îl privi supărat pe sub sprincenele încruntate:

— N-ar fi stricat să ai o memorie mai bună! Dacă pericolul ar fi fost real, n-aș fi putut să mă descurc singur. Aș fi avut nevoie de ajutorul tău și te-aș fi chemat. Dar tu habar n-ai de tot ce se întîmplă! Te pomenesti că nici nu știi ce-s microseismele?!

— Cum să nu! Niște oscilații foarte slabe ale pămîntului.

— Foarte vagă definiția. Microseismele sau «zgomotele seismice», cum li se mai spune, sînt oscilații slabe cu perioada de la 0,2 pînă la 0,7 secunde, care se fac simțite totdeauna, chiar și în lipsa cutremurelor. S-a crezut că microseismele se datorează exclusiv mecanismelor și mașinilor, circulației vehiculelor, curgerii apelor de munte, vîntului...

— Și nu e așa?

— Ba da, dar mai există și alte zgomote seismice cu o perioadă de numai 0,05 secunde, care nu provin de la suprafață, ci de la mari adîncimi.

— Pe acestea tu le-ai descoperit, tată?

— Se pare că da! Le-am găsit sub forma unor foarte mici, abia observabile abateri, pe unele din seismogramele stației noastre de la Isafjördur. Atunci m-am apucat să răscolesc arhiva în căutarea de înregistrări cu caracteristici asemănătoare. Care crezi că a fost rezultatul?

— Ai dat de altele?

— Da, dar într-un număr restrîns și grupate pe anumite perioade. Zgomotele misterioase din străfunduri se făcuseră auzite numai în anumiți ani, printre care și în 1948.

— '48! Cînd a avut loc ultima mare erupție a vulcanului Hekla?

— Întocmai! Microseismele de 0,05 secunde o precedaseră cu vreo lună. Începuseră foarte slab și cu mare intermitență, crescuseră apoi în intensitate devenind mai dese, pentru ca pînă la urmă să înceteze brusc. Cîteva zile după oprirea acestor zgomote muntele a început să scuie foc.

— În toate cazurile lucrurile au evoluat aidoma?

— Da, Ralf, pînă la erupția propriuzisă. Chiar dacă nu totdeauna s-a ajuns la eliberarea magmei, de fiecare dată aceste microseisme au fost premergătoare unei activități vulcanice intense în subteran, urmată adesea de cutremure mai slabe sau mai puternice.

Tinărul Hafnar rămase consternat.

— Atunci..., atunci ai descoperit o metodă de prevedere a cutremurelor și a erupțiilor vulcanice! Dacă nu s-a strecurat vreo eroare, tată, ai realizat un lucru de-a dreptul extraordinar. Să cunoști înainte cu o lună primejdia este ca și cînd ai desființa-o! Se pot lua măsuri, se pot pune la adăpost toate...

Bătrînul ridică ambele mîini, conjurîndu-l să se oprească.

— Te rog, nu te infierbînta, fiule. Să n-o luăm chiar așa. Ceea ce am făcut eu sînt niște simple observații de amator. Savații, sînt sigur, vor avea atîtea obiecții încît praf se va alege din toată «teoria» mea.

— Asta rămîne de văzut... Dar care e, după părerea ta, cauza apariției acestor microseisme speciale?

— Cred că magma începe să se agite mai întîi foarte slab și la mari adîncimi. Procesul durează adesea o lună, două, pînă cînd condițiile unui cutremur vulcanic sau ale unei erupții sînt coapte. În această perioadă se fac «auzite» zgomotele seismice. Da, da, am spus «auzite», căci aparatul acesta, pe care mi l-am construit, le captează și le amplifică.

— Așadar aparatul tot tu l-ai inventat? Iartă-mă, tată, am fost un mare imbecil neinteresîndu-mă de ceea ce faci tu cu miile tale de fișe.

Credeam că e o distracție, un mod cam neobișnuit de a-ți petrece timpul. Nici nu visam că e vorba de lucruri atît de serioase. Dar, spune, te rog, cum a fost cu plebarea ta, așa pe nepusă masă?

Arhivarul ridică din umeri, recunoscîndu-și parcă vina:

— De fapt cu asta ar fi trebuit să încep. Acum o săptămînă seismogramele recente începuseră să arate micile abateri despre care ți-am vorbit: microseismele cu o perioadă de 0,05 secunde. Urmărindu-le, mi-am dat seama că evoluează la fel cu înregistrările benzilor din perioadele premergătoare cataclismelor. Atunci m-am speriat. Eram gata să dau alarma cu riscul de a fi luat în bătaie de joc, dar pe urmă mi-am zis că înainte trebuie să capăt eu insumi certitudinea. Așa că mi-am făcut bagajele și m-am repezit încoace. Instalîndu-mi seismofonul și ascultînd zgomotele subpămîntene mi-am dat însă seama că sînt în curs de descrescere — dovadă sigură că nu se va produce nici o erupție. Cel mult un cutremur de mică intensitate, fără consecințe grave. Cînd ai venit tu eram tocmai pe cale să verific...

Ralf, care-l ascultase cu sufletul la gură, cu o sinceră și profundă admirație, întrebă îngrijorat:

— Poate că ar trebui totuși s-o comunic, pentru orice eventualitate?

Bătrînul era foarte sigur de sine: — Nu e cazul! O spun cu toată răspunderea.

— Oricum, vei face cunoscută descoperirea ta, nu-i așa?

Hafnar încercă să se ridice, rugîndu-l pe fiul său, din ochi, să-i dea ajutor. Întrebă apoi, surzînd hoștește:

— Care descoperire?

— Cum care descoperire? Cea cu zgomotele seismice sau ai și altele?!

Olaf Hafnar făcu, intenționat, o pauză ca să sporească tensiunea.

— Ar mai fi ceva! Tot umblînd la fișele mele am stabilit că după erupțiile vulcanice — pentru prima dată după cea a lui Krakatau din 1883 — s-a produs o puternică și îndelungată concentrare a cenușii în straturile înalte ale atmosferei. Prin 1964 asemenea straturi de mare densitate au fost găsite la înălțimi de 11 500 și 19 500 metri și fotografiate. S-a ajuns la concluzia că la formarea lor contribuie oxidul de sulf provenit din erupții vulcanice. Hărțile meteorologice din perioadele acelea arată bruște variații de temperatură, care mergeau pînă la 5 grade...

Ralf nu păru de loc surprins:

— Evident! Pulberile absorb o parte din radiația solară, încălzînd păturile de aer în care se găsește. Astfel se micșorează cantitatea de căldură care ajunge la suprafața pămîntului.

— Aici am vrut să ajung! — exclamă bătrînul triumfător. Deducția asta pare logică și cei mai mulți așa au judecat. Dar realitatea poate fi și alta...

— Vrei să spui că datorită straturilor atmosferice încărcate cu impurități solul se încălzește?

— Uneori! Radiația de undă scurtă

(Continuare în pag. 20)

Nu este pentru nimeni o noutate faptul că, în ciuda a numeroase explorări, America de Sud mai ascunde, în întinsul ei, taine încă nedezlegate sau dezlegate doar parțial. Ținuturi imense ca Mato Grosso, de pildă, rămân și azi printre regiunile cele mai puțin cunoscute ale Braziliei; triburi de indieni — ca de exemplu șavanții — sau de negri — cum sînt bonișii — sînt cunoscute superficial sau aproape de loc.

Vom încerca, atît cît ne ajută documentele, să vă prezentăm în cuprinsul acestor pagini tribul negrilor boniși.

Să ne întoarcem în trecut, pe vremea cînd se practica pe scară largă comerțul cu sclavi negri.

Mulți dintre așa-numiții «bois d'ebène» (lemn de abanos), cum le spuneau francezii africanilor din cauza culorii negre ca abanosul a pielii lor, aduși în America în acele vremuri și folosiți ca vite de muncă pe vastele plantații de bumbac, tutun, cacao, trestie de zahăr, supuși unui regim de muncă silnică și celor mai groaznice bătăi, încercau să evadeze din această viață de infern. De cîte ori

Anul 1772 marchează începutul acțiunilor acestui trib împotriva olandezilor. Organizați militărește, bonișii — mai evoluți și mai puternici decît frații lor de rasă — coborîră de-a lungul rîului Cottice, mărginit de plantații uriașe. Coloniștii olandezi socotiră că Paramaribo — centrul administrativ — e amenințat. Guvernatorul, fără să mai stea mult pe gînduri, ceru ajutor metropolei. Din Europa sosiră 1 200 de soldați sub conducerea colonelului elvețian Fourgeaud. Timp de patru ani, din 1773

Negru din tribul bonișilor.

bonișii, luntrașii de pe rîul maroni

se semnalau asemenea cazuri, începea să bată toaca la biserici, și haite întregi de cîini erau trimise pe urmele lor. Dintre cei prinși și rămași vii, cîtiva erau de regulă spînzurați pentru a servi drept exemplu celorlalți.

Revoltele negrilor aveau uneori un caracter mai organizat și atingeau mari proporții. Negri fugiți de pe plantațiile Braziliei au izbutit, de pildă, în anul 1630 să se constituie într-o republică independentă, Palmaris, care a rezistat eroic timp de 65 de ani expedițiilor organizate împotriva ei de colonialiștii olandezi și portughezi.

Pe podișurile întinse, străbătute de culmi muntoase, ale Guyanei au izbucnit pe la 1663 alte răscoale. Sute de sclavi din Surinam — denumirea oficială a Guyanei Olandeze, împrumutată de la rîul cu același nume — au fugit atunci în păduri, reconstituindu-și triburile. Fugați deveniră cu timpul atît de numeroși încît în 1761 guvernatorul Surinameului s-a văzut silit să trateze cu ei; el recunoscu independența triburilor negre boși și saramaca, cu condiția ca acestea să accepte un consilier olandez.

TRIBUL MULATRULUI BONI

Cam în aceeași perioadă un alt trib de negri se constituia în interiorul țării, în jurul mulatrului Boni, pe care-l decretară împărat și al cărui nume îl adoptară.

pînă în 1777, Fourgeaud luptă împotriva bonișilor — care se apărară cu înverșunare — reușind, pînă la urmă, să-i împingă pe malul drept al rîului Maroni, în Guyana Franceză. Boni, conducătorul lor, nu se resemnă cu această situație. Cîtiva ani mai tîrziu el îl răpi pe consilierul olandez al boșilor. Fiindu-le teamă să nu fie bănușiți că sînt aliați, în taină, cu bonișii, boșii trecură de partea olandezilor și războiul se aprinse din nou... Apărîndu-și fiecare petic de pămînt, bonișii se retraseră înspre sudul Guyanei. În 1790 sclavii revoltați ajunseră din nou pe malurile rîului Maroni, unde se stabiliră. Aci a fost ucis mișelește, în 1792, Boni, conducătorul răsculaților... Lipsit de căpetenie, tribul se supuse, provizoriu, boșilor.

În 1851 trupe franceze ocupară teritoriul locuit de boniși, încheind cu ei un «tratat de alianță veșnică»... O fișie de pămînt lungă de 30-40 kilometri, lată de 4, a fost cedată tribului, care o ocupă și azi.

REGII RÎULUI

Azi bonișii au devenit niște pașnici luntrași pe rîul pe care l-au udat cu sîngele lor. Ei trăiesc în cîteva sate — Boniville, Apatu, Cottica, Anici, Loca, Enfant-Perdu — numărul total al membrilor tribului fiind de 600. De ei depinde însă întreaga navigație pe cursul superior al rîului Maroni. «Se poate spune că fără boniși, boși și negrii tribului sara-

maca — notează Raymond Maufrais în jurnalul lui publicat sub titlul «Aventuri în Guyana» — interiorul Guyanei ar fi un «No man's land» (pămînt al nimănui), iar cele cîteva sate care îl populează ar dispărea. Fără ei aprovizionarea interiorului Guyanei nu s-ar putea realiza, căci nici un creol nu cutează să navigheze pe rîul Maroni. Comerțul este deci tribut ar acestor «regi ai rîului».

Rîul Maroni, care colectează, împreună cu Oyapock, rețeaua de ape care străbat Guyana are, ca multe din rîurile acestui departament francez de peste Atlantic, numeroase cascade. Spre a naviga pe apele lui agitate și pline de primejdii îți trebuie o pricepere pe care nu oricine o posedă. E de ajuns o singură greșeală, o singură neîndemînare pentru ca piroga, cu tot ce se află în ea, oameni și mărfuri, să se răstoarne și să piară pentru totdeauna în adîncul apelor. De aceea și construirea unei pirogi cere o mare pricepere. Bonișii dovedesc în acest domeniu o mare măiestrie.

«Cîtă pricepere! — exclamă același Maufrais, care a asistat la construirea unei astfel de ambarcații. Poteca e tăiată în pădure. Ea pleacă de la copacul doborît și ajunge pînă la țărnul rîului. E așternută cu trunchiuri cojite de copaci, ca să ușureze lunecarea arborelui. Pe mal se află instalată o colibă, așa încît ploaie, vînt sau soare nu-l vor stînjeni pe muncitor în treaba lui. Înmarmat cu o secure și un cuțit, el cojește copacul. Operația se face încet dar sigur. Prora,

apoi pupa încep să se deseneze, după care trunchiul este scobit, cu răbdare cu tesla sau cu ajutorul flăcării; coatele viitoarei ambarcații sînt egalate cu multă grijă. Piroga a căpătat formă. Dar bonișii nu se mulțumesc doar cu atît. Ei aprind dedesubtul ei un foc de palmieri și lemnul, sub acțiunea căldurii se desface ușor, bordajele se îndepărtează, piroga se încovoie ca un vîn pe frigare. Uneori lemnul pirii și atun bonișii aplică un tampon de bambus îmbibat cu apă. Cînd sub influența cîdurii lemnul a căpătat forma dorită bonișii introduc cu forța în bordajele pirogii grinzile transversale.

Inevitabilele fisuri sînt călăfătuite cu clei vegetal. Încheieturile bordajelor de asemeni. Și piroga e lansată la apă. Ea lunecă ușor sub impulsul lopoțelilor solide și sculptate atît de frumos încît orice muzeu s-ar mîndri cu ele».

STĂPÎNI LA EI ACAS

Bonișii își au și ei, firește, capitala lor: Boniville. Dar ea nu se deosebește de celelalte sate decît prin faptul că a un număr ceva mai mare de colibe. În centrul acestei așezări se află un colibă indian în care sînt primiți oaspeții și pielea roșie, căci bonișii și indienii sînt aliați: indienilor le-a rămas pădure bonișilor, rîul.

În acest cort sînt primiți și albii atunci cînd se rătăcesc pe meleagurile acestor și — în ciuda tristelor experiențe pr-

care bonișii au trecut în relațiile cu ei — gazdele organizează în cinstea acestor oaspeți adevărate spectacole.

«Piațeta e luminată de trei torțe înfipite în copaci — scrie Yves Manciet în volumul său de însemnări «Amazonia, pământ nemărginit». În fața noastră s-au aliniat patru tam-tamuri. Mai întâi se aude o bătaie surdă, apoi ritmul începe să se întetească iar glasurile care îl însoțesc se contopesc într-un cîntec solemn care ajunge, fără efort, la amplexarea ordonată a unui cor bisericesc. O femeie reia aria care se termină și o cîntă cu violență, în timp ce ritmul bătut în pieile tobelor se accelerează. Un negru înalt cișnește brusc, ia toba și începe s-o lovească cu putere, antrenîndu-i și pe ceilalți, apoi părăsește instrumentul, se ridică și dansează. Lovește pămîntul cu piciorul, se trîntește pe burtă sprijinindu-se pe coate și-și mișcă picioarele ca acele înnebunite ale unui ceasornic. Cînd dansatorul se oprește, cu trupul plin de sudoare, toți aleargă spre el ca să-l felicite și-i oferă drept răsplată o cupă de tafia» (rachiul făcut din spuma și siropul trestiei de zahăr).

Cetățeni francezi — în timp ce boșii și negri aparținînd tribului saramaca sînt olandezi — bonișii dispun, de fapt, de o completă autonomie: au șefii lor, pămînturile lor. «Grand Man», numele pe care bonișii îl dau șefului lor, «marele om», se bucură de toată autoritatea unui conducător.

«În drum ne-am întîlnit cu Grand Man care se întorcea în piroga lui de la vînătoare — relatează în cartea sa «Devoranta Amazonie» Pierre Joffroy. E un bătrîn uscățiv, îmbrăcat altfel decît supușii lui, într-o cămașă numai găuri, un șort gri și purtînd pe cap o veche caschetă a armatei franceze. El e totuși «Grand Man»! În caz că se săvîrșește o crimă, el îi predă pe vinovați autorităților franceze, asemenea prefectului oricărui departament din Franța. Încolo, bonișii sînt stăpîni la ei acasă».

«TAQUI-TAQUI»

Africani de origine, bonișii au păstrat în general bazele vieții tribale specifice continentului negru (șef, sfatul bătrînilor, credințe, moravuri familiale). Amazonienii din întîmplare, ei și-au adaptat

viața la noile condiții (îmbrăcămintea, hamacurile, culturile). Ei folosesc un limbaj special, comun tuturor triburilor de negri din Guyana, acel «taqui-taqui» (de la englezescul «to talk» — a vorbi), de fapt un «saber» — limbă formată din elemente disparate. Negrii aduși din diferite ținuturi ale Africii, vorbind limbi diferite, nu se puteau înțelege între ei decît prin intermediul acestui «taqui-taqui» — amestec de cuvinte englezești, indiene, franceze, spaniole, africane. Astfel: *gomi* (puscă) vine de la englezescul *gun*; *wata* (apă), tot din engleză, de la *water*; *cassoo* derivă din franțuzescul *casserole* (tigaie, cratiță); *gnan-gnan* (a mîncă) este de origine africană; *tacari* (prăjină) vine din indiană etc.

Afară de «taqui-taqui», inițiații boniși ar mai folosi, se crede, o limbă africană secretă, socotită de ei sfîntă și transmisă de-a lungul veacurilor fără nici o alterare.

CREDINȚE ȘI MORAVURI AFRICANE

Este adus pe lume un copil boniș. Din coliba în care are loc evenimentul

răzbat țipete sfîșietoare. Ar fi firesc să se presupună că mama este aceea care se vaietă în durerile facerii, dar ea n-are dreptul s-o facă. «Misiunea» aceasta îi revine bărbatului. Jeluirile lui sună atît de autentic încît auzindu-le ai fi înclinat să crezi că, într-adevăr, durerea i-a fost transmisă lui. Cei prezenți își exprimă compătimirea față de încercarea prin care trece tatăl, îl îmbărbătează mîngîindu-l cu promisiunea că în curînd durerile vor lua sfîrșit și totul se va termina cu bine. «E un băiat» sau «E o fată» — strigă, în cele din urmă, cineva. Fața bărbatului devine dintr-o dată luminoasă. Dar mama? Ea stă deoparte, rușinată că a putut provoca asemenea suferințe soțului ei. Și se dă aproape imediat jos din pat, căci treburile gospodăriei nu suferă așteptare.

În caz de adulter, soțul înșelat are dreptul să-l bată în public pe vinovat. După ce s-a aplicat corecția convenită — adică după ce soțul trădat și-a văzut rivalul leșinat — injuria încorporatului este spălată. Onoarea lui e din nou nevătămată.

Bărbății tribului sînt îmbrăcați cu un *kalimbe*, o fișie de pînză colorată care le încinge șoldurile, și cu o bucată de stofă pătrată, *camisa*, aruncată ca o hlamidă antică peste umăr. Această ținută vestimentară este completată cu brățări de aramă, găitane deasupra genunchilor și, uneori, cercei în urechi. Tinerii se îngrijesc mult de coafura lor: își fac bucle, despărțindu-și părul în cărări regulate, cu ajutorul unui fel de bigudiuri. Nevestele bonișilor poartă, în mod obișnuit, un soi de *sarong* care le lasă descoperit pieptul, în timp ce fetele nu sînt înveșmîntate decît într-o bucată de pînză care le acoperă coapsele.

Luntrași, agricultori, vînători și pescari, bonișii nu simt de loc nevoia să intre în legătură cu alte triburi. Doar trebuințele lor de sare și de ulei îi fac să ia contact cu europenii. În locul acestor produse ei dau în schimb sau vînd pirogile lor, farfuriile și vislele pe care le sculpează în lemn.

Ca și membrii celorlalte triburi din interiorul departamentului francez situat pe țărmul Oceanului Atlantic, bonișii pescuiesc în mai multe feluri, unul din ele constînd în «îmbătarea» peștelui. În acest scop se servesc de un suc secretat de o liană specială, ale cărui efecte sînt fulgerătoare. Ei aruncă substanța în apa riurilor, în locurile unde se ascund peștii. Peste cîteva minute începe «pescuitul»: îmbătați, peștii se ridică la suprafață cu pîntecele în sus și, din pirogile lor, negrii îi culeg ca pe niște nuferi.

TAINЕ CARE N-AU PUTUT FI DEZLEGATE

Am pomenit de limba sfîntă, cunoscută doar de inițiații boniși. Ei mai au însă o mulțime de credințe și rituri despre care nu se știe aproape nimic. De pildă, bonișii nu folosesc niciodată curenții iuți de apă — cum ar fi cascada Mancoba — din cauza interdicțiilor rituale; nu ucid șerpi, nu mînîncă calcani, probabil din aceleași motive.

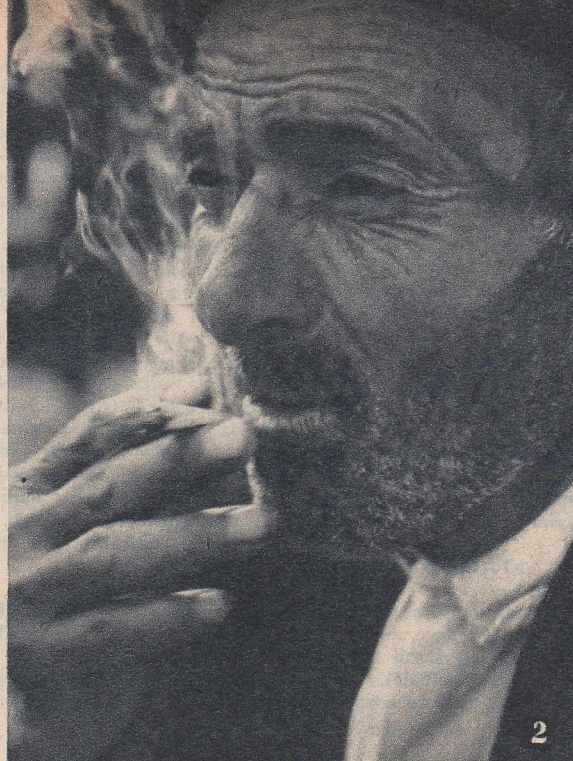
Nici unul dintre exploratorii care le-au cercetat viața n-au ajuns încă să descopere cum își îngroapă morții în pădure; se știe doar că atunci cînd un personaj de seamă al tribului a încetat din viață, cadavrul lui e expus în aer liber timp de cincisprezece zile, iar bonișii vin să-l atingă ca să capete astfel virtuțile pe care cel mort le avea în viață.

Adaptați la condițiile de viață ale Amazoniei și stăpînind îndeajuns forțele pădurii și ale apei, bonișii au reușit să-și alcătuiască pe malurile rîului Maroni un sărăcăcios și iluzoriu paradis. De altfel nici autoritățile acestui departament nu s-au grăbit vreodată să le dea altceva decît ce le oferă vegetația bogată a pădurilor ecuatoriale și apa riurilor...

Paul B. MARIAN

Ascuțirea săgeților, înainte de a porni la vînătoare.

problemele tineretului pe primul plan

«Am apreciat în mod deosebit rubrica ce apărea sub titlul «V-ați gândit la tineret?» dar, din păcate, a fost abandonată, nu știu din ce motive» — ne scrie tov. Iancu Munteanu, student din Timișoara. Și în continuare corespondentul nostru ne sugerează să dăm în fiecare număr cel puțin două pagini cu articole, reportaje, anchete și alte materiale închinare problemelor tineretului, educației sale etc.

Răspunzând acestei scrisori trebuie să precizăm următoarele lucruri:

1) «V-ați gândit la tineret?» nu a fost o rubrică, ci titlul unei suite de anchete pe care am încheiat-o în urmă cu câteva luni (fapt ce nu ne împiedică să o redeschidem atunci când vom socoti că e oportun).

2) Încheierea acestui ciclu de anchete nu a însemnat că tuși de puțin că am închis și discuția dedicată problemelor tineretului în paginile revistei. Iată numai câteva dintre subiectele tratate în ultimele numere: despre politețe; despre divorțuri și seriozitatea tinerilor când își aleg viitorul (viitoarea) soț (soție); despre ținuta unor tineri pe stradă, în

activitatea lor profesională, în timpul liber; despre acei tineri care-și pierd inutil timpul în baruri; despre preocupările tinerilor studenți etc. Și acestea toate — subliniem — numai în ultimele 5-6 numere de revistă; în general am acordat mai mult spațiu problemelor tineretului decât cele două pagini pe care ni le solicită corespondentul nostru. Și vom continua să acordăm acestor probleme toată atenția noastră.

vești din „cetatea banilor“

«Doresc să devin corespondent al revistei «Flacăra». În scrisorile mele voi căuta să arăt ce-mi place și ce nu-mi place în revistă și să dau unele sugestii». Astfel își începe scrisoarea tov. Cristian Trancă din Craiova. De altfel chiar în aceeași scrisoare corespondentul nostru își ține făgăduiala, exprimându-și unele păreri și deziderate. Referindu-se la documentarul «Tendențe și vedete de azi», început în nr. 35, tov. Trancă afirmă pesimist că «a pierit». Pesimism nejustificat, deoarece documentarul respectiv a continuat în nr. 43 și 45 și va mai continua, probabil, și în viitor, pe alte coordonate. În continuare corespondentul nostru propune ca în locul

«articolelor răzlețe» dedicate problemelor tineretului să apară o rubrică cu caracter permanent. Credem că aici e vorba de o greșală de interpretare. Chiar dacă materialele tratând teme specifice tineretului nu poartă mențiunea «rubrica X sau Y», ele nu pot fi în nici un caz considerate «articole răzlețe», ci anchete, interviuri, reportaje ample cu reveniri și ecouri, ca de pildă «Ce faceți după ora 3?», «De bunăvoie și nesilit de nimeni», «Divorțul, o soluție?», «Politețea cea de toate zilele» etc. Tov. Trancă ne roagă în încheiere să acordăm spațiu și modei. Lucru pe care-l facem de altfel ori de câte ori avem ceva nou de spus în acest domeniu (vezi nr. 42).

aprecieri, propuneri...

«Imi plac reportajele industriale și cele legate de agricultură. Apreciez foarte mult rubricile «Dialog cu cititorii», «Cititorii fotografiază» și «Cititorii întreabă». Imediat ce cumpăr revista, dezleg careul de cuvinte încrucișate — ne scrie studentul Aurel Stoica de la Institutul de mine din Petroșani. În același timp corespondentul nostru ne arată și ce nu îi place în revistă: transcrierea titlurilor numai cu litere mici (N.R.: am expus de mai multe ori punctul nostru de vedere în această privință); iregularitatea cu care apar materialele din ciclul «Pagini din istoria spionajului» (cu privire la aceasta tov. Stoica ne propune să ne fixăm la o anumită periodicitate; de exemplu: să publicăm câte un material la fiecare patru numere. Vom reflecta asupra acestei propuneri); «Rubrica de sport apare și nu apare. Ar fi bine să i se rezerve un spațiu în fiecare număr» (De acord cu această critică și în același timp cu propunerea ce o însoțește.) Corespondentul nostru își completează aprecierile și propunerile de mai sus cu sugestia de a publica un roman care să continue vreme mai îndelungată, acordându-i-se în acest scop câte două pagini în fiecare număr. Desigur că propunerea ar merita să fie ținută în seama; ce ne facem însă cu lipsa noastră de spațiu?

cititorii către cititori

Următorii cititori dăresc să corespundă: Camelia Ivona Lungu, elevă, 16 ani, com. Trestiana, str. 23 August 32, rn. Dorohoi; cinema; Maritina Dude, elevă, 18 ani, Pitești, str. Mărășești 1, bl. 3, sc. B, et. II, ap. 11; ilustrate; Maria Crăciun, solistă muzică, 22 ani, Iași, bd. Engels 21; muzică; ilustrate; Ion Negrea, profesor, 21 ani, com. Titești, rn. Rm. Vilcea, of. Cămin; literatură română, teme diverse, ilustrate; Virginia Debrețin, studentă, Timișoara, cămin 1, Piața 23 August 1; teme diverse, filatelle; Viorica Lilă, elevă, Focșani, str. 11 Iunie 5; cinema, ilustrate; Andrei Grigore, elev, com. Independența, str. Plevnei 1, rn. Galați; filatelle, ilustrate; Viorel Catană, student, București, complex Regie, Splaiul Independenței 290, bl. B; teme diverse; Isabella Cojocaru, elevă, 17 ani, Iași, str. Tușora, bl. B 2, sc. C., ap. 3; filatelle, discuri, ilustrate; Valeriu Arban, împlărar mobilă, 20 ani, Tg. Ocna, str. Gălean 42; teme diverse; Georgeața Hitter, elevă, Buzău, str. I.L. Caragiale 11; cinema, ilustrate; Mi-

mi Grigorolu, croitoreasă, com. Gușoeni, rn. Drăgășani, reg. Argeș; teme diverse; Maria Oc, pedagogă, 19 ani, internatul Școlii generale de 8 ani, com. Pischia rn. Timișoara; ilustrate; Mioara Maximciuc, învățătoare, com. Li curiciu, rn. Alexandria; muzică; teatru, cinema; Lucia Radu, studentă, Pitești, Calea București bl. 23, sc. B, et. 4, ap. 14; teme diverse; Elena Neagu, elevă, Ploiești, str. Jianu 2, ap. 54; cinema; literatură, muzică; Luciana Babuc, elevă, Constanța, str. George Enescu 6; teme diverse; Nic Andronic, electrician, 22 ani, Reșița, cămin 7 Noiembrie, bl. II ap. 203; teme diverse, ilustrate

în câteva rânduri

Ion Muscutar și Luca Vasiliu — Timișoara. Firește că localitatea la care ne-am referit este Bod și nu Brad, cum a apărut dintr-o regretabilă eroare tipografică. Vă mulțumim pentru atenția cu care urmăriți materialele publicate. Tovarășului Luca mulțumim în plus pentru felicitările și urările de succes adresate redacției noastre.

Camelia Goga — Baia Mare. Fotografia cîntărețului John Hallyday a apărut în nr. 35

Șințeti invitați să ne indicați: INTERPRETUL DV. PREFERAT; CELE MAI BUNE FILME ALE ANULUI.

Ca și anul trecut, revista «Flacăra» vrea să cunoască părerea:

«CARE SÎNT CEI MAI BUNI ACTORI ROMĂNI ȘI STRĂINI AI ANULUI?»

și «CELE MAI BUNE FILME PE CARE LE-AȚI VĂZUT ÎN 1966?»

Răspunsurile — care vor fi trimise pe adresa redacției pînă la data de 1 decembrie 1966, cu mențiunea pe plic «Pentru ancheta «Flacării» — trebuie să cuprindă părerile dv. privind:

- 1) Cel mai bun actor român de film văzut în 1966.
- 2) Cea mai bună actriță română de film văzută în 1966.
- 3) Cel mai bun actor străin de film văzut în 1966.
- 4) Cea mai bună actriță străină de film văzută în 1966.
- 5) Cel mai bun film românesc vizionat în 1966.
- 6) Cel mai bun film străin vizionat în 1966.
- 7) Cel mai bun actor român de teatru văzut în 1966.
- 8) Cea mai bună actriță română de teatru văzută în 1966.
- 9) Cel mai bun interpret român de muzică ușoară ascultat în 1966.
- 10) Cea mai bună interpretă română de muzică ușoară ascultată în 1966.

Rezultatele acestei anchete vor fi publicate în numărul nostru de Anul nou.

cititorii foto- grafiază

Daniela — Benoni TE-LEAGĂ.

Amintiri — Constantin CUCU.

Fată din Cimpulung — F. MICHITOVICI.

existei. Ale celorlalți, vor apărea reptați, în numerele viitoare.

Mariana Păcuraru — Constanța. 1) Ne sugerați în scrisoarea dv. introducerea în revistă a leșenilor umoristice, a fotografiilor de artiști și cîntăreți, lucru de care noi îi facem de foarte multă vreme. 2) Actorului Cristea (vram scrieți-i pe adresa Teatrului «C.I. Nottara», bd. Magheru 0, iar compozitorea Camelia Băscălescu, pe adresa Uniunii compozitorilor, Calea Victoriei 41, București.

C.Z. Alia — Tulcea. Nu știm încă elogiile aduse revistei noastre sînt întru totul meritate. Ne trăduim însă să satisfacem exigențele cititorilor. Apreciem că mele sugerate de dv. — «disuții despre pictura, sculptura și poezia contemporană» — n-ar tocmai pe profilul revistei noastre. În nici un caz nu vom poate scrie «citit mai multe articole despre acestea». Tulcea a fost luată în evidență pentru rubrica «Orășele patriei».

Coman Dragomir — Galați.) Vă mulțumim pentru aprecieri.) Rubrica «Orășele patriei» este ostinată unei lungi existente în adrul revistei: ne sînt doar ce prezentele a zeci și zeci e așezări ale țării. 3) Afirmăm că prezentarea grafică vă satisface, ar noi spunem că poate fi și mai bună... 4) Despre Vintilă-odă vă vom informa pe calea unui articol în revistă.

Rodica Florescu — Huși. 1) recum ați văzut în nr. 42, dorința v. (istoria orașului Huși) v-a fost îndeplinită mai repede decît și sperat. 2) După cum relese în scrisoare, toate rubricile noastre vă plac... Vă rugăm, dovedine cu alt prilej mai mult spirit ritmic... 3) Chiar dacă nu au caracterul pe care-l preconizați dv. (anecdote, curiozități), paginile noastre distractiv-educative sînt și apreciate de mulți cititori. (anecdote și curiozități) vă promitem însă în cantități mai mari în umărul de Anul nou.

repetuind o tradiție a revistei noastre, vă invităm să contribuiți la desemnarea
**OR MAI BUNI SPORTIVI
AI ANULUI 1966**

răspunsurile dv., care pot trimite pînă la data de 15 decembrie 1966, cu mențiunea tru ancheta Flacării, vă rugăm să indicați pe baza performanțelor obținute în cursul anului:

Cel mai bun sportiv român.
Cel mai bun sportiv de la hotare.

baza răspunsurilor dv. revistei «Flacăra» va întocmi clasamentele finale.
Rezultatele anchetei vor fi publicate în numărul de Anul nou.

un mare învățat și umanist

«Aș vrea să citeșc în revista «Flacăra» un articol dedicat vieții și operei pedagogului ceh Komensky (Comenius)».

Elena OPREA, Constanța

Răspunde conf. univ. dr. IOSIF ANTOHI.

Jan Amos Komensky (1592-1670), cu numele latinizat Comenius, a adus o deosebită contribuție în domeniul îmbunătățirii educației și învățămîntului, fapt care a făcut să i se atribuie de contemporani denumirea de «praeceptor mundi» — adică învățator al lumii. Komensky a lăsat o prodigioasă moștenire spirituală de peste 650 de lucrări tratînd probleme social-filozofice, pedagogice, filologice, istorice și teologice. În domeniul pedagogiei Komensky s-a ilustrat prin lucrări valoroase ce s-au impus atenției lumii încă din timpul vieții sale, oferind căi și mijloace noi de educație și instrucție, situate de istorie alături de contribuțiile științifice ale lui Descartes, Galilei, Copernic sau Kepler. Între aceste lucrări menționăm: «Janua linguarum reserata» (Poarta de aur deschisă a limbilor — 1631), «Orbis sensualium pictus» (Lumea în imagini). Această din urmă lucrare — pe care a elaborat-o în Transilvania — a constituit mai bine de 3 secole, în Europa, manualul de bază pentru învățarea limbii latine sau ale altor limbi străine. Komensky publică încă două lucrări de o deosebită importanță pedagogică: «Didaktika ceska», tradusă mai tîrziu de autor în limba latină sub titlul «Didactica Magna» (Marea didactică) și «Școala maternă». Prima lucrare reprezintă o sinteză a gândirii pedagogice comeniene, fiind o adevărată pedagogie generală. A doua lucrare este destinată părinților, spre a-i învăța cum să-și crească copiii de la naștere pînă la 6 ani. În 1657, pe cînd se afla la Amsterdam, Komensky a publicat «Opera didactica omnia» (Opere didactice complete), care cuprinde 30 de lucrări pedagogice scrise în diverse perioade. Din această lucrare au fost identificate la noi în țară trei

exemplare, alături de alte numeroase exemplare din ediții prime ale lucrărilor comeniene.

În ansamblul său, gândirea lui Komensky a năzuit să îmbine ideile Reformei cu cele ale umanismului Renașterii. Considerînd educația și instrucția ca fenomene menite să contribuie în mod esențial la progresul omenirii, Komensky caută legitățile lor spre a le fundamenta într-un sistem pedagogic. Combătînd învățămîntul cu caracter medieval, rupt de viață, inuman prin metodele sale, Komensky preconizează o școală nouă, bazată pe principii realiste și democratice, spre a fi un «adevărat atelier al umanității». El ajunge totodată la ideea că există legi generale care călăuzesc viața din natură, societate, la plante, animale și la oameni. În ultimă instanță însă Komensky consideră că tot ce există este o creație divină și aci se află una dintre limitele gândirii sale.

Considerînd că școala trebuie să fie accesibilă tuturor, Komensky a militat pentru o școală unică, generală și obligatorie în limba maternă pentru toți copiii. Astfel lui îi revine meritul de a fi conceput pentru prima oară sistemul de învățămînt organizat pe ani de studii, pe clase și pe lecții, bazat pe munca în colectiv a elevilor, sub conducerea profesorului. Tot lui Komensky îi revine meritul de a fi fondatorul didacticii, formulînd o serie de principii și regulile didactice, luate și astăzi în considerație. cum ar fi principiul intuiției, al învățării conștiente, al temeiniciei cunoștințelor, al continuității în predare și al accesibilității învățămîntului după puterile elevilor.

În domeniul educației morale Komensky considera drept mijloace eficiente exemplul părinților, al profesorilor și colegilor, apoi discuția cu copiii și în același timp exercițiul copiilor pentru formarea conduitei morale.

În ansamblul său, pedagogia lui Komensky este un puternic fascicul de lumină ce străbate secolele următoare, mai cu seamă prin credința sa în posibilitatea de transformare a omului prin educație, indicînd și căile respective.

triumful unei cîntărețe

«V-aș ruga să publicați un articol despre viața și cariera artistică a Floricăi Cristoforeanu».

Anca BILECA
com. Palazu Mare, reg. Dobrogea

Răspunde PETRE CODREANU,
muzicolog

În prima jumătate a veacului nostru o serie de mari cîntăreți români s-au impus cu strălucire în viața muzicală internațională; printre aceștia la loc de frunte se situează și Florica Cristoforeanu. Excepționalele sale calități vocale — aborda cu aceeași ușurință rolul de soprană lirică lejeră și rolul de mezzosoprană — și scenice — reliefate în nenumărate rînduri — au impus-o ca pe una dintre interpretele desăvîrșite din arta lirică. Simțul său dramatic, mobilitatea și memoria excelentă i-au permis realizarea a peste 50 de roluri de prim ordin în opere și tot atîtea și în operete. Repertoriul italian, francez, german, cîntat într-un stil muzical elevat și jucat la nivelul unei mari tragediene, îi era familiar; a vădit nesecată

dragoste pentru arta sa, pe care a închinat-o poporului său. Florica Cristoforeanu, deși s-a manifestat cu precădere în străinătate, și-a păstrat numele și cetățenia română, transformînd nu de puține ori triumful său artistic în manifestatii de simpatie pentru România; nu o dată a refuzat angajamente promițătoare pe marile scene europene pentru a veni în țară și a cînta în fața publicului românesc.

Florica Cristoforeanu s-a născut în 1887 la Rîmnicu-Sărat. Din copilărie a vădit remarcabile însușiri muzicale, debutînd în orașul natal la vîrsta de 10 ani. O educație muzicală propriu-zisă primește în liceu, pe care îl urmează la București. În 1902 asistă la un spectacol cu Tosca, în rolul titular cîntînd celebra Darclee; atunci se naște dorința de a deveni cîntăreață de operă. Pentru a-și realiza visul, în 1904 se îndreaptă spre Milano (mama sa era de origine italiană), unde studiază conservatorul. Prima sa apariție în operă în anul 1908 — în orașul Koper din Peninsula Istria (în italiană: Capodistria), deținînd în «Lucia di Lammermoor» rolul titular — este întîmpinată cu interes de public și de presă. Dornică de a-și pune talentul în

slujba artei românești, se îndreaptă spre București; însă pe atunci o operă română era doar un deziderat. Între 1910 și 1913 interpretează roluri de operetă în celebra companie a lui Grigoriu, iar din 1914 pînă în 1919 este una dintre stelele companiei de operetă Citza di Milano, a cărei conducere o deține la sfîrșitul acestei perioade. Îmbolnăvindu-se de ulcer, Florica Cristoforeanu se retrage din această funcție și de pe scenă, revenind în operă, după doi ani, în 1921, cînd cîntă în «Madame Butterfly» de Puccini la teatrul «Dal Verme» din Milano, al doilea ca importanță după Scala. În fața sa se deschide o carieră frumoasă, triumfală chiar. Turneele sale în întreaga Italie, debutul și succesul la Scala, turneele în America de Sud (în care, ca și în Danemarca și Norvegia, cîntase încă înainte de primul război mondial), Bulgaria, Portugalia etc. sînt adevărate evenimente muzicale. Florica Cristoforeanu a cîntat alături de marii vocaliști ai operei — Titta Ruffo, Beniamino Gigli ș.a. — a colaborat și a fost apreciată de marii dirijori ai primei jumătăți a secolului — Toscanini, Strauss, Santini, Serafin, Georgescu, Votto ș.a. În 1940, cu decența marilor artiști, se retrage din teatrul liric și se stabilește în Brazilia, la Rio de Janeiro, unde moare în 1960. Memoriile muzicienei au fost publicate de către Editura muzicală în 1964, sub titlul «Amintiri din cariera mea lirică» și conțin date de real interes istoric și estetic cu privire la arta sa și a colegilor, la viața muzicală a epocii.

pe scurt

Ghiță Bogdan, București. Iată lista campionilor republicani de călărie la obstacole din 1960 pînă în 1965: categoria semișoară: 1960 — Cristian Topeșcu (Grănicerul); 1961 — Virgil Bărbuceanu (Steaua); 1962 — Dan Mihăilescu (Petrolul — Ploiești); 1963 — Oscar Recer (Dinamo); 1964 — Enache Boiangiu (Dinamo); 1965 — Eugen Ionescu (Dinamo); categoria ușoară (în aceeași ordine cronologică): Constantin Vlad (Dinamo), Vasile Pinciu (Dinamo), Aurelian Stoica (Petrolul), Emil Olteanu (Steaua), Alexandru Longo (Dinamo), Gh. Langa (Steaua); categoria mijlocie: V. Pinciu, apoi, doi ani la rînd, C. Vlad, Al. Longo și iar doi ani consecutiv V. Pinciu; categoria semi-grea: Gh. Langa, doi ani consecutiv, Andrei Costea (Steaua), C. Vlad (doi ani consecutiv) și V. Pinciu; categoria grea: Gh. Langa, V. Pinciu, Gh. Langa (doi ani consecutiv), O. Recer; pe echipe: Steaua, Dinamo, C.S.M.-Sibiu, Steaua (doi ani consecutiv) și C.S.M.-Sibiu; fete: Mihaela Rădulescu (Dinamo), Elena Ionescu (Știința-București), Mihaela Rădulescu, Brigitte Antonie (C.S.M.-Sibiu), Manuela Bogza (Știința-București) și Liliana Nițulescu (Dinamo); juniori 18 ani: Harald Muller (C.S.M.-Sibiu), Dumitru Velea (Știința-București), Anghel Doneșcu (Steaua) (doi ani consecutiv), Mihai Aluneanu (Știința-București), Mircea Silea (Știința-București); juniori 16 ani (se dispută începînd din 1963): Vasile Ionescu (Steaua), Gheorghe Moșeanu (Dinamo) și Ovidiu Podaru (Progresul-Craiova).

Lucreția Arhire, Iași. Doriți să cunoașteți cîteva date mai importante din viața și activitatea actriței italiene Claudia Cardinale. Am publicat un astfel de articol în «Flacăra» nr. 49 din 4 decembrie 1965 (inclusiv o fotografie a actriței pe copertă); căutați să vă procurați acel număr.

Mariana Luchian, Iași. V-am mai rămas datorii două răspunsuri: 1) Celebra balerină Galina Ulanova s-a retras de pe scenă dar nu și din activitate: este profesoară de balet la Leningrad. 2) Lui Nino Castelnuovo și lui Stuart Whitman le vom întocmi cîte un «Fisier filmografic».

Constantin Firdean, Făget, Banat. Vă mulțumim pentru aprecierile călduroase pe care le faceți. 1) Castelul din Hunedoara a apărut de mai multe ori pe coperta revistei noastre, dar nu e exclus să mai publicăm și alte fotografii ale acestui frumos monument istoric. 2) Primele înregistrări nu s-au făcut pe discuri ci pe cilindri fonografici, strămoșul picupului și al patefonului modern. Invenția, datînd din anul 1878, o datorăm inventatorului american Thomas Alva Edison. 3) Cele mai vechi intervenții chirurgicale au fost făcute încă în preistoria omenirii. Citiți în acest sens articolul «Primii esculapi», publicat la rubrica de față din «Flacăra» nr. 40 (1 oct. 1966). 4) Inventorii ai fotografiei sînt considerați fizicianul francez Nicéphore Niepce (1765-1833) și concetățeanul său Louis Daguerre (1789-1851), artist plastic.

V. SILVIAN

„cine ne va purta numele?”

Peșec pe alei mărginite de petunii, pansele și trandafiri cu boboci tîrziu. O liniște deplină, aproape ireală, mă impresionează de pretutindeni.

Mă aflu în marele parc al Căminului de bătrîni din comuna Corlătești, raionul Caracal, unde trăiesc, depănîndu-și amintirile, optzeci de bătrîni. Locuiesc cu toții în pavilionul unui conac de-o vîrstă cu copilăria lor, umbric de coroanele teilor și brazilor, construit într-o arhitectură populară românească, cu pridvor și terase înădrite în birne de stej.

Despre condițiile lor de viață discut cu unul dintre ei — Constantin Oproiu. «Avem totul aici: hrană bună, îmbrăcăminte caldă, multă curățenie, ne bucurăm de o îngrijire deosebită».

Vizitez saloanele cu paturi albe, frumos aranjate, cu noptiere pe care se găsesc glastre cu flori; calc pe covorașe, remarcînd pretutindeni deplină curățenie. Mă opresc în sala clubului, unde seară de seară bătrînii vizionează programe la televizor sau găsesc o preocupare în jocuri distractive. Mă uit în rafturile bibliotecii, de unde aflu că nu a rămas nici o carte necitită, poposesc la bucătăria în care zilnic este pregătit un meniu variat, bogat în calorii, discut cu administratorul Ion Bălan, care îmi arată gospodărească aprovizionare cu tot necesarul de alimente pentru iarnă, îmi arată rafturile pline cu îmbrăcăminte: costume călduroase, paltoane, bocanci. Apoi mă reintorc în parcul căminului.

Iancu Ionescu, grădinarul parcului, pregătește un nou covor de pansele. Ca de fiecare dată, pensionarii căminului îl ajută la sădit, la udare, la plivire. Sunt doar florile lor. O bătrînă răsfoiește ziarul, alta citește o carte; la o masă, sub un umbrar, citeva sînt concentrate asupra unui joc de domino. Paraschiva Jianu și Maria Ionescu croșetează, Ion Pițu, fost cizmar, vedește multă bucurie cînd cineva îl solicită să-și arate măiestria de odinioară, Adalbert Ceipaci este un ceasornicar pasionat, iar pe Oprica Lupu, Elisabeta Popescu și Victoria Teodorescu le preocupă lenjeria căminului.

Toți cei găzduiți în Căminul de bătrîni al Corlăteștilor primesc în mod gratuit totul, începînd de la îmbrăcăminte, hrană, asistență medicală și terminînd cu pachetul de țigări. În parcul cu pansele, petunii

și trandafiri cu boboci tîrziu ei găsesc liniște, găsesc, prin grija pe care partidul și statul nostru le-o poartă, o mare mîngiere pentru anii bătrîneții lor.

Gheorghe Didulescu, concentrat asupra unui ziar, citește recenta hotărîre cu privire la majorarea pensiilor și îmbunătățirea legislației pensiilor și are pe față întipărit un aer de tristețe. «Îmi pare rău că m-am născut prea devreme — îmi spune el. Sîntem aici mai mulți bătrîni care ne bucurăm de o bună îngrijire, dar fiecare dintre noi îi lipsește ceva: familia. Cînd eram la anii de muncă nu am avut condiții să-mi întemeiez o familie, să am copii; m-am vînturat de colo pînă acolo și mi-am irosit viața». Constantin Oproiu îmi spune la rîndu-i: «Și eu am lucrat în multe părți cînd aveam putere de muncă, dar la fabrica «Brătășeanu» din Craiova, după ce am suferit un accident, m-au dat afară; n-a mai vrut nimeni să știe de mine deoarece nu mai puteam să muncesc și... Atunci nu era ca astăzi. Nu mi-am întemeiat o familie, n-am copii, n-am putut să-i am... Vremurile bune le-am prins tîrziu, cînd eram deja bătrîn. Acum statul îmi poartă de grijă și aș fi mulțumit dacă lipsa copiilor și a nepoților nu mi-ar pricinui atîta amărăciune».

Nu e singurul. Regretul acesta tardiv, faptul că bătrînețea lor nu este mîngiată de căldura pe care numai viața de familie poate să o dea îl au mulți dintre acești bătrîni care și-au împrăștiat anii fără a cunoaște bucuria de a li se spune tată, oameni care niciodată și nici cînd nu au fost așteptați într-un cămin cald. Este o mîngiere a bătrîneții că aici au găsit un cămin, e o mulțumire că le-au fost asigurați anii cînd nu mai au capacitate de muncă, dar bucuria deplină a unei împliniri de o viață le lipsește. Au trăit în singurătate și acum, la vîrsta bătrîneții, se găsesc aproape singuri.

La sfat cu bătrînii l-am auzit pe Gheorghe Didulescu spunînd: «Cine ne va purta numele? Ce va rămîne de la noi?»

Am stat mult de vorbă cu bătrînii în parcul de la Corlătești, am văzut bucuria pe care o au pentru că li s-a asigurat o bătrînețe tîhnită, dar am plecat purtînd cu mine tristețea și regretele lor tîrziu.

Ion RUSU-ȘIRIANU

cuvinte încrucișate

muzica

ORIZONTAL: 1) Concert de muzică, sub fereastra iubitei — Partea finală a unor compoziții muzicale. 2) Compoziție muzicală pentru soliști și orchestră — Voce de cor — Tipic. 3) E luată în balon — Cîntătoarea pădurii. 4) Prefix pentru păsări — Se spune că face muzica — Un pic. 5) Părinte — Băutură tare — Loc la teatru sau la operă. 6) Sint întotdeauna muzicale la concertele — «Roman de...», poem istoric închinat regelor normanzi, cunoscut din secolul al XII-lea. 7) Prefix — Posed — Tribut. 8) Prefix pentru albine — Notă veche — Refren din cîntecul popular. 9) Fluier mare făcut din lemn de paltin — Omorît — Început de sonată! 10) Dînșii — Balanță — Prefix în prisacă. 11) Lună — Servește — ...Iorgovan, erou cîntat în balade populare. 12)

Stîlp — Post scriptum — Ne-au prezentat «Cîntînd în ploaie». 13) Instrumentist care cîntă singur — Măsură agrară. 14) Bir! — Necăjit — Bold. 15) Cea mai înaltă voce bărbătească — Do diez la lăutari. 16) Ban de aur din vechime — Acei — Sunet de trompetă. 17) Gest reflex — Avid — Zeamă. 18) Folositor — lubitor ai muzicii. 19) Compozitor francez, autorul unui foarte cunoscut «Bolero» — Melodios, armonios. 20) Lăută — Mătușică.

VERTICAL: 1) Bucată muzicală pentru unul sau două instrumente, alcătuită în trei sau patru părți — Le găsim la picup — Text muzical surprinzînd toate părțile vocilor și instrumentelor. 2) Rămășița unei nave naufragiate — Frică — Concert al cărui program este executat de un singur artist.

3) Pasaj executat de solist în felul unei declamații — Carbo-nizat — Dăunătoare. 4) Epoci mari de timp — Alături de argint, într-un vals de Lehar — În acest loc — Plin de oaze — Moneda noastră. 5) Înalt — A jeli — Arată că este vorba de mai multe ființe sau lucruri — Culte! 6) A auri — Pe malul mării — Creangă. 7) Afirmare — Semn grafic prin care se indică înălțimea și durata unui sunet — Cîntec de leagăn — Recipient de pînză — Orașel în Portugalia. 8) Pășune în Alpi — Însoțește cîntecul și gestică pe scenele teatrelor de operă și balet — Din pietre! — Pachet 9) Pahar pentru bere — Teatrul de operă — Cîntărează de muzică ușoară (Anca). 10) Hirtie înfășurată în forma unui cilindru — Registrul cel mai jos al vocii bărbătești — Cîntec de nuntă — Bătrîn. 11) Compoziție muzicală simfonică pentru soliști, cor și orchestră (pl.) — Harpagon — /planta. 12) Conducătorul unei formații muzicale — Tară în care se petrece acțiunea operelor «Carmen» de Bizet — Treapta întii a fiecărei gam (masc.). 13) Așezămîntul cu cural în care își are sediul Orchestra simfonică «Georg Enescu». 14) Cîntec popular — Muzica marilor maeștri.

C. NEGRU

Cuvinte mai puțin cunoscute: GIS, CEM, ROU, ALP, DAUI, AORI.

Dezlegarea jocului „ÎN SUS” apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) PARASUT — NORD. 2) ETATE — URCĂTOR. 3) TERASE — GAS — MA. 4) ORA — TAHT — SAP. 5) FIU — PIVE — FUNE. 6) IZ — TALAZURI — 7) ACOPERISURI. 8) TRIBUNI — ONEST. 9) RICOȘA — SAT — F. 10) A — AGA — SPRIJIN. 11) CUL — PARA — UTA. 12) TRINTORI — ICAR. 13) OCT — ALINATA — / 14) RU — AVI — CEATA. 15) SACA — SERIOSI. 16) Z — MUI — TENI — REN. 17) ENOT — IDEA — DA. 18) NON — ASI — NOBI. 19) IATAC — UD — FIAT. 20) TREPTE — CRESTE.

un om neînsemnat

(Urmare din pag. 15)

trece aproape nestingherită prin asemenea pături de nori, pe cînd cea de undă lungă este reținută. Or, radiația solară din timpul zilei este de undă scurtă, iar cea nocturnă, datorită pămîntului, de undă lungă. Mă urmărești, Ralf? Ce crezi că rezultă de aici?

— Că razele solare încălzesc pămîntul chiar atunci cînd trec prin aceste pături dense, dar că solul este împiedicat de ele să-și cedeze căldura!

— Just! Însă numai atunci cînd stratul de nori este situat foarte jos pămîntul își păstrează căldura. Cînd el se află la 10-20 000 de metri înălțime, căldura este preluată de atmosfera de sub strat și solul se răcește. Ei, dar astea-s niște speculații științifice lipsite de valoare.

Tînărul începu să se agite și să protesteze vehement:

— Cum poți să spui una ca asta, tată? Noi, la Reykjavik, căutăm de cîțiva ani o soluție pentru ridicarea

temperaturii insulei noastre, în scopul topirii parțiale a ghețurilor și zăpezilor și al eliberării imensei cantități de apă. Și tu, care ai găsit-o, o consideri fără valoare? Să știi că e inadmisibil, pur și simplu inadmisibil!...

Delegația care se îndrepta spre casa lui Hafnar era compusă din toți salariații Serviciului seismologic din Isafjördur, de la director pînă la băiatul de la lift, și din reprezentanți ai serviciilor din celelalte orașe ale Islandei. Darul destinat inițial sărbătoritului — un termometru de cameră — fusese înlocuit, ca necorespunzător, cu un cronometru elvețian de ultimul model, avînd gravat pe capacul interior cuvintele: «Lui Olaf Hafnar, cu profundă admirație, din partea colegilor».

Modestul buchet se preschimbă într-unodul imens, cu trandafiri roșii, împodobit cu o panglică în culorile

naționale. Șeful de birou ducea un magnetofon avînd împrumată pe bandă tradiționala urare «Mulți ani trăiască!» În interpretarea corului Filarmonicii din Reykjavik.

Toată lumea comenta cu asiduitate articolele din ziare care apăruseră cu titluri mari, pe prima pagină, vestind că «un modest funcționar din Isafjördur se dovedise o somitate a științei», că Olaf Hafnar izbutise să elimine primejdia pe care o constituiau erupțiile vulcanice și că tot el întocmise un proiect îndrăzneț pentru încălzirea Islandei cu ajutorul unor nori artificiali de oxid de sulf.

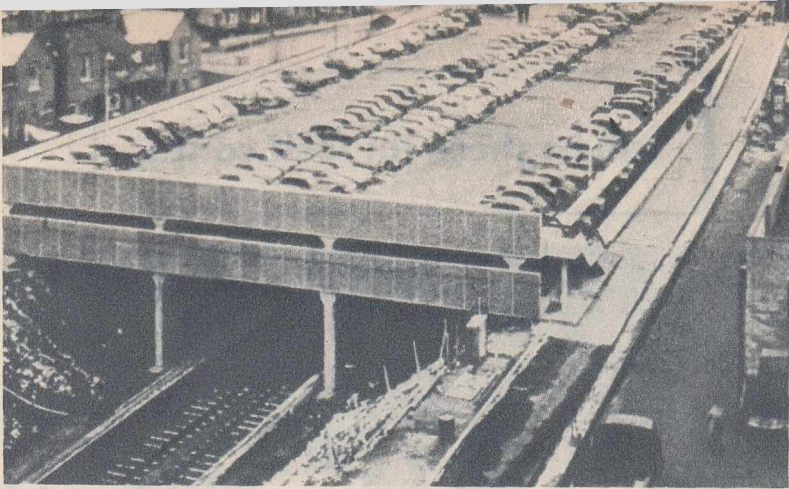
Cu cît se apropiau de străduța modestă în care locuia, cu atît discuțiile deveneau mai insufletețe.

În grădinița din fața casei, bătrînul Olaf, întins comod într-un șezlong, cu picioarele înfășurate într-o pătură de lînă, se bucura de soarele blînd și arămiu al după-amiezii.

Vizitatorii, vreo patruzeci la număr, se înghesuiau care de care să apuce un loc mai în față. Magnetofonul, pus în funcțiune de șeful de birou, făcu să răsună clasică urare de viață lungă, repetată pe dată de întreaga asistență.

Veni apoi rîndul cuvîntării festivului Privilegiatului soartei, cel care avuse: onoarea s-o întocmească, deschis solemn un dosar cu coperte albastre în care se aflau vreo zece foi cusute cu șnur de mătase și citi cu glas tremurător:

«Mult iubite și venerate colegi prieteni! Sînt nespuse de fericit să pot adresa, în numele tuturor celor (față și al meu personal, cîteva cuvînturi pornite din adîncul inimii, cu prilej împlinirii unui sfert de veac de cîrslușești, cu voință de fier și abnegație de ascet, marelui altar al științei. / dus, în toți acești ani, o viață de muncă încordată și de luptă îndrîjnită, caracterizată printr-un urcuș neîntreruns spre cele mai înalte culmi ale gloriei. Numai faptele mari, de răsunset, ridică pe om deasupra semenilor și lar răsplata este admirația sinceră și unanimă a tuturor. Biografia ta e p duitoare, scumpe Olaf Hafnar. Ea trebuie cunoscută de mic și mare, r numai pe meleagurile noastre islandeze, ci și în întreaga lume. Întreaga omenire trebuie să știe că ai văzut lumina zilei aici, la Isafjördur, la 23 octombrie o mie nouă sute...»

CARNET AUTOMOBILISTIC

o soluție originală pentru parcare

Dificultățile de parcare a automobilelor în apropierea fabricii electrotehnice Lucas din Birmingham (Anglia) a determinat adoptarea soluției din fotografie. Debleul unei linii ferate existente a fost acoperit pe o distanță de circa 120 m cu un planșeu dublu, de beton armat, care a creat un parcaj pe două

nivele, cu o capacitate de 350 automobile. Se observă rampa de acces a automobilelor și scara pe care coboară șoferii după parcare.

Sub planșeu circulația trenurilor continuă să se desfășoare nestingherită.

Ing. V. IOANID

povestea vorbeii

cù sau fără „aplomb“?

Cititorul nostru Ioan D. Ștefan din București, str. Cap. Vlădulescu Cristea nr. 14, a remarcat predilecția unor cronicari dramatici pentru cuvântul *aplomb* («un artist cu aplomb», «joacă cu aplomb» etc.). Consultând dicționarul limbii române editat de Academie, domnia-sa a găsit că *aplomb* înseamnă «îndrăzneală nepermisă, nejustificată» și că substantivul acesta e un franțuzism. Dacă însă *aplomb* are într-adevăr acest înțeles, rezultă că pentru un actor nu e de loc plăcut să afle că «a jucat cu aplomb»; or, din citatele comunicate de cititorul nostru reiese că *aplomb* e un cuvânt de laudă. Întrebarea e: cine are dreptate — cronicarii amintiți sau dicționarul Academiei?

Dacă *aplomb* e un franțuzism, cel mai firesc lucru e să ne adresăm dicționarilor limbii franceze pentru a vedea cu ce valoare trebuie folosit, dacă e o laudă sau un blam. De aici aflăm că unul din sensuri este *siguranță, îndrăzneală* (o calitate, nu un defect!). Pînă aici dreptatea e de partea cronicarilor

dramatici, căci ei l-au folosit pe *aplomb* în accepțiunea de «siguranță».

S-a observat că toate cuvintele care denumesc siguranța de sine, lipsa de sfială, pot fi întrebuințate și peiorativ: îndrăzneț e cineva «curajos», dar și o persoană «care își permite prea multe», *cutezanța* e vecină cu curajul, dar și cu aroganța, cu lipsa de respect. Așadar nu e de mirare că *aplomb* denumește și un defect — cum scrie în dicționarul Academiei.

În concluzie, *aplomb* înseamnă «îndrăzneală, siguranță» — și în bine, și în rău. Într-o viitoare ediție, folosind semnalarea justă a corespondentului nostru, dicționarul limbii române va trebui să consemneze și sensul laudativ alături de cel depreciativ. Cuvântul *aplomb* nu interesează numai pentru înțelesurile sale contradictorii, ci și ca origine. Asupra acestei chestiuni vom reveni în numărul viitor.

Sorin STATI

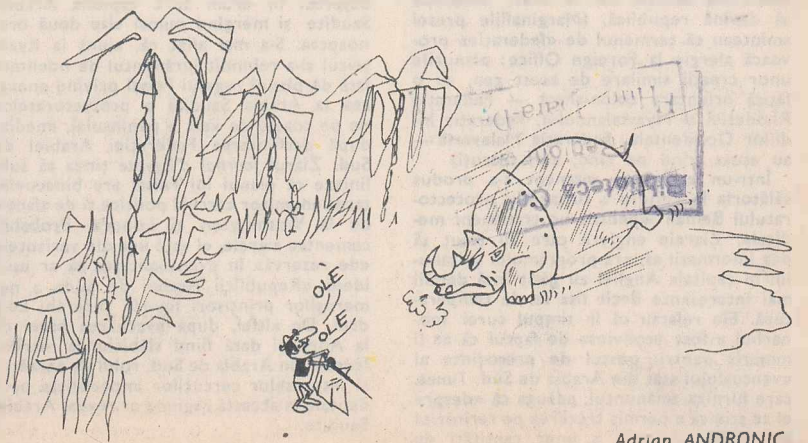
Cik DAMADIAN

umor

— E o achiziție extraordinară!... Uite cum se asortează rama la stilul mobilei...

Nell COBAR

Adrian ANDRONIC

sute de opere semnate picasso

Precedind marea expoziție retrospectivă de la 18 noiembrie care va reuni în sălile de la Grand Palais și Petit Palais din Paris aproape șase sute de opere (180 de picturi, 94 sculpturi, 205 desene și 116 lucrări de ceramică) semnate de Picasso.

Unul dintre foarte puținele autoportrete ale lui Picasso (1901).

Centrul cultural din orașul Chatillon și trei galerii de artă din capitala franceză prezintă actualmente aspecte parțiale din creația artistului. Ele grupează numeroase desene, acuarele, gravuri originale și câteva picturi.

Primele amănunte privind alcătuirea retrospectivă au fost furnizate zilele trecute într-un articol semnat de Raymond Cogniat în ziarul *Le Figaro*. Acțiunea de selecționare, condusă de specialistul elvețian Jean Leymarie dar supervizată, cum scria Brassai, în recenta sa «convorbire cu Picasso» publicată de săptămânalul *Le Figaro litteraire* de artistul însuși, a reunit capodopere provenind din marile muzee ale lumii și din colecții particulare foarte diverse. Astfel, pe lângă lucrările complet necunoscute aflate în proprietatea artistului, vor fi expuse creații celebre, printre care «Domnișoarele din Avignon», portretul Gertrudei Stein, portretele negustorilor-colecționari Vollard și Kahnweiler, «Treii muzicienii» (1921), «Pescuit la Antibes» (1939) și «Femeile din Alger» (1955).

Celebra pînă «Guernica» nu va fi prezentă în expoziție. Proprietate a Republicii spaniole, ea se află în păstrare la Muzeul de artă modernă din New York. Cheltuielile de asigurare pentru transportarea unei picturi de atît de mari proporții constituind o problemă dificilă, organizatorii au hotărît să renunțe la «Guernica». Păcat!

Gabriela DOLGU

călătoriile sultanului

În perspectiva deplasării bazei militare britanice din Aden în insula Bahrein (fapt care, potrivit comentatorilor, pune sub semnul întrebării însăși existența Federației Arabiei de Sud), guvernul englez a inițiat negocieri cu delegații federației asupra viitorului statut al Arabiei de Sud. Printre altele s-a hotărît ca, în 1967, federația să devină republică. (Marginaliile presei aminteau că termenul de «federație» provoacă alergii la Foreign Office: planurile unor creații similare de acest gen, cu o față orientare colonialistă — Federația Rhodesiei și Nyassalandului, Federația Indiilor Occidentale, Federația Malayezia — au eșuat, rînd pe rînd, anii trecuți).

Într-un asemenea moment s-a produs călătoria la Londra a sultanului protectoratului Beihan «pentru un tratament medical». Ziarele engleze care au ținut să dea informații asupra programului sultanului în capitala Angliei au găsit însă detalii mai interesante decît fișa sa de temperatură. Ele relatează că în timpul curei monarhul a fost «convins» de faptul că ar fi nimerit pentru postul de președinte al eventualului stat din Arabia de Sud. *Times*, care furniza amănuntul, adăuga că «despre el se știe că a permis trecerea pe teritoriul protectoratului său a unor cantități de arme și a altor «ajutoare» destinate forțe-

lor regaliste din Yemen — țară cu care Beihanul se învecinează».

Sultanul Beihanului face însă și voiajuri mai modeste. Cu câteva luni în urmă se spunea că face o vizită la Londra, via Aden. Caravana șeicului a fost observată însă în acele zile traversînd în cel mai mare secret deșertul în drum spre capitala Arabiei Saudite și mergînd numai cîte două ore, noaptea. S-a mai aflat că, ajuns la Ryad, șeicul și-a reînnoit jurămîntul de fidelitate față de planul regelui Feisal privind anexarea la Arabia Saudită a protectoratelor de pe coasta de vest a peninsulei, imediat după desființarea Federației Arabiei de Sud. Ziarul *Journal d'Egypte* ținea să sublinieze că planul lui Feisal are binecuvîntarea anumitor cercuri politice și de afaceri de la Washington și Londra. Probabil, comentau ziarele, el este una din variantele «de rezervă» în eventualitatea că ar eșua ideea «Republicii Arabiei de Sud» a numeroșilor prințipori feudali suzerani Londrei. De altfel, după evacuarea bazei de la Aden și dată fiind slăbiciunea marilor feudali din Arabia de Sud, rolul de apărător al intereselor cercurilor imperialiste occidentale în această regiune ar reveni Arabiei Saudite.

Corneliu VLAD

sub bagheta lui iosif conta

Iosif Conta la pupitrul orchestrei simfonice din Lima.

Reintors de curînd în țară după un turneu de succes, dirijorul român Iosif Conta, director al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, ne-a împărtășit din impresiile, din munca și emoțiile sale artistice trăite în două capitale de peste ocean, Lima și Mexico, unde a fost invitat — în urma unor succese la fel de mari — să dirijeze orchestrele simfonice naționale din Peru și Mexic.

Anul trecut, după concertul pe care l-a dirijat la Paris, cunoscuta casă de impresariat «Daniel» din Madrid, avînd filiale în lumea întreagă, l-a invitat, prin șeful său, dl. Quessada, care asistase la concert, să dirijeze orchestra Radiodifuziunii și televiziunii spaniole. Acceptînd invitația, în decembrie 1965 Iosif Conta se afla la pupitrul acestei orchestre. Ulterior i s-a solicitat de către aceeași casă «Daniel» un mare turneu pe cele două continente americane. La cererea dirijorului român, turneul a fost împărțit în trei etape. Prima etapă de opt concerte cu două mari orchestre simfonice naționale, din Peru și Mexic, s-a desfășurat recent, în luna octombrie. A doua etapă va cuprinde un număr de concerte pe care le va dirija în S.U.A. și în Canada, iar în a treia etapă turneul va continua în Brazilia, Argentina, Venezuela și alte țări din America de Sud. Datele pentru aceste două etape încă nu sînt fixate, se știe numai că toate concertele propuse vor fi incluse în actuala stagiune (în care intră și lunile de vară).

— Am cerut să-mi fie împărțit turneul pe etape — a spus dirijorul Iosif Conta — mai întîi fiindcă nu doresc să lipsesc din

țară o întreagă stagiune, apoi fiindcă sînt de părere că prestigiul nostru în străinătate este determinat în primul rînd de realizările noastre din țară. Mi-ar fi greu să mă despart pentru un interval de timp mai îndelungat de orchestra al cărei director sînt și de care mă simt legat cu toată ființa mea. Mi-ar veni de asemenea greu să mă despart pentru prea multă vreme de publicul din țară, pe care-l prețuiesc și-l stimez.

Revenind la concertele dirijate în capitala peruviană și în cea mexicană, Iosif Conta a arătat că programele au fost diferite, ele fiind fixate la cererea respectivei orchestre și în funcție de programele lor generale, cit și de cerințele publicului, fapt pentru care nu sînt invitați decît dirijori cu mari repertorii.

La Lima Iosif Conta a deschis stagiunea internațională cu Poemul simfonic al tînărului compozitor peruvian Manuel Enriquez. Sub bagheta sa, pe lângă «Simfonia a 8-a în fa major» de Beethoven sau «Eine Kleine Nacht Musik» de Mozart și alte capodopere ale muzicii universale, orchestra a interpretat și «Rapsodia română» de George Enescu.

Publicul din ambele capitale i-a făcut o călduroasă primire dirijorului român și l-a răsplătit cu aplauze la scenă deschisă după fiecare concert. Despre toate acestea Iosif Conta ne-a vorbit foarte puțin, dar maldărul de ziare mexicane și peruviane, cu numeroase cronici elogioase și multe fotografii, au întregit imaginea succesului reformat de dirijorul român.

Veronica RUSSO

cînd campionul lumii pierde o cursă...

Nu demult, pilotul australian Jack Brabham s-a clasat pe primul loc în marea premiu automobilistic al Franței. Aureolat de această victorie, Brabham, campion al lumii pe 1966 la automobilism, a capotat însă într-o altă cursă, disputată ulterior la Modena, în Italia. Ziarele n-au publicat însă nici o știre despre întrecerea disputată în orașul italian și despre faptul

Învîgătoarea în cursa automobilistică de la Modena — Elsa Martinelli.

că cel mai bun dintre conducătorii de automobile de curse a fost acolo învins de o femeie, respectiv frumoasa actriță italiană Elsa Martinelli. Mai ales că, pentru a obține victorie, Elsa Martinelli a făcut apel nu atît la cunoștințele ei automobilistice cît mai ales la farmecele personale puse în mod ostentativ în valoare în cursul întrecerii. Dar, de altfel, toate acestea se petrec într-un film, pe care-l realizează în aceste săptămîni în Europa regi-zorul american John Frankenheimer. Și dacă mașinile de curse sînt conduse și pe peliculă, ca și pe piste de concurs, de ași ai volanului ca Brabham, Phil Hill, Graham Hill sau Bruce McLaren, eroul filmului este interpretat de Yves Montand. Ca în orice asemenea film care se respectă, există o intrigă amoroasă cu complicații respective. Ceea ce a atras însă atenția nu numai cineaștilor ci și unor cercuri financiare interesate în domeniul automobilelor este evocarea crîncenului război industrial avînd ca teatru de desfășurare cursele de mașini. Pe ecran învingătoare sînt mașinile japoneze, fapt care a determinat pe cineva să afirme că scenariul e un bun expert în materie, avîndu-se în vedere eforturile deosebite pe care puternicul trust din Tokio, Honda, îl face

pentru a se impune pe piața autoturismelor. În ciuda acestui lucru, alte elemente vin să dovedească superioritatea... mașinilor Ford, care s-au impus de altfel în vara acestui an prin victoria realizată în tradiționalul circuit de 24 de ore de la Le Mans. Astfel, pe o mașină Ford pilotată de Phil Hill este instalat aparatul de filmat electronic telecomandat de un operator care controlează imaginile înregistrate de la marginea pistei pe un mic ecran prin intermediul unui circuit închis de televiziune. Puternicul trust din Detroit poate fi deci mulțumit de reclama care îi este

asigurată și prin intermediul acestui film. Aceasta, mai ales, după ce a dat o puternică lovitură celui mai aprig concurent european pe pistele automobiliste — înțelegându-se italiană Ferrari, învinsă categoric la Le Mans. De altfel Ferrari a anunțat că pune sub semnul întrebării viitoarea participare a mașinilor sale în cursele automobiliste. Iată cum uneori realitatea depășește ficțiunea în înfruntarea dintre trusturile care fabrică automobile.

S. BRAND

prima centrală marea motrice

—corespondență din paris—

Nu demult, primele patru turbine intrate în funcțiune, din cele 24 pe care le va avea la terminare centrala mării motrice de la Rance, au început să producă curent electric. Construirea sistemului mareoenergetic de la Rance a început în 1961, iar ultimele turbine producătoare de energie electrică vor fi date în exploatare în vara anului 1967.

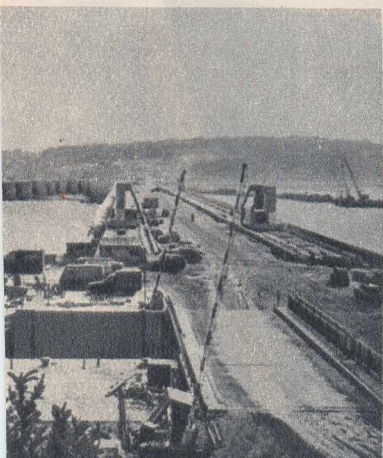
Estuarul fluviului Rance, situat pe coasta bretonă, în regiunea Canalului Minecui,

marea motrice. Într-adevăr, pe estuarul fluviului Rance marea se produce de două ori în 24 de ore, cu un debit de un miliard litri (1 000 mc) pe minut și o înălțime care atinge uneori 13 m. Masa lichidă urcă pe estuarul fluviului pe o distanță de 25 km. Bazinul de reținere, care se formează în amonte de baraj, are o suprafață de 22 km² și conține 184 000 mc de apă utilizabilă pentru producerea de energie electrică.

Lucrările care au fost efectuate pentru construirea barajului, ecluzelor pentru ambarcații și a uzinei propriu-zise au necesitat deplasarea a 500 000 mc de pământ, folosirea a 350 000 mc beton și 10 000 tone de oțel. În vara anului 1963 a fost secată o porțiune de 10 ha în estuarul fluviului. Pentru aceasta au trebuit să fie construite baraje circulare menite a feri șantierul atit de năvala apelor mării, cât și de aceea a apelor fluviului Rance. Barajul construit are o lungime de 322 m, iar în interiorul masei de beton sint amenajate tunelurile destinate să adăpostească cele 24 de turbine (denumirea lor este, de fapt, «grupuri-bulb»), din care primele patru, așa după cum am spus, au și intrat în funcțiune. Fiecare turbină are o capacitate de 10 000 kW, ceea ce înseamnă că în momentul terminării primei centrale mării motrice din lume va avea o putere instalată de 240 000 kW. Datorită celor două fluxuri și celor două refluxuri care se produc în 24 de ore, turbinele vor produce energie timp de șase ore pe zi, deoarece prin felul cum sint ele montate, cu paletele așezate orizontal și orientabile, valorifică atât suvoitul dinspre mare, cât și cel care se revarsă din bazinul de retenție o dată cu începerea refluxului. Originalitatea «grupurilor-bulb», puse la punct de tehnicienii francezi, constă în aceea că formează un agregat unic, lung de 12 m, care este în același timp și turbină, și generator pentru producerea de curent alternativ, totul alcătuind un singur corp, îmbrăcat într-un fel de scoică. Întregul complex este scufundat orizontal în apă.

Uzina mării motrice de la Rance este prima uzină din lume care produce curent pe scară industrială, folosind energia mării. Ea este o realizare a tehnicii franceze, după proiectul și planurile inginerului Robert Gibrat.

Georges DASCAL

Drumul Paris-Brest va trece deasupra centralei mării motrice; în prim plan se poate observa trecerea de nivel peste cluză.

este larg de 750 m, fiind străjuit în dreapta de localitatea balneară Dinard (10 000 locuitori), iar în stînga de portul pescăresc Saint Malo (17 000 locuitori). Uzina este construită pe principiul folosirii amplitudinii mării care sint extrem de puternice în Golful Saint Malo, al diferenței de nivel a apelor de la flux la reflux și al recvenței regulate a acestui fenomen care împlăsează o uriașă cantitate de apă. Inginerii francezi au remarcat că estuarul fluviului Rance îndeplinește în cel mai înalt grad toate aceste elemente care se cer realizate pentru construirea unei uzine

Un masiv șomaj a cuprins industria britanică de automobile. Numai încetarea activității companiei «British Motor Corporation» afectează aproximativ 17 000 muncitori. Se apreciază că numărul total al șomerilor din această ramură industrială ar putea ajunge curînd la 125 000. În fotografie: un lot de automobile revîndute, în curtea uzinelor «BMC» din Birmingham.

În partea cea mai depărtată de largul Balticii al fiordului Saltsön, pe insula Stadsholmen și pe insulițele și peninsulele din preajma ei a luat naștere în a doua jumătate a secolului XIII orașul Stockholm, devenit frumoasa capitală de azi a Suediei.

războiul comic al undelor

Acalmia de pe frontul războiului comic al undelor, care se desfășoară în estuarul Tamisei între autoritățile britanice și posturile de radio-pirat, pare să ia sfîrșit o dată cu sosirea toamnei. Ca un preludiv, încheiat de altfel cu o dramă, comandantul lui «Radio Caroline», fostul maior și lider liberal Smedley, a fost implicat în asasinarea unuia din concurenții săi, Calvert, care patrona postul rival «Radio-City». (Fapt curios, de curînd un tribunal l-a achitat pe Smedley.) Această încheiere a socotelilor între piraiți nu împietează însă pe cealaltă, angajată între autorități și posturile clandestine. O primă ciocnire vestind reluarea ostilităților între acestea și reprezentanții guvernului a fost marcată de somația adresată directorului postului «Radio-390» de a se prezenta în fața tribunalului pentru a răspunde acuzației că folosește ilegal aparatele de emisie. Împincinatul a declarat însă că învinuirea ce i se aduce depășește jurisdicția tribunalelor și că el rămîne «pe poziție». Aceasta o constituie un vechi fort dezafectat, aflat în afara limitelor apelor teritoriale britanice. Posturile ilegale s-au instalat pur și simplu în aceste construcții care nu mai servesc la nimic și pe care nimeni nu le reclamă. Tocmai pe acest considerent de ordin geografic se întemeiază sfidarea pe care posturile-pirat o aruncă autorităților și care este privită cu îngrijorare de guvern: pe de o parte pentru că acestea se sustrag oricărui

impozite realizînd în schimb mari beneficii de pe urma emisiunilor publicitare; pe de altă parte, pentru că ele atrag numeroși ascultători, în detrimentul posturilor oficiale britanice.

Un interviu recent al ministrului telecomunicațiilor, Edward Short, acordat ziarului «Daily Mirror», vestește o ofensivă apropiată din partea autorităților britanice. După cum a declarat acesta, pe biroul Camerei Comunelor a fost depus un proiect de lege guvernamental precizînd pedepse cu închisoare și amenzi pentru cetățenii britanici care își dau concursul la stațiile-pirat, precum și pentru firmele comerciale care-și fac publicitate pe undele emițătoarelor ilegale. Nu ar fi de loc exclus ca ineseși vechile forturi să fie dărmate.

În eventualitatea punerii în aplicare a viitoarei legislații, directorii posturilor ilegale — «Caroline», «Radio 390» și celelalte — au făcut cunoscut că se vor sustrage prevederilor legii transportîndu-și birourile londoneze pe continent și înlocuind publicitatea societăților britanice cu reclame de altă origine. Dar speranța cea mare le rămîne totuși în popularitatea emisiunilor clandestine, care va împiedica — cred aceștia — pînă la urmă votarea proiectului de lege guvernamental, prevăzut a deveni efectiv în jurul pastilor. «Va fi un paște al cailor» — speră posturile-pirat.

E. MIRONESCU

din lume adunate

La Bien Hoa, în Vietnamul de sud (circa cincizeci de kilometri de Saigon), au luat poziții de luptă, în ordinea indicată aci, unități americane, unități australiene și unități sud-vietnameze. Nu mică fu uimirea forțelor din flancuri cînd au constatat, după un timp, în focul luptei, că în mijloc nu se mai află nimic. Unitățile australiene dispăruseră cu arme, bagaje și comandanți. Această operație «militară» a avut ecou în viața politică din capitala Australiei, unde probabil ambasada americană a dat glas protestului cuvenit. Ministrul australian al armatei s-a văzut nevoit să dea explicații publice. «Ne-am hociărit să luptăm în altă parte — a spus el — într-o regiune aflată exclusiv sub comanda noastră». De ce? «Divergențele noastre cu forțele americane — a adăugat ministrul australian — provin din faptul că aceste forțe, bazîndu-se pe dotarea lor excesivă și pe numărul mare de oameni, își asumă riscuri pe care noi nu ni le putem permite. Nu am găsit nici un motiv să luăm parte la tipul de război pe care ei îl practică». O idee trebuie mai ales reținută din această declarație: în ciuda forței covârșitoare în oameni și materiale, trupele americane nu reușesc să evite riscurile, ba le mai atrag și asupra altora. În loc să se simtă în siguranță lîngă aliații lor, australienii au ajuns la concluzia că trebuie să caute colțuri mai depărtate, mai

ferite. De fapt, cel mai sigur loc se află tot în Australia.

Procesul maimușelor pare să cunoască reeditare într-o nouă variantă. Nu peste puțin timp înalta Curte Supremă a Statelor Unite urmează să se pronunțe dacă cetățeanul Mark Painter, în vîrstă de opt ani, are dreptul să rămînă la tatăl său sau nu. Mama lui Mark Painter a murit într-un accident de automobil. Tatăl, Harold Painter, s-a reînsurat și de doi ani se luptă să-și recapete copilul care, în urma unei decizii judecătorești a tribunalului din Ames (Iowa — S.U.A.), a fost încredințat unor rude ale fostei soții. Care este motivul hotărîrii? Ea nu afirmă și nu poate afirma că tatăl ar fi incapabil din punct de vedere moral să-și crească copilul. Singura vină la care se referă tribunalul din Iowa este că domnul Harold Painter manifestă concepții «agnostice și ateiste». Avocatul rudelor fostei soții a prezentat chiar teoria că Harold, ca urmare a concepțiilor sale, trebuie considerat doar «tată biologic» nu și «tată psihologic». Cazul a luat proporții naționale, deoarece organizațiile pentru apărarea drepturilor civile vor să facă din apărarea dreptului la opinie al lui Painter punctul central al unei mari campanii împotriva obscurantismului bigot din Iowa și din alte regiuni ale Statelor Unite.

Nicolae URECHE

DORIȚI O APROVIZIONARE RAPIDĂ ȘI VARIATĂ?

**ÎN MAGAZINELE
NOASTRE GĂSIȚI UN
BOGAT SORTIMENT DE
PRODUSE ALIMENTA-
RE, NECESARE ÎN GOS-
PODĂRIA DV.**

**VIZITAȚI CU ÎNCREDERE
MAGAZINELE DIN: STR.
KOGĂLNICEANU NR. 2;
FERENTARI NR. 72; PAN-
DURI NR. 49; 13 SEPTEM-
BRIE NR. 76 ȘI BREZOIA-
NU NR. 4. DESCHISE ZIL-
NIC ÎNTRE ORELE 6 ȘI 22.**